

**T.C.
AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI
ANLATIMLARINDA KONUŞMA DİLİ UNSURLARININ
İNCELENMESİ**

Özgür İLANBEY

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**KIRŞEHİR
OCAK 2016**

**T.C.
AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI
ANLATIMLARINDA KONUŞMA DİLİ UNSURLARININ
İNCELENMESİ**

**RESEARCHING THE ELEMENTS OF SPOKEN LANGUAGE
IN WRITTEN EXPRESSIONS OF SECONDARY SCHOOL
STUDENTS**

Özgür İLANBEY

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Remzi CAN**

**KIRŞEHİR
OCAK 2016**

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Bu çalışma jürimiz tarafından Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Doç. Dr. Mahir KALFA

Üye: Yrd. Doç. Dr. Mustafa TÜRKYILMAZ

Üye: Yrd. Doç. Dr. Remzi CAN

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2016

Doç. Dr. Hüseyin ŞİMŞEK
Enstitü Müd

ÖN SÖZ

Hayatın her aşamasında olduğu gibi Türkçe dersinde de yüksek seviyede dil becerilerinin edinilmesi olanaklarının sunulması ve öğrenci merkezli bir öğretim yönteminin izlenmesi eğitimin niteliği bakımından önemlidir. Bu çalışmadaki amaç; konuşma ve yazma becerileri arasındaki etkileşimi birey yaşamının tüm alanlarıyla ilişkilendirerek, çağdaş eğitim sistemi içerisinde yapılan tespitlerden de yola çıkarak Türkçe eğitimi ve öğretiminde niteliği arttırmaktır.

Araştırma, özellikle yaşayan sosyal bir varlık olan bireyin yazı ve konuşma dili arasındaki etkileşimini tespit etmek ve diğer uygulama alanlarına yardımcı olmak amacıyla yapılmıştır. Konuşma dili, daha çok okul öncesi dönemde temellenen bireyin yaşadığı yerin sosyo-ekonomik ve demografik yapısıyla şekillenen aynı dil içerisinde bile yöreye göre farklılık gösteren dilin ilk öğrenme aşamasını kapsar. Yazı dili ise okul hayatıyla başlayan ülkedeki tüm okullar için geçerli, planlı ve kuralları olan, eğitim yoluyla kazanılan, kişiye konuşma dili gibi öznellik tanımayan dilin okullaşmayla olan bölümünü kapsar. Tüm dillerde yazı dili ve konuşma dili etkileşimi kaçınılmaz olarak mevcuttur. Birey her ne kadar yazı dili kurallarına hâkim de olsa konuşma dili unsurlarını yazılı anlatım çalışmalarında kullanabilmektedir. Bu durum iletişimde çeşitli sorunlara yol açmaktadır.

Bu çalışmada konuşma dilinin yazı dili üzerindeki etkisi cinsiyet, bilgisayar kullanma durumu, sosyal ağ kullanma durumu, köy-kent farklılığı, kitap okuma durumu, anne-baba eğitim durumu, cep telefonu kullanımı, sınıf düzeyi değişkenleri bakımından ele alınarak incelenmiş ve Türkçe öğretimine katkısı olması için sunulmuştur.

Çalışmamızın istatistik bölümünde deneyimlerini benimle paylaşan Yrd. Doç. Dr. Başar ALTUNTAŞ' a, tezin hazırlanmasında önerileriyle katkı sağlayan Yrd. Doç. Dr. Bahadır GÜLBAHAR' a, araştırmanın başından sonuna kadar olumlu yaklaşımlarıyla ilgisini esirgemeyen ve her aşamada yolumu aydınlatan danışmanım Yrd. Doç. Dr. Remzi CAN' a teşekkür ederim.

Kırşehir, 2016

Özgür İLANBEY

ÖZET

Bu çalışmada ilköğretim ikinci kademe 5. ve 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında kullanmış oldukları konuşma dili unsurları tespit edilmiş ve alanyazında tespit edilen konuşma dili unsurlarına göre sınıflandırılmıştır. Temel dil becerilerinden geliştirilmesi oldukça önemli olan yazı dili kullanımının iletişim sorunlarına yol açmayacak şekilde keyfiyetten uzak, duru, anlaşılır olması yazma becerisinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Türkçe dersinde konuşma dili unsurlarının yazı dilinde tespitinin ve bu sorunların giderilmesinin yazılı anlatım becerisinin gelişmesinde etkili olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın örneklemi; Kırşehir ili merkez ilçeden 2, diğer ilçelere bağlı köylerden de 3 ortaokul olmak üzere bu okulların 5. ve 8. sınıflarında öğrenim gören 201 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma betimsel durum saptaması niteliğindedir. Verilerin tespit ve analizinde ise doküman incelemesi kullanılmıştır.

Araştırmada elde edilen veriler üzerinde t testi, varyans analizi (ANOVA), korelasyon testi (r), Kolmogorov-Smirnov ve Tukey HSD testleri uygulanmıştır.

Yazılı anlatım çalışmalarındaki konuşma dili unsurları öğrencilerin yerleşim yeri, okuduğu sınıf düzeyi, İnternet kullanımı, anne ve baba eğitim durumu, cep telefonu kullanma, okuduğu kitap sayısı, bilgisayar durumu değişkenleri açısından incelendiğinde bazı değişkenlerde anlamsal farklar olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin yazılı anlatımlarında konuşma dili unsurlarına sıkça rastlandığı ve bunun da çeşitlilik gösterdiği görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Yazı dili, konuşma dili, etkileşim

ABSTRACT

In this study, the elements of speaking language which was used in written expressions of 5th and 8th grade pupils in secondary schools were identified, analyzed and classified. The usage of written language, which was an important part in the development of basic language skills, in a way that would not lead to the communication problems from the circumstances, clear and comprehensible, contributes to the development of writing skills. The determination of the elements of spoken language on written language in Turkish lessons and giving feedback to the pupils were thought to be effective on the development of written expression skills.

The sample of the reseach consisted of 2 schools from central district of Kırşehir and 3 schools from the villages of the other towns of Kırşehir and in total, it consisted of 201 students in 5th and 8th grades of these schools. As a method, letting the pupils write two compositions intended to stating the effect of spoken language on written language and in the analysis and the determination of the data, we used document review model. On the acquired data, t test, variance analysis (ANOVA), correlation test (r), Kolmogorov-Simirnov and Tukey HSD test were carried out.

When we studied on the variables with the regards to placing the elements of spoken language on the study of written expressions, class level, İnternet usage, educational backgrounds of the parents, mobile phone usage, the number of reading books, having computer, there was an interactivity and it was observed that this interactivity was sufficient to create some variable semantic differences in the results of applied tests. When we analyzed the data of written expressions works, it was concluded that the common usage of the elements of spoken language on written expressions were encountered and they varied.

Key Words : Literary language, spoken language, interactivity

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	i
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	viii
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. PROBLEM.....	2
1.1.1. Problem Cümlesi.....	4
1.1.2. Alt Problemler.....	4
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	5
1.3. SAYILTILAR.....	6
1.4. SINIRLILIKLAR.....	6
1.5. TANIMLAR.....	7
1.6. KISALTMALAR.....	7
BÖLÜM II	8
KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	8
KAVRAMSAL BAĞLAM.....	8
2.1. DİL.....	8
2.1.1. Dil Öğretimi.....	9
2.1.2. Yazı Dili.....	11
2.1.3. Yazılı Anlatım.....	13
2.1.4. Konuşma Dili.....	15
2.2. YAZI DİLİNDE GÖRÜLEN KONUŞMA DİLİ UNSURLARI.....	17

2.2.1. Yöresel Ağız Kullanımı.....	17
2.2.1.1 Kişiyeye Özgü Dil (İdyolekt) Kullanımı.....	18
2.2.2. Az Çaba Kuralı.....	19
2.2.3. İnternet Dili Özellikleri Kullanımı.....	21
2.2.4. Argo Kullanımı.....	22
2.2.5. Konuştuğu Gibi Yazmak.....	24
2.3. KONUŞMA DİLİNİ ETKİLEYEN UNSURLAR.....	25
2.3.1 Konuşma Dilinde Cinsiyete Dayalı Farklılaşma.....	25
2.3.2. Kitle İletişim Araçlarının Etkisi.....	26
2.4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	27
BÖLÜM III.....	30
YÖNTEM.....	30
3.1. Araştırmanın Modeli.....	30
3.2. Evren ve Örneklem.....	31
3.3. Veri Toplama Araçları.....	32
3.4. Verilerin Çözümlemesi.....	33
3.4.1.Hazırlık Aşaması.....	34
3.4.2.Verilerin Kodlanması.....	35
3.4.3.Veriyi Düzenleme	35
3.4.4.Bulguların Yorumlanması ve Raporlaştırılması.....	36
BÖLÜM IV.....	37
BULGULAR VE YORUM.....	37
4.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİNE DAYALI BULGULAR VE YORUMLAR.....	37
4.1.1. Yazı Dilinde Görülen İnternet Dili Unsurları.....	38
4.1.2. Yazı Dilinde Görülen Argo Kullanımları	41

4.1.3. Yazı Dilinde Görülen Az Çaba Kuralı Unsurları.....	43
4.1.4. Yazı Dilinde Görülen Konuştuğu Gibi Yazma Unsurları	45
4.1.5. Yazı Dilinde Görülen Ağız Özellikleri.....	47
4.2. Araştırmanın Alt Problemlerine Dayalı Bulgular ve Yorumlar.....	50
4.2.1. Araştırmanın 1. Alt Problemine Dayalı Bulgular ve Yorumlar.....	50
4.2.2. Araştırmanın 2. Alt Problemine Dayalı Bulgular ve Yorumlar.....	52
4.2.3. Araştırmanın 3. Alt Problemine Dayalı Bulgular ve Yorumlar.....	55
4.2.4. Araştırmanın 4. Alt Problemine Dayalı Bulgular ve Yorumlar.....	56
4.2.5. Araştırmanın 5. Alt Problemine Dayalı Bulgular ve Yorumlar.....	59
4.2.6. Araştırmanın 6. Alt Problemine Dayalı Bulgular ve Yorumlar.....	62
4.2.7. Araştırmanın 7. Alt Problemine Dayalı Bulgular ve Yorumlar.....	64
4.2.8. Araştırmanın 8. Alt Problemine Dayalı Bulgular ve Yorumlar.....	66
BÖLÜM V.....	82
SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	82
5.1. SONUÇLAR.....	82
5.1.1. Araştırmanın Problemine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma.....	82
5.1.2. Araştırmanın Alt Problemlerine İlişkin Sonuçlar.....	87
5.2. ÖNERİLER.....	89
5.2.1. Öğretmenlere Yönelik Öneriler.....	89
5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	90
KAYNAKLAR.....	92
EKLER.....	97
EK–1 Kişisel Bilgi Formu.....	97
EK–2 Kompozisyon Konuları.....	98
EK–3 Kod Listesi Örneği	99

TABLULAR LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1: Çalışma Örnekleminde Yer Alan Öğrencilere İlişkin Bulgular.....	31
Tablo 2: Örneklemdaki Öğrencilerin Konuşma Dili Unsurlarını Kullanma İstatistiği.....	37
Tablo 3: Anne Eğitim Durumuna Göre Kullanılan Konuşma Dili Unsurları İstatistiği.....	49
Tablo 4: Anne Eğitim Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurlarının Farklılık Testi (Anova) Sonucu.....	50
Tablo 5: Köyde Yaşayan 5. Sınıf Öğrencilerinin Anne Eğitim Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık Testi (Anova) Sonucu.....	50
Tablo 6: Baba Eğitim Durumuna Göre Kullanılan Konuşma Dili Unsurları.....	51
Tablo 7: Konuşma Dili Unsurları Kullanımının Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılık Testi (Anova) Sonucu.....	52
Tablo 8: Kentte Yaşayan 5. Sınıf Öğrencilerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurları Arasında Farklılık Testi (Anova) Sonucu.....	52
Tablo 9: Çoklu Karşılaştırma Testi (Tukey HSD) Sonucu.....	53
Tablo 10: Evde Bilgisayar Bulunma Durumu Yüzdesi.....	54
Tablo 11: Evde Bilgisayar Bulunma Durumuna Bağlı Konuşma Dili İstatistiği.....	54
Tablo 12: Kente Yaşayan 5. Sınıf Öğrencilerinin Bilgisayar Sahip Olma Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık Testi Sonucu.....	55
Tablo 13: İnternet Kullanma Durumu Yüzdesi.....	56
Tablo 14: İnternet Kullanma Durumuna Bağlı Kullanılan Konuşma Dili İstatistiği..	56

Tablo 15: İnternet Kullanımına Göre Konuşma Dili Kullanımı Testi Sonucu.....	56
Tablo 16: Kentte Yaşayan 5. Sınıf Öğrencilerinin İnternet Kullanım Durumuna Göre Kullandıkları Konuşma Dili Unsurları Farklılık Testi Sonucu.....	57
Tablo 17: Sosyal Medya Kullanma Durumu Yüzdesi.....	58
Tablo 18: Sosyal Medya Kullanma Durumuna Göre Konuşma Dili Kullanma İstatistiği.....	59
Tablo 19: Sosyal Medya Kullanımlarına Göre Öğrencilerin Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık Testi Sonucu.....	59
Tablo 20: Köyde Yaşayan 8. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık Testi Sonucu.....	60
Tablo 21: Kentte Yaşayan 8. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurları Arasında Farklılık Testi Sonucu.....	60
Tablo 22: Okunan Kitap Sayısının Konuşma Dili Unsurlarını Kullanmadaki Yüzdesi.....	61
Tablo 23: Okunan Kitap Sayısının Konuşma Dili Unsurlarını Kullanmadaki İstatistiği.....	61
Tablo 24: Öğrencilerin Okudukları Kitap Sayısına Göre Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık Testi (Anova) Sonucu.....	62
Tablo 25: Son bir Yılda Okunan Kitap Sayısı Göre İnternet Dili Özellikleri Kullanma Tukey HSD Testi Sonucu.....	62
Tablo 26: Cep Telefonu Kullanma Durumu Yüzdesi.....	63
Tablo 27: Cep Telefonu Kullanım Durumuna Göre Kullanılan Konuşma Dili Unsurları İstatistiği.....	64

Tablo 28: Cep Telefonu Kullanımlarına Göre Öğrencilerin Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık Testi Sonucu.....	64
Tablo 29: Köyde Yaşayan 8. Sınıf Öğrencilerinin Cep Telefonu Kullanım Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık Testi Sonucu.....	65
Tablo 30: 5. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi Sonuçları	66
Tablo 31: 5. Sınıf Öğrencilerinin Son Bir Yılda Okunan Kitap Sayısı Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi Sonuçları.....	67
Tablo 32: 5. Sınıf Öğrencilerinin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi	68
Tablo 33: 5. Sınıf Öğrencilerinin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi.....	68
Tablo 34: 5. Sınıf Öğrencilerinin Bilgisayar Sahip Olma Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi Sonuçları.....	69
Tablo 35: 5. Sınıf Öğrencilerinin İnternet Kullanma Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi Sonuçları.....	70
Tablo 36: 5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanma Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi Sonuçları.....	71
Tablo 37: 5. Sınıf Öğrencilerinin Cep Telefonu Kullanma Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi Sonuçları.....	72

Tablo 38: 8. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi Sonuçları.....	73
Tablo 39: 8. Sınıf Öğrencilerinin Son Bir Yılda Okunan Kitap Sayısı Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi Sonuçları.....	74
Tablo 40: 8. Sınıf Öğrencilerinin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi Sonuçları.....	75
Tablo 41: 8. Sınıf Öğrencilerinin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi Sonuçları.....	75
Tablo 42: 8. Sınıf Öğrencilerinin Bilgisayar Bulunma Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi Sonuçları.....	76
Tablo 43: 8. Sınıf Öğrencilerinin İnternet Kullanma Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi Sonuçları.....	77
Tablo 44: 8. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanma Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi Sonuçları.....	78
Tablo 45: 8. Sınıf Öğrencilerinin Cep Telefonu Kullanma Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi Sonuçları.....	79

BÖLÜM I

GİRİŞ

Sosyal bir varlık olan insan toplumsal hayatın her düzeyinde iletişim içerisindedir. İletişiminin büyük kısmını ise dil aracılığıyla yapmaktadır. Birey; dili bebeklikten itibaren aile, sosyal çevre, kitle iletişim araçları vb. yerlerden öğrenmektedir. Okul hayatına gelinceye kadarki bu süreçte konuşma dilini, okulla beraber de yazı dilini öğrenmektedir.

Yazı dili konuşma dilinden farklıdır. Bu bağlamda birey konuşma dilini yazı diline ne kadar yaklaştırırsa eğitim sürecinde daha başarılı olmaktadır. Bireyin başarılı olması için ana dilini doğru kullanması ve iyi bir yazma eğitimi almış olması gerekir. Kişi, yazılı anlatımdaki başarısıyla daha iyi iletişim kurmakta ve öteki alanlarda da başarılarını pekiştirmektedir. Yazılı anlatım, bireyin bildiklerini ifade etmesine olanak sağladığından öğrencinin gerek okul döneminde gerek okul sonrası yaşantısında önemli bir yer tutmaktadır. Ancak ülkemizdeki Türkçe eğitimi alanındaki araştırmalara bakıldığında konuşma dilinin yazı diline etkisi konusunda yeterli araştırmaların olmadığı görülmektedir.

Çağımız bilim ve teknoloji çağı olarak adlandırılmaktadır. Bilimin baş döndürücü yükselişi; ekonomik, toplumsal ve siyasal alanda hızlı gelişmelere yol açmaktadır. Bilim ve teknolojideki büyük değişim yaşamın her alanını olduğu gibi sosyal alanlarını da etkilemektedir. Bilgisayar ve İnternet kullanımı yazma eylemini gerektirdiğinden çoğunlukla eğitim alanındaki yazılı anlatım çalışmalarıyla sınırlı kalan bireyin, yazmaya informel (resmî olmayan) alanlarda ve daha istekli olarak başlamasını sağlamaktadır. Dolayısıyla konuşma dili unsurları yazıda daha sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır.

Bu bölümde araştırmanın konusuna açıklık kazandırmak üzere problem durumu ortaya konularak problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı ve önemi, sayıtlar, sınırlılıklar ve tanımlar üzerinde durulacaktır.

1.1. PROBLEM DURUMU

İletişim araçlarının gün geçtikçe değiştiği ve insan hayatına daha fazla nüfuz ettiği günümüz dünyasında bu araçlar iletişimi ve etkileşimi arttırmaktadır. Bunun sonucu olarak, toplumları oluşturan bireyler ve dolayısıyla toplum da değişmektedir. Değişimin olduğu birçok alanın başında da dil gelir. Ülkeler; ulusal ve evrensel kültür değerlerini tanıyan, bu değerlere katkıda bulunan, kendini gelecek yüzyıllara taşıyacak, düşünme, iletişim ve algı becerisi yüksek, sorunlarla baş edebilen, problemlere çözümler getiren bireyler yetiştirebilmek için eğitim sistemlerini de bu doğrultuda yeniden yapılandırmaktadırlar. İstenilen hedeflere ulaşmada, bireylerin temel dil becerilerinin de gelişmesi ön koşuldur. Bu nedenle eğitimin her aşamasında dil öğretimine önem verilmesi şarttır. Gerçekten de dil, bireyin bilincini oluşturan, benliğini biçimlendiren temeldir. Dil, düşüncenin temel aracıdır. Aksan (1995: 20)'a göre dilin düşünce yönü, düşünceyle insan ruhu ve zihniyle ilgili konusu XVII. yüzyıldan başlayarak yeniden önem kazanmıştır.

Düşüncenin gelişmesi temel olarak dil öğrenilmesine bağlıdır. Bilişsel yaklaşıma göre dil öğrenme, varlık ve kavramların dilde anlam kazanmasına dayalıdır. Piaget'e göre dil, düşüncenin üstünde saydam bir örtüdür. Özdemir (1973: 241)'e göre dil, düşüncenin aynasıdır, dilsiz düşünülemez. Bu olgu insan hayatını her alanda şekillendirdiğinden dil becerilerinin birey tarafından kusursuz bir şekilde kazanılması bireye oldukça önemli bir katkı sağlayacaktır. Dil becerileri, bireylerin yaşantı unsurlarını tam ve doğru olarak anlaması ve yine bunları tam ve doğru olarak başkalarına anlatması için gereklidir. Bu beceriler ise dinleme, okuma, konuşma ve

yazma olarak sıralanır. Bu beceriler birbirinden ayrı değil, birbirleriyle ilişkili ve iç içedir. Temel dil becerilerinden yazma, diğer dil becerilerine göre daha özen gerektirmesi, kalıcı olması, kurallara uyulması vb. bakımlarından farklılaşmaktadır. Kaplan (1999) yazıyı şu şekilde ifade etmiştir:

“Yazı, düşünceyi tespit etmek suretiyle, sözden daha çok fikrî çalışmaya yardım eder. Konuşmada fikir her an uçar. Yazı, düşünceyi başka mekân ve zamana taşımak suretiyle, hakikatlerin keşfi için lazım bir şart olan, ayrı kafaların aynı mevzu üzerinde karşılaşmasını sağlar. Yazı zaman ve mekân içinde, çok geniş bir diyalog kurar.”

Yazma süreci dilin kurallarını uygulama açısından konuşma sürecine göre daha dikkatli olmayı gerekli kılmaktadır. Kalıcı yanı bulunan yazıda yapılacak dil bilgisi yanlışlıkları daha kolay tespit edilmektedir. Konuşma esnasında iletişime engel olmayan bazı dil yanlışları yazmada iletişim sorunlarına sebep olmaktadır. Dili informel bir şekilde aile, çevre, arkadaş gibi yerlerden doğal olarak geliştiren birey konuşma dilini öğrenmektedir. Daha sonra okul hayatıyla beraber yazı diliyle karşılaşan birey, çeşitli sorunlarla yaşamakta ve yazı dilini öğrenmekte zorlanmaktadır. Bu bağlamda konuşmadan yazıya geçişte bireyin en çok zorlandığı alanlardan biri de “konuştuğu gibi yazmak” tır. Bir diğer ifadeyle konuşma dili unsurlarını yazılı anlatım çalışmalarında kullanmaktır. Türkçe derslerinde ele alınan yazma uygulamaları hem öğrencilerin yazmaya karşı olumsuz tutum geliştirmelerine hem de bunun sonucu olarak yazmayı zor bir beceri olarak algılamalarına neden olmaktadır. Sosyal hayatta, dilin doğal akışı içinde konuşmayı öğrenen birey yazılı anlatım çalışmalarında konuşma dili unsurlarını kullanmaktadır. Konuşma diline özgü olan ağız ve argo kullanımı, az çaba kuralı, keyfi eksilteler yazılı anlatımda kullanıldığı zaman yazım yanlışlarına bazen de anlatım bozukluklarına sebep olmaktadır. Konuşma dili unsurlarının Türkçe derslerindeki yazma uygulamalarında öğrencilerce ne derece kullanıldığının ve

sürdürülen yazma uygulamalarıyla oluşturulan yazılı anlatım çalışmalarının yazı ve konuşma dili etkileşiminin boyut ve niteliğinin test edilmesi amacıyla araştırmada ele alınan temel problem aşağıda sunulmuştur.

1.1.1. Problem Cümlesi

İlköğretim II. kademe (ortaokul) 5. ve 8. sınıf öğrencileri, yazılı anlatımlarında konuşma dili unsurlarını kullanmakta mıdır?

1.1.2. Alt Problemler

a) Cinsiyet, öğrencilerin yazı dilinde kullandıkları konuşma dili unsurları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmakta mıdır?

b) Yerleşim yeri, öğrencilerin yazı dilinde kullandıkları konuşma dili unsurları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmakta mıdır?

c) Anne-baba eğitim durumu öğrencilerin yazı dilinde kullandıkları konuşma dili unsurları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmakta mıdır?

ç) Sınıf düzeyi, öğrencilerin yazı dilinde kullandıkları konuşma dili unsurları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmakta mıdır?

d) Kitap okuma sıklığı, öğrencilerin yazı dilinde kullandıkları konuşma dili unsurları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmakta mıdır?

e) Argo kullanımı, öğrencilerin yazı dilinde kullandıkları konuşma dili unsurları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmakta mıdır?

f) Bilgisayar kullanma, öğrencilerin yazı dilinde kullandıkları konuşma dili unsurları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmakta mıdır?

g) Sosyal ağları kullanıp kullanmama, öğrencilerin yazı dilinde kullandıkları konuşma dili unsurları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmakta mıdır?

h) Cep telefonu kullanma durumu, öğrencilerin yazı dilinde kullandıkları konuşma dili unsurları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmakta mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Konuşma dili unsurlarının öğrencilerin yazılı anlatımlarında ne derece ve hangi şekilde kullanıldığının tespiti ve sınıflandırılması amacıyla hazırlanan bu araştırma, bu alandaki önemi hissedilen bir boşluğu dolduracaktır. Türkçe öğretimi alanında konuşma ve yazı dili etkileşimi bakımından kapsayıcı çalışmaların az olması araştırmanın kuramsal temeli, veri kaynakları, deseni açısından da farklı olması araştırmayı özgün kılmaktadır. Bu çalışmanın genel amacı, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazılı anlatımlarında hangi konuşma dili unsurlarını kullandıklarını belirleyip bu unsurların sınıflandırılması ve

- a) Cinsiyet,
- b) Cep telefonu kullanıp kullanmama,
- c) Anne ve babanın eğitim durumu,
- d) Bilgisayar kullanımı,
- e) İnternet kullanımı,
- f) Sosyal ağ kullanma durumu,
- g) Kitap okuma sıklığı,
- h) Yerleşim yeri,
- i)Ağız özelliği kullanıp kullanmama

değişkenlerinin öğrencilerin yazılı anlatımlarında konuşma dili unsurlarını kullanmada anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığını ortaya çıkarmak, Türkçe öğretiminde en zor gelişen dil becerisi olan yazma becerisini geliştirmede bu alanla ilgilenen araştırmacılara ve uygulamaları yürüten eğitimcilere öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarıyla ilgili bir bakış açısı kazandırmaktır.

1.3. Sayılılar

Bu araştırma, temel olarak aşağıda sunulan sayılılardan hareketle gerçekleştirilmiştir:

- 1) Öğrencilerin yazma uygulamalarıyla ilgili ortaya koydukları ürünler, yazı dilinde görülen konuşma dili unsurları açısından Türkçe derslerinde ele alınan yazma uygulamalarını değerlendirmede yeterlidir.
- 2) Öğrenciler, veri toplama araçlarını içtenlikle yanıtlamışlardır.
- 3) Öğrencilere verilen yazılı anlatım konuları Türkçe derslerinde ele alınan yazma uygulamalarını değerlendirmede yeterlidir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 1) Konu alanı açısından, yazı dilinde görülen konuşma dili unsurlarıyla,
- 2) Kuramsal çerçeve açısından ulaşılabilen alanyazınla,
- 3) Yöntem açısından, nitel araştırma deseniyle,
- 4) Nitel veri kaynağı olarak, 2014-2015 öğretim yılı Kırşehir ili merkez ilçesine bağlı iki resmî ortaokulun 5. ve 8. sınıflarında öğrenim gören 100 öğrenci; Kırşehir ili köylerindeki üç ortaokulun 5. ve 8. sınıflarında öğrenim gören 101 öğrenciyle,
- 5) Nitel veri kaynağı olarak, 5. ve 8. sınıfta öğrenim gören 201 öğrenciden sağlanan toplam 603 sayfa nitel veri setiyle,
- 6) Nitel veri toplama aracı olarak da 5 adet olay ve 5 adet de düşünce yazısı konusu şeklinde geliştirilen yazılı anlatım becerisini açığa çıkaran açık uçlu uyararla (kompozisyon konusuyla) ve araştırmacı tarafından hazırlanmış kişisel bilgi formu ile sınırlı tutulmuştur.

1.5. Tanımlar

Açıklayıcı Anlatım: “Okuyucuya bilgi vermek, bilinmediği düşünölen ya da bilinmesinde yarar görölen bilgileri açıklamak amacıyla kullanılan bir anlatım biçimidir” (Göçer, 2010:184).

Öyküleyici Anlatım: “Anlatıma canlılık kazandırma amacıyla yaşanmış olayları anlatmak, ya da bazen yaşanması mümkün olan olaylarla ilgili kurgu yapılarak anlatmaktır” (Göçer, 2010:184).

1.6. Kısaltmalar

Anova : Tek Faktörlü Varyans Analizi

Bkz. : Bakınız

F. : Frekans

Manova : Çok Faktörlü Varyans Analizi

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

P. : Anlamlılık

s. : Sayfa

S. : Sayı

sd : Serbestlik Derecesi

TDK : Türk Dil Kurumu

vb. : Ve benzeri

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, araştırmanın alanyazına dayalı olarak yapılandırılan kavramsal bağlamına ve tez konusu kapsamında alanyazında bulgularan ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

KAVRAMSAL BAĞLAM

Bu bölümde dil, dil öğretimi, konuşma dili, yazı dili ve yazı dilinde görülen konuşma dili unsurları üzerinde durulmuştur.

2. 1. DİL

Sosyal bir varlık olarak bir arada yaşamak durumunda olan insanoğlu için iletişimin en temel aracı dildir. İnsana özgü olması, dilin yapay yönünü işaret eder. Sapir (1921)'e göre dil düşüncelerin, duyguların ve isteklerin istençle üretilmiş semboller kullanarak iletilmesini sağlayan ve içgüdüsel olmayan bir yöntemdir. Dilin bu şekilde tanımlanması, bilim olarak kabul edilmesindeki temel kıstaslardan biri de olmuştur. İletişimin ve dolayısıyla sosyalliğin birinci unsurunu oluşturan dil, bu yönüyle toplum yaşamının en temel ögesi olmuştur. Toplumları temel olarak birbirinden ayıran en önemli unsur da dildir. Bu konuda Türk (2006:252) şunları söylemiştir:

“İnsanın, insan varlığının göstergesi olan dil, bir ulus için ulus olarak yaşamının temel şartıdır. Her ne kadar ulusları birbirlerinden ayıran esas, ulusların milli kültürleri ise de, milli kültürlerin ancak milli dil içerisinde yaşama alanı bulmaları sebebiyle milli dilin yaşaması milli kültürün dolayısıyla da milletin yaşaması anlamına gelmektedir.”

Dil insanın maddi ve manevi varlığını şekillendiren unsurdur. Bu sebeple her bireyin kendi varlığının temel ifadesi olan dilini öğrenmesi ve kullanması gerekir. İyi şekilde kullanılmayan dil, iletişimde problemlere neden olacaktır. Bu açıdan dilin öğretimi büyük önem taşımaktadır. Dil öğretiminin önemini vurgulayan Karpuz (2006:175) bunu şu ifadeleriyle belirtmiştir:

“Dil insanların yaşamları boyunca kullandıkları en temel araçlardan biridir. Onun iyi ve bilinçli bir biçimde kullanılması, yaşam niteliğini olumlu olarak etkiler. İnsanlar, dili çoğunlukla doğal ortamlarında ayırtına varmadan edinirler ve günlük yaşamda yine ayırtına varmadan kullanırlar.”

2. 1. 1. Dil Öğretimi

Dil öğrenimi bireyin doğumuyla başlar ve ölüncüye kadar da sürer. Ancak dili kurallarına uygun, güzel ve doğru kullanabilmek için kişiler eğitim alır. Bu eğitim sürecinde var olan eksikler ve hatalar tespit edilerek hedeflenen kazanımlara ulaşılmasına çalışılır. Dil öğretimi hakkında Özbay (2003: 3) düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Dilin birey için taşıdığı büyük önem, ana dili öğretimine ne kadar değer verilmesi gerektiğini de göstermektedir. Çünkü dil eğitiminin genel amacı, insanın düşünme ve iletişim becerilerini geliştirmektir. Bu nedenle, bütün ülkelerin eğitim sistemlerinde dil öğretimine, özellikle de ana dili eğitime büyük önem verilmektedir.”

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 2005 yılında hazırladığı “İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu” ile ilköğretim ikinci kademe Türkçe öğretiminde nelerin hedeflendiği belirtilmiştir. Türkçe öğretim programının öğrenciler açısından genel amaçları şu şekilde belirlenmiştir:

“1. Dilimizin, millî birlik ve bütünlüğümüzün temel unsurlarından biri olduğunu benimsemeleri,

2. Duygu, düşünce ve hayallerini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmeleri,
3. Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları,
4. Anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme becerilerini geliştirmeleri,
5. Seviyesine uygun eserleri okuma; bilim, kültür ve sanat etkinliklerini seçme, dinleme, izleme alışkanlığı ve zevki kazanmaları,
6. Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri,
7. Yapıcı, yaratıcı, akılcı, eleştirel ve doğru düşünme yollarını öğrenmeleri, bunları bir alışkanlık hâline getirmeleri,
8. Bilgiye ulaşmada kitle iletişim araçlarından yararlanmaları, bu araçlardan gelen mesajlara karşı eleştirel bakış açısı kazanmaları ve seçici olmaları,
9. Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla millî ve evrensel değerleri tanımaları,
10. Hoşgörülü, insan haklarına saygılı, yurt ve dünya sorunlarına duyarlı olmaları ve çözümler üretmeleri,
11. Millî, manevî ve ahlâkî değerlere önem vermeleri ve bu değerlerle ilgili duygu ve düşüncelerini güçlendirmeleri” (MEB, 2006: 4).

Netice itibarıyla ilköğretim ikinci kademe Türkçe öğretiminin genel amaçları, öğrencilerin anlama ve anlatma gücü ile dil bilgisi kurallarına uymayı geliştirmek, öğrencilere okuma ve dinleme alışkanlığı ile zevkini vermek, öğrencilerin kelime hazinelerini zenginleştirmek, Türkçeyi doğru ve etkili olarak kullanma becerisi kazandırmak, dilimizi sevdirmek olarak özetlenebilir.

Türkçe Öğretim Programı yapılandırmacı yaklaşıma göre 2005 yılından beri uygulanmaktadır. Yapılandırmacı yaklaşımın temel işlevinden biri olan sürece yönelik değerlendirmenin amacı öğrencilerin dil becerilerini geliştirme sürecinde dönüt vermektir.

Sadece Türkçe dersi için değil diğer dersler için de asıl olan öğrencilerin dili iyi kullanmasıdır. Eğitimin temeli dile dayanır. Tolğay (2011: 3), dilin bu yönünü şu şekilde tanımlamıştır:

“Dil insana mahsus en güçlü anlaşma aracıdır. Çeşitli düşünceleri, duyguları, inançları, tutumları, değer yargılarını ifade etmede ve öğretmede görüp algılanan yaşanan olaylarla ilgili kültür birikimini nakletmede, soru sormada, emir vermede, istekte bulunmada vb. kullandığımız çok önemli ve vazgeçemeyeceğimiz bir iletişim aracıdır.”

2.1. 2. Yazı Dili

Yazı dili bireyin kendini yazılı olarak ifade etmek isterken kullandığı belirli şekil, düzen, kural ve planlaması olan dildir. TDK Türkçe Sözlük yazı dilinin tanımını şu şekilde belirtmiştir *“Yazı dili bir ülkede konuşulan ağızlardan birinin yazılı anlatımlar için kabul edilmiş biçimidir. Ölçünlü dil, standart dil olarak da belirtilir”* (TDK Türkçe Sözlük, 2009: 2154). Yazı dili, resmî ve resmî olmayan birçok alanda bireyin dilek, istek, şikâyet vb. durumlarını ifade etmek için kullanmış olduğu kalıcı kuralları olan kişiye özgü kullanımı olmayan ortak bir yazı sisteminin sonucu oluşmuştur. Yazma da konuşma gibi ihtiyaçtan doğan ve sadece insana özgü olan bir niteliktir. Bu temel özelliği bakımından yazının ilk kullanım alanları din, ticaret ve günlük yaşam olmuştur. Zamanla iletişim dili hâline gelmiş böylece kültür dili, edebiyat dili gibi farklı özellikler de taşımaya başlamıştır. Konuşmanın harf, şekil, biçim vb. şekillerde iletişimde aktarılması şeklinde de kabul edilen yazı dili sistematik bir yön taşır. Bayrav (1998:14),

yazı dilinin bu özelliğini şu şekilde açıklamaktadır:

“Yazı dili ise konuşma dilinin bir imgesi, seslerin grafiklerle gösterilmesidir. Yüz ifadesi, ahenk ve vurgu konuşmada büyük bir rol oynar. Onların görevini yazı dilinde belli deyimler ve cümle yapıları üstlenir”.

Yazı dili kullanımı keyfiyete kapalıdır. Sınırları, kuralları ve düzeni olan bir bütündür. Düşünce alt yapısı konuşmaya göre daha özentilidir. Çünkü kalıcılık yönünün olması onu kullanırken fikir, bilgi ve deneyim süzgecinden geçirmeyi gerektirir. Yazı dilinde kullanılan kelimeler, ifadeler, cümleler vb. anlam bütünlüğünü bozmayacak şekilde iletişimin önünde engel teşkil etmez. Bireyin yazı dilini öğrenmesinin temeli; konuşma dilinde kullanılan bilgi, anlam ve söyleyiş özelliklerine dayanmaktadır. Konuşma dili olmadan yazı dili olmaz. Bu açıdan bakıldığında yazı dili ile konuşma dili arasında sürekli bir etkileşim bulunmaktadır. Konuşmadaki ifadenin yazıya anlam bütünlüğünü bozmadan aktarılması özen ister. Bunu sağlamak için de noktalama işaretlerinin ve yazım kurallarının iyi bilinmesi gerekmektedir. Konuşmanın yazıya aktarılmasındaki güçlüğü dikkat çeken Özbay (2006: 124), aradaki farkı ve zorlukları şu şekilde ifade etmiştir:

“Yazı harfler, konuşma ise sesler yoluyla ifade imkânı bulur. Bu yüzden yazı dili vurgu, tonlama, ritim, bükümlülük, ezgi gibi unsurlara sahip değildir. Bu gibi unsurlar yazı dilinde noktalama işaretleri ve yazım kuralları ile sağlanır.”

Yazı dili bütünlük arz eder. Birey, kullanmış olduğu dili denetim mekanizmasından geçirerek iletişim sürecine katar. Konu ve düşünce değişiklikleri bütünlüğü bozmadan yapılır. Bu yüzden denetim ve eleştiriye açıktır. Konuşma dili ile yazı dili arasındaki sınırlılıkları asgari düzeye indirmek dillerin gelişim süreçleri açısından oldukça önemli bir hedeftir. İletişimde bütünlüğü sağlamak adına yapılan bu çalışmalar, dilin temelini oluşturan konuşma dili ile yazı dili arasındaki farklardan ortaya çıkan iletişim

problemlerinin çözümlenmesini amaçlamaktadır. Bu konunun önemine vurgu yapan Gencan (1971: 19) şunları ifade etmiştir:

“Yazı diliyle konuşma dilini birleştirmek her dilin ülküsüdür. Hiçbir ulus bu iki dil arasındaki ayrılığı büsbütün silememiştir. Konuşmada gelişigüze kendini kaptıran kişi, yazıda kurallara bağlanma gereği duyar”.

2.1.3. Yazılı Anlatım

İletişimin farklı biçim ve araçları vardır. Yazarak anlatma bunun önemli bir bölümünü oluşturur ve yazma dört temel dil becerisinden biridir. Kısaca bireyin duygu, düşünce, istek ve olayları iletilmek istenen kişi ya da kişilere yazarak anlatmasıdır. Yazma eyleminin temel amacı, bireyin duygu ve düşüncelerini yazılı olarak ifade etmesi olduğundan yazarak anlatma işine de yazılı anlatım denir. Sever (2004)’e göre yazma, düşünülenlerin, duyulanların, tasarlananların ve görüp yaşananların yazı yoluyla anlatmanın önemli yollarından biridir. İnsanoğlu yazının icadıyla birlikte iletişimde yazarak anlaşmayı sağlamaya da başlamıştır. Yazı, insanoğlunun sahip olduğu maddi ve manevi değerleri belgeleyen önemli bir buluştur. Daha önceden sözlü kültür ile aktarılan kültürel öğeler yazı ile beraber kalıcılık özelliği kazanmıştır. Bu konuda Ong (1999: 48) şunları söylemektedir:

“ Sözlü kültür metinden yoksundur. Sözlü kültürde yaşayan biri, diyelim oldukça güç bir sorunu irdelemeye başladıktan sonra, o sorun kadar güç, karmaşık ve birkaç yüz kelimeden oluşan bir sonuca vardı. Güç bela inceleyip sözelleştirdiğini ileride anımsamak için, nasıl aklında tutabilir?”

Yazının konuşmaya göre daha kalıcı olması, onu belli kural ve sistemler oluşturmaya yöneltmiştir. *“Dört temel dil becerisinden biri olan yazma, insanın kendisini ve çevresini ifade etmesinde önemli bir rol üstlenmiştir. İnsan, bu becerisini yazının icadından sonra geliştirmeye başlar. Özellikle Doğu Akdeniz kıyılarında*

alfabenin, Çin'de kâğıdın icat edilmesi, insanlık tarihinde yazıyla iletişimi daha da kolaylaştırmıştır. İnsanoğlu, binlerce yıldır, doğuştan getirdiği konuşma becerisinin yanı sıra, yazı denen bu sistemle iletişim kurmaya çalışmıştır” (Özbay, 2005: 68). Bu kural ve sistemlerin bazıları evrensel olabildiği gibi bazıları da dilin özelliklerine göre lokal görünüm kazanmaktadır.

Yazılı anlatım anlık, plansız ve özensiz ifade şekli değildir. Güneş (2007)'e göre yazma, zihinde yapılandırılmış bilgilerin yazıya aktarılmasıdır. Zihinde yapılandırılan bilgiler, yazma sürecinde gözden geçirilerek başlanır. Yazılacak bilgiler, yazmanın amacı, yöntemi, konusu ve yazının çerçevesi çizilerek seçilir. Seçilen bu bilgiler çeşitli zihinsel işlemlere tabi tutularak düzenlenir. Bunlar sırasıyla sıralama, sınıflama, ilişki kurma, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma, değerlendirme vb. olmaktadır. Bu yapılan işlemler sonucunda düzenlenen bilgiler harflere, sonra hecelere, kelimelere ve son olarak cümlelere dökülür. Dolayısıyla bir amaç doğrultusunda yazma ihtiyacı doğar. Özdemir (1967)'e göre yazılı anlatım, belli bir amaca yönelen kişisel, meslekî ve toplumsal yönlerden gerekliliği olan bir ifade şeklidir. Bu sebeplerden yazılı anlatımın taşınması gereken bazı özellikler vardır. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz:

1) Yazılı anlatım dilinin kurallara uygun olması gerekir. Bu bakımdan ses, kelime ve cümlelerin bu kurallar dâhilinde yapılması gerekir.

2) Yazma işi konuşmaya göre daha planlı ve özenli yapıldığından konuşmaya göre ön hazırlık için zaman avantajı vardır. Zaman kullanımını planlı olmalıdır.

3) Yazmada ses, vurgu, jest ve mimik olanaklarını olmadığından anlatılmak istenenin kusursuz ifade edilmesi daha zordur.

4) Yazının kalıcı olması yazanın sorumluluğunu arttırır.

5) Yazılı anlatım kurallı bir bütündür ve yazan bu plan doğrultusunda gitmek zorundadır.

6) Noktalama işaretlerinin yerinde kullanılması, yazı kurallarının iyi bilinmesi yazılı anlatımın tam, açık ve net bir şekilde anlaşılmasını sağlayacaktır.

7) Yeterli bir kelime hazinesine sahip olmak ifade becerisine katkı sağlayacaktır.

8) Konuşma anlık da olabilir ama yazma bir ihtiyaç, istek, amaç vb. durumlarda ortaya çıkacağından iletişim yollarında aksamaya neden olmayacak şekilde kusursuz olmalıdır.

Yazılı anlatım çalışmalarında öğrencilerin ifade becerilerinin kusursuz olması amaçlanmaktadır. Bu hedef de iyi bir eğitim sürecinin sonunda gerçekleştirilebilir. Bu bakımdan Türkçe Sözlük (2005: 1205) yazılı anlatımı, “*Öğrencilere duygu ve düşüncelerini etkili ve düzgün bir biçimde anlatmaları için yaptırılan yazılı veya sözlü çalışma*” olarak açıklar. Bireyin konuşma ve yazma dil becerileri arasındaki etkileşimin minimize edilmesi yazılı anlatım çalışmaları bakımından önemlidir. Günümüzde yazılı anlatım çalışmalarının kalemden öte bilgisayar, akıllı telefon vb. başında tuşlar vasıtasıyla yapılması yaygınlaşmaktadır. Bu durum yazmayla ilgili çeşitli sorunları da beraberinde getirmektedir.

2. 1. 4. Konuşma Dili

Konuşma dili; sosyal bir varlık olan insanın iletişimde şekillenmiş ses, kelime ve bunların bir araya gelmesiyle oluşan cümlelerle iletişim kurarken kullandığı dildir. “*Konuşma dili, günlük yaşamda kullanılan ve yazı dilinden az çok farklarla ayrılmış bulunan dil, günlük konuşmadır*” (TDK Türkçe Sözlük,2009:1213). Konuşma dili, dilin temelidir. Bu bağlamda yazı dilinin de kaynağı konuşma diline dayanır. Günlük hayatın akışı içinde kullanılan konuşma dili, karşılıklı iletişimde yaşamın her alanında kullanıldığından bireyin yaşadığı coğrafyanın sosyo-kültürel özelliklerini de yansıtır. Bu yönüyle farklı bölge, şehir hatta farklı ilçelerde bile kendine özgü şekiller geliştirebilmektedir. Bu bağlamda konuşma dili daha rahat daha az planlı ve daha

özentisizdir. Konuşma dilinin bu yönüne değinen Ergin (1995: 55) bu durumu şöyle ifade eder:

“Konuşma dili yüz yüze, fazla özenilmeden ve düşünülmeden konuşulan gelişigüzel bir dildir. Konuşma dili bölge dili olması ve günlük, pratik olması bakımından yazı dilinden ayrılır”.

Kullanım alanı hayatın her anı ve her yeri olan konuşma dilinin kapsamı yazı diline göre çok daha fazladır. Birey yaşantısındaki anlık duygu, düşünce ve isteklerini karşısındakine konuşmayla aktarır. Konuşmanın temel yönünü oluşturan bu özellik oluşturmaktadır. Demirel (1999)’e göre konuşma; düşünce, duygu ve bilgilerin seslerden oluşan dil aracılığıyla karşı tarafa aktarılmasıdır.

Konuşma dili, temel kullanım alanını sosyal ortamdan aldığından bireyi ilgilendiren diğer bilim dallarıyla da ilişkilendirilir. Konuşma düşünceleri ifade etme, iletişim kurma gibi bireysel eylemlerin yanı sıra kitleleri etkileme gücüyle toplumsal bir nitelik de taşır. Toplum yaşamının en önemli unsurlarından biri olma özelliğini gösteren konuşma diğer bilimlerin de inceleme ve faaliyet alanlarında bulunur. Ünalın (2007:2-3), konuşmanın çok yönlülüğünü şu şekilde belirtmiştir.

“Dil becerileri arasında sosyalleşmeyle ilgili en çok olan beceri “konuşma”dır. Bu yüzden konuşma becerisinin gelişmesi psikoloji, sosyal psikoloji, davranış bilimleri, iletişim bilimleri gibi bilimlerle doğrudan ilişkilidir”.

Bu yönüyle konuşma dili toplum yığınlarını etkileme, yönlendirme ve yönetmede de önemli bir araçtır. Ayrıca konuşma dilinin yazı dili üzerinde sürekli etkisi vardır. Bu etkileşim içindeki unsurların tespiti çeşitli yazılı metinlerde kullanılmalarına bağlıdır.

Konuşma dilinin de yazı dili gibi gramer özelliklerinin olabileceği üzerine yabancı araştırmacıların önemli çalışmaları vardır. Her ne kadar konuşma yazıya göre daha serbest, düzensiz ve kuralsız gibi görünse de konuşma dilinin de kendi içerisinde bir

gramerinin olabileceği düşüncesi gittikçe önem kazanmaktadır. Genel ve özel kullanım şeklinde bir konuşma dilinin varlığı ayrıca bunların da sürekli değişmesi sözlü dil gramer çalışmalarını sürekli güncel tutmayı gerekli kılmaktadır. Bu çalışmaların başlangıcını oluşturan sözlü derlem hakkında Yılmaz (2012: 177) şunu belirtmiştir:

“Tabii bu dilsel kullanımları sınıflandırarak dökümünü çıkarmak için çok fazla ve çeşitli sözlü derlem üzerinde çalışmak gerekir” .

Konuşma dili unsurlarının tespit edilmesi ve sınıflandırılması da bu çalışmaların bir diğer aşamasıdır. Bu konuda Türkçede yapılmış çok az çalışma vardır. Yurtdışındaki dil çalışmalarında bu konu ayrıntılı olarak tartışılmaktadır. Bu konu üzerinde tartışan dilciler konuyu üç ana başlık altında değerlendirir (Leech, 1998: 1-2):

- a) Konuşma dili grameri diye bir şey olamaz.
- b) Konuşma dili grameri özel bir gramere sahip değildir. Yazı dili gramerinin farklı bir şekilde kullanımından ibarettir.
- c) Konuşma dili grameri, yazı dili gramerinin dışında özel bir gramere sahiptir. Onun da kendine özgü kuralları vardır.

Birçok araştırmacı üçüncü madde üzerinde yoğunlaşmaktadır. Türkçede de konuşma dilinin kendine has kurallar bütününe olabileceği son zamanlarda yapılan çalışmalarla incelenmektedir.

2. 2. Yazı Dilinde Görülen Konuşma Dili Unsurları

Konuşma dilinin de yazı dili gibi kendine özgü kullanımları vardır. Bu bölümde alanyazının incelenmesi sonucu tespit edilen konuşma dili unsurları üzerinde durulacaktır.

2. 2. 1. Ağız Kullanımı

Birey yaşadığı köyün, kentin, bölgenin, coğrafyanın çeşitli özelliklerinden etkilenecek hayatını sürdürür. Bireyin etkilendiği en önemli özellik ise küçüklüğünden

itibaren yaşadığı yerin konuşma dilinin kendine has unsurlarını kullanmasıdır. Ağız özelliği, yaşanan bölgenin fiziki ve siyasi coğrafyasına göre şekillenen ana dilden çeşitli bakımlardan zaman içinde farklılaşan o coğrafyaya özgü dilin kullanım bulmasıdır. Akarsu (1984: 5) ağız kullanımı ve ülke genelinde ortaklaşan belli bir ağzın oluşum sürecini şu şekilde tanımlamıştır:

“Bir dil coğrafyasının yönetim, ticaret, siyaset, bilim ve edebiyat merkezi durumunda olan şehrinin ya da bölgesinin ağzı, genellikle yaygınlaşır, diğer ağız bölgelerinin mensuplarınca da benimsenir ve toplumun ortak dili haline gelir. Ortak dil durumuna gelen ağız, kendi özgün entonasyonundan ve kelime kadrosundan bir dereceye kadar sıyrılır ve diğer ağızlardan uygun bulduğu dil malzemesini alır”.

Her birey az veya çok ağız özelliğinden etkilenir. Bu yüzden ortak dildeki kabul edilen temel ağzın özelliklerini kusursuz konuşamamaktadır. Hatta ortak dildeki ağız da gelişim ve değişimden etkilendiği için bu devinime tamamıyla uyum sağlamak zorlaşmaktadır. Konuşma diline ait bazı kelimelerin yazı diline geçişini tespit etmede en önemli yol, bu kelimelerin çeşitli yazılı metinlerde kullanılıp kullanılmadığının tespitidir. Ancak yazılı metinde kullanılmış olan her kelime ortak dile girmiş sayılmaz. Konuşma dilinde ağız kullanımı yörelere göre farklı oranda kullanılsa da sıklıkla karşılaşılan bir durumdur.

2.2.1.1. Kişiyeye Özgü Dil (idyolekt) Kullanımı:

Sosyal bir varlık olan insanoğlu, yaşamı boyu ana dilini öğrenmeye devam etmektedir ve bu süreçte dil gelişimini aile, sosyal çevre, okul vb. yerlerden sağlamaktadır. Şengül (2009)’ a göre dil becerisi fizyolojik, psikolojik, çevresel, sosyal, kültürel, toplumsal, ekonomik değişkenler ile cinsiyet, yaş, zekâ gibi bireysel değişkenlere bağlı olarak gelişme gösterir. Kişinin sosyal özelliklerinin yanı sıra bireysel özellikleri de hayatın her alanında kendini göstermektedir. Bireyin konuşma

alışkanlıkları sonucu kullanmış olduğu dile idyolekt denilmektedir. Kükey (2003)'e göre idyolekt tek kişinin konuşma alışkanlıklarının tümüdür ve benzer idyolektler ağız oluştururlar. Kişi farklı ortamlarda konuştuğu konuya, kişiye ve kendi psikolojik durumuna bağlı olarak farklı dil kullanım biçimlerine başvurabilmektedir. Örneğin, ailede kullandığı dil ile okulda kullandığı dilin söyleyiş özellikleri farklılaşabilmektedir. İdyolekt genel anlamda konuşma dilinde kullanılmaktadır. Sosyal yaşam, ekonomi ve psikolojik durum kişinin bireysel dil özellikleri üzerinde etkili olan önemli etkenlerdendir. Sosyal yaşamda var olan etkenler ve bireysel farklılıklar, bireyin dil becerilerinin gelişiminde çok önemli bir etkiye sahiptir. Bu farklılıklara bağlı olarak, bireylerde ortaya çıkan dil kullanımının ölçünlü dilden farklılaşan bireysel dil kullanımları bulunabilmektedir. Kişisel dil kullanımı temel olarak konuşmada olsa da bazen yazı diline de yansıyabilmektedir. Özellikle İnternet yazışmaları, telefon mesajlaşmaları gibi informel alanlarda kişiye özgü dil kullanımlarına sıkça rastlanmaktadır. Kişinin ölçünlü dilde bu özellikleri kullanması iletişim problemlerine yol açabilmektedir Bu yönüyle idyolekt, bireysel bir dil engeli olarak öğretim sürecinde de kendini gösterebilmektedir.

2. 2. 2. Az Çaba Kuralı

Konuşma günlük hayatın her yerinde ve hayatın tüm karmaşası içinde yer aldığı için bazen farkında olarak bazen de olmayarak birey; daha az ses veya kelime ile duygu, düşünce ve isteklerini ifade etmeye çalışmaktadır. Korkmaz (2003: 84) en az çaba yasasını şöyle tarif etmektedir:

“Konuşma sırasında zamandan ve emekten tasarruf ederek kolaylık sağlamak amacıyla ses düşmesi, ses benzeşmesi, ses ve hece kaynaşması gibi olaylara yol açan kural”.

Konuşma diline özgü olan bu özellikte, iletiyi alıcı herhangi bir problem

yaşamadan anlar. Konunun genel gidişine uygun bir şekilde gönderici uygun bir değişiklik yapar. Bu durumu Zülfikar (2006: 649) şöyle ifade etmiştir:

“Cümlede anlamı aksatmayacak biçimde bir kelimenin kullanılmaması, çok kez hem okuyucunun hem de dinleyicinin dikkatini çekmez. Okuyucu dil bilgisi açısından eksik olan bir ögenin yokluğunu yazıda pek fark etmez”.

Birey zamandan tasarruf yapmak amacıyla da böyle bir anlatım biçimini seçebilmektedir. Üstünova (2002: 169) bu durum için şunları söyler:

“İletişimde zamandan tasarruf, dilin tekrardan hoşlanmayışı, en az çaba ilkesi gibi nedenler, anlatım kısalığına yol açmaktadır. Yazarın / konuşanın, okuyanın / dinleyenin bir şeyler bildiğini, dikkatle okuduğunu / dinlediğini düşünmesi, kimi birimlerin cümleden atılmasına, düşürülmesine neden olmaktadır.”

Az çaba kuralı çerçevesinde incelenebilecek bir diğer durum da eksilti (elips) olarak adlandırılmaktadır. Eksilti yazı dilinde de kullanılabilir ancak temel kullanım ve oluşum alanı konuşma dilidir. Eksilti üzerinde araştırma yapan kaynaklar, eksiltinin belli türleri üzerinde yoğunlaşmakla beraber, onun oluşum nedeni noktasında görüş birliğine varmıştır. Araştırmacıların uzlaşma noktası, eksiltinin en az çaba yasası (least effort) gereği oluştuğudur. *“Konuşma sırasında, mümkün mertebe en az düzeyde enerji harcamaya çalışılır. Buna en az çaba yasası denir”* (Eker,2003: 30). Bu eksiltinin temel oluşum nedeni kabul edilir. Dilde tutumluluk, dil ekonomisi gibi isimlendirmelerle bu yasayı ele alan Doğan (1994), ifade edilmek istenenin iletişimde en ekonomik biçimde, gereksiz kullanımları ayırarak ulaştırmanın esas olduğuna işaret eder. Böylece konuşan, dinleyeni gereksiz zihinsel çabalara sokmaktan alıkoymaktadır. Genellikle yöresel söyleyiş özelliklerinde ortaya çıkan eksilti çeşitli nedenlerle acıma, kısaltma, sevgi vb. kullanılsa da bunların özellikle de ek düzeyinde yapılan eksiltinin yazıya aktarılması yanlışlık oluşturur. Az çaba yasasının bu yönü konuşma ve yazı dili arasında etkileşime

sebepe olmaktadır.

2. 2. 3. İnternet Dili Kullanımı

20. yūzyılın ikinci yarısıyla beraber insan hayatına giren İnternet, beraberinde birçok değişiklik getirdiği gibi dil alanında da çeşitli değişikliklere sebep olmuştur. Yazışmalarda kullanılan çeşitli değişiklikler; İnternet'e özgü sürekli, değişken ve çođu zaman dil bilimi kurallarına uymayan bir dil oluşmasına neden olmaktadır. Her ne kadar kuralsız ve keyfi eksiltilelerle dolu da olsa İnternet dili, dil biliminin farklı bir alanını oluşturmuştur ve dil bilimciler bu alanda önemli çalışmalar yapıp farklı bir kategoride değerlendirmişlerdir. İnternet dilinde yazılı bir dilden öte sözlü dile daha yakın kullanımlar vardır. İnternet ortamındaki sohbetlerde kullanılan dilin özellikleri incelendiğinde yazı dilinin aksine konuşma dilinin özelliklerini taşıdığı görülmektedir. Yıldırım ve Tahirođlu (2006) da İnternet'te Türkçe kullanımı sorunlarını inceledikleri çalışmalarında internette kullanılan dilin konuşma dili özelliği gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır. Konuyla ilgilenen araştırmacılar için İnternet üzerinden gerçekleşen iletişim, yeni ve özel bir inceleme alanı olmuş durumdadır. İnternet dili hem yazılı hem de sözlü anlatımı etkilemektedir. Bu durum, İnternet diline has bazı kullanımların konuşma diline; konuşma dilinden de kullanım sonucu geçici de olsa yazı diline yerleşerek İnternet ortamının dışında kullanılan yazılı anlatım çalışmalarında da kullanıldığı görülmektedir. Yapılan incelemeler bu alandaki eksiltinin de boyutlarını ortaya koyar niteliktedir. Dil ekonomisi bağlamında forum kayıtlarını inceleyen Tüfekçiođlu (2010) da, İnternet'te kullanılan dilin kâğıda dökülen yazılı dilden farklılığına, konuşma diline yaklaşmasına işaret etmektedir. İnternet ortamında kullanılan dilin sadece bu alanla sınırlı kalmayıp bireyin dil ve günlük hayatına da etkileri olmaktadır. *“Elektronik ortamlarda kurulan iletişim yöntemlerinin dilin kullanımı ve bireylerin dil alışkanlıkları üzerine kimi etkileri bulunabilmektedir.*

Kullanım alanı gün geçtikçe genişleyen bu iletişim aracıyla birlikte hayatımıza yeni ifadeler, anlatım kalıpları, semboller ve kullanım uygulamaları girmektedir” (Çakır ve Topçu, 2005: 72). Yüz yüze olmayan bir iletişim şekli olan İnternet iletişimde bireyler normal iletişimin aksine çok daha rahat ve özgür olarak kendilerini ifade edebilmektedirler. Bu da kullandıkları dilde keyfî kısaltmalar, söylemler ve yazışmaların hızlı olmasından kaynaklanan harf, harfler ve hecelerin yazılmaması gibi kullanmalarına da yol açmaktadır. Zamanla konuşma diline de geçen ve yeni ifade biçimleri oluşturan bu değişimler konuştuğu gibi yazma eğiliminde olan bireylerin yazılı anlatım çalışmalarında da kendini göstermektedir. Bu gibi kullanımlar yazım yanlışları olarak kabul edilmekten öte dilin yeni ve özel bir kullanım alanı olarak ortaya çıkmıştır. İnternet’te yapılan yazışma kişi için ödev, çalışma, ders vb. formel niteliklerde olmadığından birey bir nevi kendine özgü yazım biçimi oluşturmaktadır. Bu durum kurallı yazılı anlatım çalışması yapılırken yazıyı olumsuz etkileyebilmektedir. Bu da İnternet ortamında kullanılan dilin değişken, kuralları olmayan, kişiye özgü kullanım şekilleri olabilen bir dil olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

2. 2. 4. Argo Kullanımı

Aynı sosyal ortamı paylaşan veya aynı hedefler doğrultusunda aynı işi yapan, aynı uğraşla ilgilenen bireylerin bu ortaklaşma sonucu kültürlenme yoluyla ortaya çıkarmış oldukları dile yeni anlam ve biçim özellikleri katan yeni kelime ve ifade biçimlerinin kullanılmasıyla oluşan kullanımlara denir. Özkırımlı (1982: 119) argoyu şu şekilde tanımlamıştır:

“Bir toplumsal sınıfın, bir meslek grubunun ya da bir topluluğun üyelerinin kullandığı, genel dilin sözcüklerine yeni anlamlar vererek ya da yeni sözcükler katarak oluşturulan özel dil”.

Tüm dillerde argo kullanımı söz konusudur. Örneğin Oxford Wordpower Dictionary' daki (2010: 670) tanımına göre argo, yazı dilinden ziyade konuşma dilinde yer edinen oldukça informel sözcük ya da ifadelerdir. Argo ifadeler daha fazla öğrenciler, gençler, suçlular ya da aynı işte çalışanlar gibi özel gruplar arasında kullanılmaktadır. Bununla birlikte argo, kısa vadeli moda tabirlere de göndermede bulunur. Ayrıca argo tabirler çoğunlukla kibar olmayabilir. Türkçede argo kullanım alanlarına ilişkin ilk araştırmacılardan olan A. Fikri, bazı argo sözleri “ahlâka mugayirdir” düşüncesiyle eserine almamıştır. Argonun edebe aykırı yön barındırdığı da birçok kez dile getirilmiştir. Püsküllüoğlu (2004: 11) argonun bu yönünü şu şekilde açıklamıştır:

“Argo, genellikle “edepsiz” sözcükler ve deyimler yığındır. Bu yönünden dolayı da gençler arasında rağbet görüyor olması oldukça normaldir. Diğer taraftan argo insanlara bir gülmece imkanı da vermektedir. Onun bu yönünü keşfeden kitle iletişim araçları da onun yaygın bir biçimde kullanılmasını sağlayacak içerikler sunmaktadır.”

Görüldüğü üzere argonun tanımlanması da farklılaşmaktadır. Konuşma dilinde şekillenen ve konuşmaya has bir unsur olan argo, sözlü kültürün dışında yazılı kültür ürünleri içerisinde de kendini hissettirmektedir. Argonun yazındaki ilk örnekleri Dîvân-u Lugati't Türk'e kadar uzanmaktadır. Dîvân-u Lugati't Türk'te “ohşagu” (oyuncak) sözcüğü argo olarak kadın anlamında kullanılmıştır (Kaya, 2002: 41). Tiyatro türünde de sıkça kullanılan argo, Karagöz ve orta oyundan birçok seyirlik ve edebî alanlarda kendini zenginleştirerek varlığını devam ettirmiştir (Özcan, 2004: 549). Özel kullanım alanı olan argonun konuşulan yer, meslek grubu, sosyal çevre vb. özellikler bakımından kendine has söyleyişleri olduğu tespit edilmiştir. Dil bilimcilerin argoyu

tanımlamalarında görülen farklılıklar da mevcuttur. Farklı tanımlarda birini yapan Develioğlu (1990: 21) argoyu şu ifadelerle tanımlamaktadır:

“Toplumda belli bir gruba veya sosyal bir sınıfa mahsus olan ve genel dilin koynunda asalak bir kelime hazinesi bulunan konuşma sistemlerine argo adı verilir.”

Argo, özel diller zümresindedir, genel dilin kelimelerine bazı özellikler vermek ve özel kelimeler katmakla meydana gelmiştir. Özel diller ise genel dilden ayrılarak, küçük sosyal gruplara bağlı kimseler arasında, az çok gizli düşüncelerin anlatılmasına yarayan ve canlı dillerin ortak mihrakı üstünde gelişen dillerdir. Konuşma diline bağlı olması, argoyu o dilin anlam derinliklerine hâkim olabilmeyi esas kılar. Bu özelliği argoyu konuşulan dile hatta o dilin konuşulduğu yöreye has kılar ve yabancılar için anlaşılması ve kullanılması oldukça güçtür. Argonun bu yönü konuşma dilinde bir aksamaya yol açmaz ancak yazı dilinde kullanılması belli bir gruba ait olan argo kullanımının anlaşılmasını güçleştirmekte bazen de imkânsız hale getirebilmektedir.

Bir sözcüğün birden çok anlamda kullanılması diğer anlamların hepsinin argo olduğu anlamına gelmez, kullanımın argo olabilmesi için sadece belli bir zümre tarafından anlaşılır olması gerekmektedir ki bu da argonun doğuş nedenlerinden en önemlisi sayılmaktadır.

2. 2. 5. Konuştuğu Gibi Yazmak

Konuştuğu gibi yazmak konuşma dili ve yazı dili arasındaki etkileşimin temel sebeplerindedir. Bu duruma yazılı anlatım çalışmalarında sıkça rastlanmaktadır. Örneğin, yabancı dillerden Türkçeye giren bazı kelimelerde başta bulunan çift ünsüzün dilimizin hançeresi gereği konuşma dilinde araya ünlü getirilerek söylenmesi esastır. Ancak yazı dilinde bu durumun tersi söz konusudur. Bu kelimeler birkaç istisna hariç araya ünlü getirilmeden yazılır. Her ne kadar yazılı anlatımda bu unsur yazım yanlışı olarak gösterilse de bir diğer sebep dilimizin hançeresidir. Türkçe kelime başında ünsüz

yığınının izin vermediği halde, bu yığınların yazıda gösterilmesi dil eğitiminde ciddi sorunlara yol açmaktadır (Kılıç-Kılıç, 2012: 2). Bu bağlamda yazılı anlatımda karşılaşılan bu gibi durumlar konuşma dilinin etkisi şeklinde de açıklanır. Bunu sadece yazım yanlışı çerçevesinde işlemek ve değerlendirmek dilin doğal bir olayı olan bu durumu yazılı anlatım çalışmalarında sıkıntılı bir hal içerisine itmektedir. Konuştuğu gibi yazma eğilimi doğal bir süreçten geldiğinden kolektif bir durumdur. Yazı dili gramerinde de bu durumun belirlenmesi ve kurallaştırılmasında bazen değişiklikler görülmektedir. Konuşma diline ait bu kullanımların yazıya aktarılma süreci önemli bir sorun teşkil etmektedir.

2. 3. Konuşma Dilini Etkileyen Unsurlar

Konuşma dilini birçok faktör etkilemektedir. Çalışmada alanyazında tespit edilen cinsiyete dayalı farklılaşma ve kitle iletişim araçlarının etkisi üzerinde durulmuştur.

2. 3. 1. Cinsiyete Dayalı Farklılaşma

Sosyal yaşamda kadın ve erkeğin cinsiyet özelliklerine göre kendilerini ifade eden hâl, tavır ve davranışları bulunmaktadır. Kadın ve erkeğin kullanmış olduğu dil farklı bir dil olmaktan öte aynı dilin farklı biçimlerde kullanılmasıdır. Tüm kültürlerde mevcut olan bu durum konuşma dili üzerinde de etkisini göstermektedir. Hickerson, (1980: 90)- Trudgill, (1983: 88) bu durumu şu şekilde ifade etmişlerdir: *“Geleneksel ve uygar bütün topluluk ve toplumlarda görülen bir ayırım da cinsiyete dayalı dil ayırımıdır. Dilin dikey ayırımlarından olan cinsiyete dayalı ayırım hemen her dilde gözlenebilmektedir. Kadın ve erkek söylem farkları kimi dillerde kadının ve erkeğin tercihi bırakılan çeşitliliklere dönüşürken, bu ayırımlar kimi dillerde dil bilgisel bir kural haline gelmektedir.”* Dildeki bu farklılaşma kadın ve erkeğin toplumsal rolleri gereği ortaya çıkmaktadır. Kadına ve erkeğe uygun görülen davranış, jest, mimik ve konuşmalar aynı zamanda sosyal yaşamda her iki cinsi birbirinden ayıran belirgin

özellikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kültürel bir olgudur çünkü her kültür kadına ve erkeğe cinsiyete dayalı bu rolleri yüklemekte, buna uymalarını beklemekte ve zorlamaktadır. Bir anlamda kültür, kadına ve erkeğe verdiği bu rollerle onların konuşma kural ve biçimlerini belirlemekte/farklılaştırmaktadır (Aliefendioğlu, 1994: 18).

Konuşma diline has bir özellik olan bu olgunun zaman zaman yazı dilini etkilediği de görülmektedir.

2. 3. 2. Kitle İletişim Araçlarının Etkisi

Günümüzde kitle iletişim araçlarının birey üzerinde birçok yönden etkisi bulunmaktadır. Zamanının çoğunluğunu bu araçlarla geçiren bireylerin dili üzerinde de etkisi kaçınılmaz olacaktır. Radyo, tv, bilgisayar vb. araçlar bireyin yaşamında önemli bir zaman dilimini işgal etmektedir. Televizyonun da bu konuda önemli bir rolü olduğu gerçeğini Günşen (2006: 146) şu sözlerle dile getirir:

“Herhalde bu konuda bakışlarımızı ilk önce televizyon ekranlarımıza çevirmek zorundayız. Kitle iletişim araçlarının en etkilisi konumunda olan televizyonun, her yönden olduğu gibi, başta çocuklar olmak üzere, insanlarımızın doğru ve güzel Türkçeyi öğrenmelerindeki etkisini göz ardı etmemek gerekir.”

Bu tarz kitle iletişim araçlarında kullanılan dil dinleyicilerin dil gelişimini de etkilemektedir. Daha çok konuşma dilinde etkisi görülür. Özellikle çok sevilen repliklerin, benzetmelerin, kelimelere yüklenen yeni anlamların, tekrar yoluyla geçici de olsa dilde yer edindiği görülmektedir. Televizyondaki dizi, film ve şov programlarında kullanılan argo sözcükler ve jargonlar da konuşma dilini etkilemektedir. Bir dizide konuşan karakterlerin dilindeki bazı kelimeler bir süre popüler olur. Fakat dizi yayından kalktıktan sonra bu kelimeler de unutulur. Örneğin, ivet-evet, guzu-kuzu, kopek-köpek, tebrik kokuyorum, panik atak geliyii gibi Ayduttu, (2011).

Bireyler daha çok informel ilişkilerinde ve samimiyetin olduğu kişilerle şaka, eğlence, ilgi çekmek, sevgi ve ilgi göstergesi olarak bu tarz ifadeler kullanmaktadırlar. Kitle iletişim araçlarının bu yönüyle konuşma dilini; konuşma dilinden de yazı dilini etkilediğini belirten Dursunluoğlu (2006: 1-21) bunu şu sözlerle ifade etmiştir:

“Özellikle televizyon, gazete ve internet başta olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları bu eğilimi hızlandırmıştır.”

Bu söylem şekilleri bazen açıkça taklit şeklinde bazen de karşısındaki insanın kavrama ve anlayış gücüne göre kendi ifade tarzıymış gibi kullanılmaktadır.

2. 4. İlgili Araştırmalar

Bu çalışmada konuşma dilinin yazı dili üzerindeki etkisi ve konuşma dili ile yazı dili arasındaki etkileşim unsurları tespit edilmeye çalışılmıştır. Daha önce yapılan çalışmalarda bu etkileşim unsurları ayrı ayrı değerlendirilmiş ancak bu çalışmada kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır.

Kansızoğlu (2012), “*Konuşma Dili ve Yazı Dili Etkileşimi*” adlı makalesinde konuştuğu gibi yazma eğiliminin, konuşma ve yazma arasındaki ayrımın ortadan kalkmasına ve ikisinin aynı kurallarla oluşturulduğu yanlışlığının ortaya çıkmasına neden olduğunu ayrıca doğası gereği noktalama işaretleri barındırmayan konuşmanın yazıya aktarımında öğrencilerin noktalama işaretlerini kullanmadıklarını belirtmiştir.

Şamlıoğlu (2011) “*On İkinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Bozuklukları Üzerine Bir Çalışma*” adlı yüksek lisans tezinde öğrencilerin anlatım bozukluklarının başlıca sebebinin yöresel diller olduğunu ve bu sorunun çözümünün de öğrencilerin kullandıkları yöresel kelimelerin tespit edilip, bu kelimelerin doğrularının listeler hâlinde öğrencilere verilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Aydın (2014) “*Türkçe Öğretiminde Yazılı Anlatım Çalışmalarındaki Sorunlar Üzerine Bir İnceleme*” adlı makalesinde yazmanın amacını bilgi vermenin yanında

okuyanların zevk almasını sağlamak ve yazım kurallarını bilip doğru yazı yazma becerisi kazanmak şeklinde belirtmiştir.

Dursunluoğlu. H. (2006). “*Türkiye Türkçesindeki Konuşma Dili İle Yazı Dili Arasındaki İlişki*” adlı makalesinde Türkçedeki konuşma dili ve yazı dili etkileşimini açıklamış ve bunun sebebini de şu şekilde özetlemiştir: “*Dünya dilleri arasında, diğer dillere nispetle büyük oranda konuşulduğu gibi yazılma ya da yazıldığı gibi konuşulma özelliğine sahip dillerin en önemlilerinden biri Türkçedir. Bu özelliği Türkçeyi de diğer dünya dillerinden ayıran en belirgin vasıflarındandır. Konuşma dili ve yazı dili arasında yakınlığın çok büyük oranda olduğu diğer diller de Türkçenin mensup olduğu Ural-Altay dilleridir. Bu ailenin en sistemli durumunda olan Türkçenin büyük oranda konuşulduğu gibi yazılma özelliğine sahip olan bu dillerin en başında gelmesi doğaldır.*”

Akbayık, Karadüz, Seferoğlu, (2013) “*Öğrencilerin İnternet Ortamında Kullandıkları Yazılı Sohbet Dili Üzerine Bir Araştırma*” adlı makalelerinde internet ortamındaki yazılı sohbetlerde kullanılan dilin niteliğiyle ilgili, bu sohbetlerde kullanılan dilin yazı dilinin değil günlük konuşma dilinin özelliklerini taşıyor olması sonucuna varmışlardır. Bu ortamlarda kullanılan dilin, ses bilgisi bakımından değerlendirildiğinde kullanılan dilin yazı değil konuşma dili olduğunu belirtmişlerdir.

Gümüştam, (2013) “*Eksiltim (Ellipsis) ve Türkçede Eksiltim Türleri*” adlı makalesinde eksiltinin temel olarak konuşma dilinden kaynaklandığını ve yazı dilini etkilediğini ve eksiltiye genel olarak bakıldığı zaman, en az çaba yasasının bu dil olayına yol açtığı sonucuna ulaşmıştır.

Görgü, (1997) “*Avusturya İlkokullarında Eğitim Gören Türk Çocuklarının Türkçe Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir Araştırma*” adlı araştırmasında Türk öğrencilerin yazılı anlatım problemleri üzerinde durmuştur. Bu ülkeye giden ailelerin Türkiye’de

kırsal bölgelerde yaşamış olmaları ve buldukları ülkede de ağır işlerde çalışmaları, sosyo-ekonomik olarak alt seviyede olmaları gibi nedenlerin çocukların eğitimini olumsuz yönde etkilediğini ve elde edilen bulgulara göre Avusturya'da yaşayan Türk çocuklarının Türkçeyi duydukları gibi yazdıkları, konuşma ve yerel ağız özelliklerini yansıttıkları sonucuna ulaşmıştır.

Akın, (2015) "*Konuşma Dili Grameri ve Sözlü Derlemeden Yararlanılarak Konuşma Dili Özelliklerinin Tespiti*" adlı araştırmasında Türkçenin konuşma dili grameri özelliklerini tespit etmeye çalışmış ve kolay söyleme alışkanlığının Türk dilinde varlığını kuvvetli bir şekilde hissettirdiği belirtmiştir. Ayrıca özellikle gelecek zaman eklerindeki yıpranmışlığın konuşma dilinde sıradan hale geldiği sonucuna ulaşmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

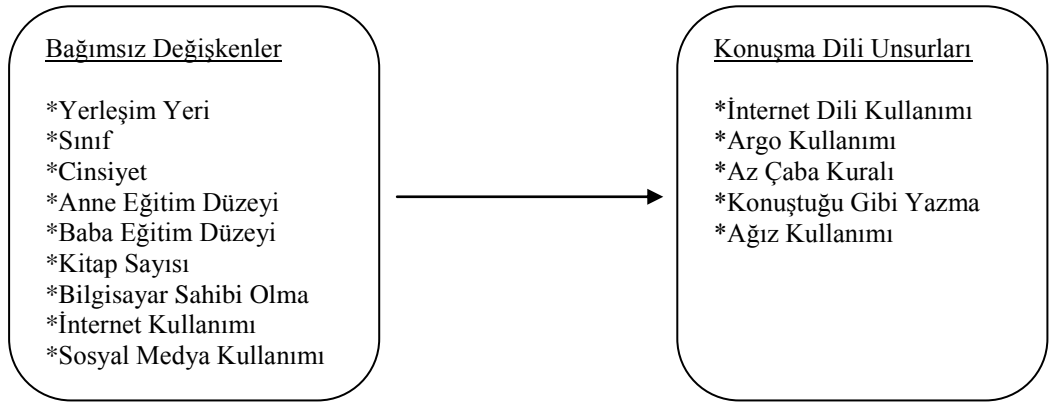
Bu bölümde araştırmanın modeline, evren ve örnekleme, veri toplama araçlarına, verilerin analizi ve yorumlanmasına yönelik açıklamalara yer verilmiştir.

3. 1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmada nitel ve nicel araştırmaların bir arada bulunabildiği “karma yöntem” (mixed method) kullanılmıştır. “Handbook of Mixed Methods in Social and Behavior Sciences” (Tashakkori ve Teddlie, 2003) başta olmak üzere karma yöntem araştırma paradigması üzerine yapılan metodolojik çalışmalar son zamanlarda çıkan çeşitli makale ve kitaplarda yer almaktadır. Araştırmanın temel problemine yönelik, nitel araştırma deseni olan betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel araştırmalar, verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlar. Eğitim alanındaki araştırmada, en yaygın betimsel yöntem tarama çalışmasıdır çünkü araştırmacılar bireylerin, grupların ya da (bazen) fiziksel ortamların (okul gibi) özelliklerini (yetenekler, tercihler, davranışlar vb) özetler (Büyüköztürk vd, 2009: 21). Tarama modeli çalışmalar, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2005: 77). Bu kapsamda ilköğretim okullarının II. kademe (ortaokul) 5. ve 8. sınıflarında öğrenim gören 201 öğrenciden elde edilen 603 sayfalık dokümandan ilköğretim II. kademe öğrencilerinin yazılı anlatımlarında görülen konuşma dili unsurlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma konuşma diline etkisi düşünülen bağımsız değişkenler bakımından da nicel özellikler taşımaktadır. Araştırmanın bağımsız değişkenleri olarak öğrencilerin yerleşim yeri, sınıfı, cinsiyeti, kitap okuma sayıları, anne ve baba eğitim durumu, bilgisayara sahip olma durumları, cep telefonu kullanımları, sosyal medya kullanımları

ile İnternet kullanım durumu alınmıştır. Bağımlı değişken ise konuşma dili unsurlarıdır. Bu unsurlar İnternet dili kullanımı, argo kullanımı, az çaba kuralı, konuştuğu gibi yazma ve yöresel ağız kullanımı değişkenleridir. Konuşma diline özgü yapıların fazlalığı araştırmada bağımlı değişken belirlemede sınıflandırma yaparken bir sınır belirleme zorunluluğunda bırakmıştır. Bu değişkenler doğrultusunda teorik çerçevede oluşturulan ve araştırmanın yanıt aradığı problematiğin modellenmesi aşağıda yer alan Şekil 1.'de verilmiştir.

Şekil 1. 1. Araştırma Modeli

3. 2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Kırşehir ili merkez ve ilçelerindeki ortaokullarda öğrenim gören 5. ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma evreninin Kırşehir ile sınırlandırılması zaman ve maliyet unsurlarından kaynaklanmaktadır. Sınıf düzeyinin 5 ve 8 olarak seçilmesinin nedeni ise ilköğretim 2. kademe başlangıcında olan 5. sınıf öğrencilerinin yaşam tarzlarının henüz net biçimde şekillenmemiş olması, çevresel unsurların, özellikle arkadaş etkisinin, görülmeye başladığı yaşlar olması ayrıca ilkokulda tek öğretmen ile eğitim görürken ortamın ders sayısı, süresi ve şeklinin de değişmesiyle birlikte araştırılmaya değer görülmesindedir. 8. sınıf öğrencileri ise artık ilköğretimin sonuna gelmiş olmaları, çevresel etkilenme düzeyinin ve yetişkinliğe doğru daha da yaklaştıkları dönemde olmaları nedeniyle seçilmişlerdir. Araştırmanın temelde yanıt aramış olduğu bağımsız değişkenlerin

bağımlı değişkenler üzerindeki etkisinin yanı sıra seçilen her iki sınıfın birbiri arasında kıyaslanması ile ilköğretim 2. kademe (ortaokul) öğrencilerinin üzerindeki etkisini de gösterebilme olasılığı söz konusu olmuştur.

Araştırmada tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme tercih edilmiştir. Bu tür örneklemin tercih edilmesinin nedeni düşük maliyetli ve zaman avantajı sunuyor olması ve uygulama kolaylığıdır. Çalışma Kırşehir kent merkezinde bulunan Cumhuriyet Ortaokulu, Vali Mithat Saylam Ortaokulu ile köylerden Göllü, Yenidoğanlı ve Savcılı Ortaokullarında yürütülmüştür. Tercih edilen bu okulların ortak özelliği homojen yapılarının olmasıdır. Bir diğer ifade ile bu ortaokullara Kırşehir'in değişik ve farklı bölge, köy ve kasabalarından öğrencilerin kayıt yaptırmasındandır. Ayrıca veli profili olarak da her eğitim düzeyinden velinin olması, bu okulların tercih edilmesinde rol oynamıştır. Çalışma örnekleminde yer alan öğrencilere ilişkin bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Çalışma Örnekleminde Yer Alan Öğrencilere İlişkin Bulgular

Evren ve Örneklem						
Okul	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde		
Cumhuriyet	51	25,4	25,4	25,4		25,4
Göllü	16	8,0	8,0	8,0		33,3
Savcılı	54	26,9	26,9	26,9		60,2
Vali Mithat Salyam	50	24,9	24,9	24,9		85,1
Yenidoğanlı	30	14,9	14,9	14,9		100,0
Toplam	201	100,0	100,0	100,0		

3. 3. Veri Toplama Araçları

Öğrenci yazıları birer “doküman” olarak bu araştırmada temel veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Yazılı anlatım konularının belirlenmesinde Türkçe eğitimi, ölçme ve değerlendirme alanındaki uzmanlarının görüşlerine başvurularak konuların öğrencilerin bilişsel özelliklerine uygunluğu kontrol edilmiştir. Yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarını belirlemek amacıyla öğrencilere yazılı anlatım

becerisini açığa çıkaran iki farklı anlatım biçimi (açıklayıcı, öyküleyici) kullanılarak açık uçlu uyararla (Kompozisyon Konusuyla) iki adet farklı yazılı anlatım çalışması yaptırılmıştır. Öğrencilere yapılan çalışmanın ölçme ve değerlendirme amaçlı olmadığı belirtilmiş, bu sayede daha rahat olmaları sağlanmıştır. Her bir anlatım biçimi için öğrencilere beş farklı konu sunulmuştur (Bkz. Ek:2). Her bir yazılı anlatım uygulaması için öğrencilere 60 dk. süre verilmiştir. Ayrıca öğrencilerin sınıf düzeyi, yerleşim yeri, son bir yılda okunan kitap sayısı, cinsiyeti, İnternet kullanma durumu, sosyal ağ kullanımı, cep telefonu durumu, anne-baba eğitim durumunu tespit etmek için öğrencilere daha önceden hazırlanmış, araştırmanın bağımsız değişkenleri hakkında bilgi toplamaya yönelik araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu (Bkz. Ek:1) dağıtılarak öğrenciler tarafından doldurulması sağlanmıştır.

Hazırlanan veri toplama aracı araştırmanın belirlenen örnek kitlesine uygulanmadan önce, yargısal örnekleme kullanılarak sınıf içi uygulama ile 20 kişilik öğrenci grubuna ön teste tabi tutulmuştur. Buradan elde edilen sonuçlara göre forma son şekli verilerek, ana uygulamaya geçilmiştir.

3. 4. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmanın problemini ve alt problemlerini karşılaştırmalı olarak yanıtlayabilmek üzere çalışma evreninden seçilen 201 öğrenciden oluşan katılımcılardan sağlanan veriler bir kod anahtarı oluşturularak bilgisayara kaydedilmeye hazır hâle getirilmiştir. Daha sonra veriler, SPSS 21.0 (Statistical Package for the Social Science) paket programına girilmiştir. Konuşma dili unsurlarının kullanılma düzeyini tespit etmek için araştırmacı tarafından yazılı anlatım uygulamaları incelenmiş ve her bir konuşma dili unsurunun varlığı ya da yokluğu tespit edilmiştir. Veri dosyasına girişi de bu doğrultuda gerçekleştirilmiştir (Var-1; Yok-0). Değişkenlerin öncelikli olarak tanımlayıcı istatistikleri ortaya konulmuş ardından çapraz tablolar ile veriler

özetlenmiştir. İlişki testlerine geçmeden önce toplanan verilerin normal dağılım gösterip göstermedikleri test edilmiştir. Bunun için Kolmogorov-Smirnov testi ile kontrol sağlanmıştır. Elde edilen sonuçlar $p>0,05$ olarak hesap edilerek verilerin normal dağılıma uygun olduğu görülmüş ve diğer analizlere geçilmiştir. Analizlerde değişkenler arası ilişkileri tespit edebilmek amacıyla bağımsız örneklem t testi, varyans analizi (ANOVA) ve çok değişkenli varyans analizi (manova) kullanılmıştır. Post-hoc testi olarak da Tukey HSD testinin kullanılması tercih edilmiştir. Analizler boyunca anlamlılık testleri için $p<.05$ düzeyi yeterli görülmüştür.

Bogdan ve Biklen (1992)'e göre, nitel çözümler; veri ile çalışma, onları organize etme, belirli gruplara ayırma, örüntüleri araştırma, önemli noktaları keşfetme ve söylenecekler karar vermeyi içermektedir. Oldukça karmaşık, güç ve yorucu bir çalışmayı gerektiren nitel çözümler, oldukça açık, tutarlı ve özgün stratejiler geliştirildiğinde daha derin bulgulara ulaşmayı kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle, çözümler stratejisine karar vermek için öncelikle ilgili alanyazın dikkatli bir biçimde incelenmiştir. Çözümler kararlarının verilmesinde kuramsal dayanaklardan ve örnek olabilecek özgün çözümler stratejilerinden yararlanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 1999; Yurdakul, 2004). Daha sonra nitel çözümlerin hangi aşamalarda ve nasıl gerçekleştirilebileceğine karar verilmiştir. Çözümler süreci, aşağıdaki işlem basamakları izlenerek tamamlanmıştır.

3. 4. 1. Hazırlık Aşaması

Konuşma dili yazı dili ilişkisi ile ilgili alanyazın birkaç kez sürekli okunmuştur. Bu okumalarda, çalışma konusunu tanımlayan terimlere, değişkenlere, sınıflandırmalara odaklanılarak çözümler katkı getirebilecek bir çerçeve belirlenmiştir. Söz konusu çerçeve, araştırmanın alt problemleri ile açıklığa kavuşturulmuştur. Böylelikle, veri setinin çözümlenmesi konusunda araştırmacı bakış açısı geliştirebilmiştir. Daha sonra,

evren ve örneklem bölümünde açıklandığı üzere maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılarak toplam 201 öğrenciden sağlanan 400 adet kompozisyon (nitel veri seti) bir araya getirilmiştir. Bu işlemin temel gerekçesi, bütünü görmeye çalışmaktır. Bunun için öncelikle kompozisyonlar köy-kent ve daha sonra sınıf düzeyine göre sınıflandırılmış ve dosyalanmıştır.

3. 4. 2. Verilerin Kodlanması

Çözümleme öncesinde veri düzenli bir şekilde okunmuştur. Ayrıca güvenilirlik sağlamak amacıyla iki Türk dili uzmanına da okutulmuştur. Okumalar sırasında yazılı anlatımlar, konuşma dili unsurları ölçütlerinin yer aldığı bir genel tablo kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmacı ve Türk dili uzmanları arasındaki konuşma dili unsurlarının sınıflandırılması genelinde ise 0.95 uyum oranı bulunmuştur. Bu değerler bağımsız gözlemciler arasında çok iyi dereceden uyum olduğunu ifade etmektedir (Hayran ve Özdemir, 1996: 390). Böylelikle araştırmanın iç tutarlılığı sağlanmıştır. Bu değerlendirmeden ulaşılan sayısal değerler, bulguların girişinde, söz konusu ölçütler açısından yazılı anlatımların niteliğini yansıtması ve okuyucuya değişkenlerin anlamlandırılması bakımından belirli bir bakış açısı kazandırabilmesi için kısaca özetlenmiştir. Kodlama yapılmadan önce hazırlık aşamasında alanyazında öne çıkan ve okumalar sırasında veri setinde belirlenen kodlar dikkate alınarak bir kod listesi oluşturulmuştur. Kodlamanın nasıl gerçekleştirildiği konusunda örnek olması amacıyla öğrenci çalışması üzerinde gerçekleştirilen bir kodlama, EK-3'te sunulmuştur.

EK-3'te görüleceği gibi kodlamaya, verideki anlamlı birimlere kod listesiyle örtüşen, uygun adlandırmalar yapılarak, öncelikle değişkenler ve sonra kompozisyonlar üzerinde başlanmıştır. Kodlamada sayı, sınıf ve yerleşim yeri kodlaması işe koşularak sınıflama ve değişkenlere ulaşmada kolaylık sağlanmıştır.

3. 4. 3. Veriyi Düzenleme

Veriyi düzenlemek için çözümlene sürecinde ulaşılan kod, kavram ve değişkenler sürekli değiştirilerek uygun bir örüntü araştırılmıştır. En uygun yapının oluşturulmaya çalışması araştırmacının veriyi kontrol altında tutabilmesi açısından önemli görülmüştür. Veri, hem sınıf düzeyi açısından hem de kent-köy ayrımı dikkate alınarak düzenlenmiş; bu temel mantıkla hazırlanan çapraz tablolar aracılığıyla veri kontrol edilebilmiştir. Böylelikle, aynı türden kod ve örüntülere yönelik aykırı ve benzer açıklamalar görülebilmektedir. Bu test etme sürecinin nitel bulguların geçerliliği ve güvenilirliğine katkı getirdiği söylenebilir. Bulgular, yerleşim yeri, eğitim durumu, cinsiyet, internet kullanımı, okunan kitap sayısı, cep telefonu durumu, bilgisayar durumu değişkenleri açısından test edildiğinden raporlaştırma aşamasında çeşitleme (triangulation) sağlanması kolaylaşmıştır.

3. 4. 4. Bulguların Yorumlanması ve Raporlaştırılması

Raporlaştırmada, her alt problemin altında yer alması düşünülen konuşma dili unsurları tanımlanarak, bu unsurların altında yer alan kodlara yönelik betimlemeler yapılmış ve uygun olan alıntılarla alt problemlere yönelik bulgular açıklanmış ve yorumlanmıştır. Nitel araştırmalarda, araştırmacı bilgi toplama, bulguları raporlaştırma ve bulguların yorumlanması süreçlerinin doğal bir parçası olduğundan, yorumlama aşamasında ortaya çıkan verilerle ilgili kendi düşüncelerini de belirterek bulguların açıklanması ve anlamlandırılmasına katkı getirmeye çalışmıştır. Nitel bulguların örgütlenmesinde araştırmacı; ilişkileri açıklayarak, neden-sonuç ilişkileri kurarak, bulgulardan birtakım sonuçlar çıkararak ve okuyucunun dikkatini yeni örüntülere çekerek bütüncül anlamın oluşmasına katkı getirmeye çalışmıştır (Yurdakul, 2004).

Bir sonraki bölümde verilerin analizi neticesinde ortaya çıkan istatistikî bulguların yorumlanmasına geçilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın amacı ve alt problemleri yanıtlamak için sağlanan veri setinin içerik analizi sonucunda elde edilen bulgular ve yorumlar sunulmuştur.

Bulgular ve Yorum

Bulguların sunumunda önce genel durum sonra alt problemlerle ilişkili aşamalı bir sıra izlenmiştir. Bunun için bulguların sunumunda öncelikle her bir alt tablodan elde edilen bulguların betimsel olarak yansıtılmasına daha sonra belirlenen bazı değişkenler açısından Türkçe derslerinde, öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının bütüncül bir bakış açısıyla tüm değişkenler açısından karşılaştırılmasına yer verilmiştir. Bu bağlamda bulgular ve yorumlar, izleyen paragraflarda a) anne ve baba eğitim durumu, b) evde bilgisayar bulunma durumu c) internet kullanma durumu d) sosyal medya kullanma durumu e) cep telefonu bulunma durumu f) yıl boyu okunan kitap sayısı g) yerleşim yeri h) öğrenim gördüğü sınıf düzeyi gibi bağımsız değişkenlerin konuşma dili kullanma bağımlı değişkenine olan etkisi farklı başlıklar altında tablolaştırılarak incelenmiştir.

4. 1. Araştırmanın Problemine Dayalı Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında kullanmış oldukları konuşma dili unsurları sınıflandırılarak istatistikî frekans tablosu Tablo 2'de verilmiştir. Tabloda görüldüğü üzere öğrencilerin tüm konuşma dili unsurlarını kullandıkları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında tespit edilen konuşma dili özelliklerinin sıklığı şu şekildedir: İnternet dili etkisine dayalı kullanım sayısı 48, argo kullanımı sayısı 22, az çaba kuralı sayısı 83, konuştuğu gibi yazma sayısı 76, ağız özelliği sayısı 57 olmak üzere örnekleme toplam 286 adet konuşma dili unsuru tespit edilmiştir.

Tablo 2: Örneklemdeki Öğrencilerin Konuşma Dili Unsurlarını Kullanma Durumları

Örneklemdeki Öğrencilerin Konuşma Dili Unsurlarını Kullanımı										
Öğrenciler	İnternet Dili Kullanımı		Argo Kullanımı		Az Çaba Kuralı		Konuştuğu Gibi Yazma Özellikleri		Ağız Kullanımı	
	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet
Toplam	153	48	179	22	118	83	125	76	144	57

Öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında tespit edilen konuşma dili unsurları örnekleri verilerin analizinde yapılan kodlamaya ve sınıflandırmaya göre aşağıda açıklanmıştır. Farklı kelimelerdeki aynı kullanımlar tekrara düşmemek adına açıklanmamıştır. Ayrıca araştırmanın yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının tespitine yönelik olması sebebiyle örnekler verilirken sadece tespit edilen konuşma dili unsurları orijinal yazımıyla gösterilmiştir.

4. 1. 1. İnternet Ortamındaki Konuşma Dili Unsurlarının Kullanımı:

İnternet'in yaygın olarak kullanılmasıyla birlikte İnternet'te kullanılan dile özgü konuşma dili unsurları öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında daha sıklıkla tespit edilmeye başlanmıştır. Örneklemdeki öğrencilerin yazılı anlatımlarında tespit edilen İnternet dili özellikleri cümlelerin içinde koyu yazılarak gösterilmiştir. Yazı dili gramerine göre yazılışları da parantez içlerinde gösterilmiştir.

*Kent 5. sınıf 39 numaralı öğrencinin cümleleri:

“*O da tamam olum (oğlum), dedi.*”

Kelimedeki ünsüz harfin “ğ” nin söylenmemesi konuşmada görülen bir unsurdur.

“*Nolcak (ne olacak) bundan sonra.*”

İnternet dilinde eksiltilere sıkça rastlanmaktadır. “Ne olacak” kelime grubunun “e” ve “a” ünlülerinin eksiltilerek yani iki hecenin söylenmemesi İnternet'e özgü keyfi bir eksiltidir.

*Kent 5. sınıf, 50 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Aşaada (aşağıda) ne var?*”

Kelime içinde bir ünsüz ve bir ünlüden oluşan hecenin (-ğı-) düşürülmesi ve kelime içinde bulunan ünlünün (a) keyfi olarak uzatılması durumu tespit edilmiştir.

*Kent 5. sınıf, 37 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Naaber (ne haber) neden konuşmuyoruz?*”

Kelime içindeki seslilerin keyfi olarak uzatılması İnternet yazışmalarına özgü bir durumdur. Ayrıca “ne” ve “haber” kelimelerinin birleştirilmesinde de “ha-” hecesi düşmüştür.

*Kent 8. sınıf, 37 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Görüşmeyeli nassın (nasılsın)?*”

Konuşma diline özgü bir durum olan kelime içinde bir ünlü ve bir ünsüzden oluşan(-ıl-) hecesinin eksiltiyle yazıldığı görülmüştür. Konuşma diline özgü bu kullanımın İnternet kullanımının yaygınlaşmasıyla öğrencilerin yazılı anlatımlarında görülmeye başlanmıştır.

*Kent 5. sınıf, 1 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Bir daaki (dahaki) sefere gelirim.*”

Kelime içindeki gırtlak ünsüzü “h” düşürülüp “a” ünlüsünün keyfi olarak uzatılması durumu tespit edilmiştir.

*Kent 5. sınıf, 6 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Kedinin tüyleri çok yumşaktı (yumuşaktı).*”

İkinci hece ünlüsünün “-u-”nun söylenmemesi konuşma dilinde sık olmasa da rastlanılan bir durumdur. İnternet yazışmalarındaki keyfiyet ve söyleyişte kolaylık sağlamak adına ikinci hece ünlüsünün düşmesine sebep olmuştur.

*Kent 5. sınıf, 15 numaralı öğrencinin cümlesi:

“O öyle **dio** (**diyor**).”

Kelimelerdeki “y” ve “r” akıcı ünsüzlerinin yazılmaması durumu tespit edilmiştir.

*Kent 8. sınıf, 13 numaralı öğrencinin cümlesi:

“Bu abi tıpta okuyor ama çok **bilgisaar** (**bilgisayar**) oynuyor.”

Kelimedeki akıcı ünsüzün ”y” söylenmeyip yerine sesli harfin uzatılması durumu tespit edilmiştir.

*Kent 8. sınıf, 3 numaralı öğrencinin cümlesi:

“Böylece kedi **sıkılmıcaaktı** (**sıkılmayacaktı**).”

Fiillerde, şimdiki zaman kipinin etkisi ile oluşan ünlü daralması yazı dili grameri kuralıdır. Konuşma dilinde “-acak” kipinde de bu durum görülebilmektedir. Ayrıca kelime içindeki akıcı ünsüz olan “y” ve “-acak” kipindeki “a” sesi internete özgü bir konuşma dili unsuru olan keyfi eksilti yapılarak yazılmamıştır.

*Kent 8. sınıf, 5 numaralı öğrencinin cümlesi:

“Bunları **açıklıĸcam** (**açıklayacağım**) tabi ki.”

Konuşma dilinde “-acak” kipinden önce ünlü daralması gerçekleşmiştir. Kişi ekindeki “ı” ünlüsü ve “-acak” kipindeki “a” ünlüsü düşmüş. Ayrıca kelimedeki akıcı ünsüz olan “y” ile bir diğer akıcı ünsüz olan ”ğ” arasında göçüşme (metatez) olayı gerçekleşmiştir.

*Kent 8. sınıf, 18 numaralı öğrencinin cümlesi:

“Bu zamandan sonra da yapılacak **bi şe** (**bir şey**) kalmadı.”

Kelime sonlarındaki akıcı ünsüzler “r” ve “y” kullanılmamıştır.

*Köy 8. sınıf, 2 numaralı öğrencinin cümlesi:

“**Saol** (**sağol**), güzel mi dediniz?”

Kelime içindeki akıcı ünsüzler “ğ” kullanılmamıştır. Akıcı ünsüzün ses özelliğinin fazla olması, iki ünsüz arasındaki bazı durumlarda az çaba kuralı gereği konuşma dilinde söylenmemektedir.

4. 1. 2. Argo Kullanımı

Konuşma dilinde daha çok kullanım alanı bulan argo az da olsa öğrenciler tarafından kullanılmıştır. Örnekteki öğrencilerde tespit edilen argo unsurları aşağıda cümle içerisinde koyu yazılarak gösterilmiştir.

*Kent 5. sınıf, 16 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Şişko çok **trstı.***”

Sokak argosunda “korkmak” anlamında kullanılan bir konuşma dili unsurudur.

*Kent 5. sınıf 32 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Benimle **eğlenme** oğlum!*”

Sokak argosunda “kandırmaya çalışmak” anlamında kullanılan bir konuşma dili unsurudur.

*Kent 8. sınıf, 3 numaralı öğrencinin cümlesi:

“***Tatlım**, dışarı çıkıp mahallede biraz dolaşalım mı?*”

Sokak argosunda “sevgi belirten bir hitap sözü” anlamında kullanılan bir konuşma dili unsurudur.

*Kent 8. sınıf, 5 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Biz ne yalanlar attık bir bilseniz ama **Hoca**, hiçbirine inanmadı.*”

Sokak ve özellikle öğrenci argosunda “öğretmen” anlamında kullanılan bir konuşma dili unsurudur.

Aynı öğrenci “*Okuldan kaçıp **nete** gittiğimizi öğrendiler.*”

Sokak argosunda “İnternet’in ” kısaltmalı söyleyişi için kullanılan bir konuşma dili unsurudur.

*Kent 8. sınıf, 12 numaralı öğrencinin cümlesi:

“Çocuk sonuçta kendini kurtardı fakat **balta** gibi duran bir şey demedi.”

Sokak argosunda “işe yaramaz” anlamında kullanılan bir konuşma dili unsurudur.

*Kent 8. sınıf 25 numaralı öğrencinin cümlesi:

“Annesi onu okula **yazdırmış.**”

Sokak argosunda “okula kaydettirmek” anlamında kullanılan bir konuşma dili unsurudur.

*Kent 8. sınıf, 5 numaralı öğrencinin cümlesi:

“Biz seni burada yemek olarak kullanırız **dostum.**”

Sokak argosunda seilmeyen, istenmeyen, rakip görülen veya düşman olarak algılanan kişilere imalı bir şekilde hitap için kullanılan bir konuşma dili unsurudur.

*Kent 8. sınıf, 50 numaralı öğrencinin cümlesi:

“O yüzden **İnternet’te takılmayı** biraz kısıtlarsak internetin zararları bize asla yaklaşamaz.”

Sokak argosunda “birlikte olmak” anlamında kullanılan bir konuşma dili unsurudur.

*Köy 8. sınıf 27, numaralı öğrencinin cümlesi:

“TEOG nasıldı?
Kolaya benziyordu ama **fantaydı!**”

Öğrenci argosunda, kişiye özgü argolu bir benzetme yapılmıştır. Cümlede kola ile “zor olma” fanta ile de “kolay olma” durumu ifade edilmeye çalışılmıştır.

*Köy 8. sınıf, 26 numaralı öğrencinin cümlesi:

“**Kanka**, al işte sana lisanslı **mal.**”

Öğrencinin kullanmış olduğu “Kanka” kelimesi sokak argosunda “kan kardeşi” kelimesinin kısaltmalı söyleyişi olarak kullanılan bir konuşma dili unsurudur. “Mal” kelimesi ise sokak argosunda “kafası çalışmaz” anlamında kullanılan bir konuşma dili unsurudur.

4. 1. 3. Az Çaba Kuralı

Konuşma dilinin temel özelliklerinden biri olarak kabul edilen ve dilde ekonomi sağlamayı hedefleyen az çaba kuralına öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında sıkça rastlanmıştır. Örneklemedeki öğrencilerin yazılı anlatımlarında tespit edilen az çaba kuralı örnekleri cümle içerisinde koyu yazılarak gösterilmiştir. Yazı dili gramerine göre yazılışları da parantez içinde gösterilmiştir.

*Kent 5. sınıf, 9 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Durmadan çocuğa **bağırıyo (bağırıyor)**.*”

Konuşmada kelime sonunda şimdiki zaman eki varsa dilde ekonomi sağlamak adına son ses olan “-r” söylenmemektedir. Öğrencinin kullandığı “bağırıyo” kelimesinde bu kural örneklenmiştir.

*Kent 5. sınıf, 11 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Dışarıdaki odunları **çektiriyolar (çektiriyorlar)**.*”

Şimdiki zaman ekindeki “r” sesinin konuşmada ekonomi sağlamak adına söylenmemesi durumu öğrencinin yazılı anlatımında tespit edilmiştir.

*Kent 5. sınıf, 30 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Senin **abin (ağabeyin)** aldı.*”

Konuşma dilinde söyleyiş güçlüğü önüne geçmek için yapılabilmektedir. Öğrencinin “abin” kısaltması da yazılı anlatımda görülen az çaba kuralına örnektir.

*Kent 5. sınıf, 32 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Ödevlerini kendisi **yapcak (yapacak)**.*”

Gelecek zaman “-acak” ekinde az çaba kuralı gereği söyleyişte ilk ses düşebilmektedir. Öğrencinin “yap(a)cak” kelimesinde bu kullanım tespit edilmiştir.

*Kent 5. sınıf, 36 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Sana **bi (bir)** şey almamış.*”

Kelime sonundaki akıcı ünsüz olan “r” nin dilde ekonomi sağlama adına konuşmada kullanılmaması öğrencinin yazılı anlatımında tespit edilmiştir.

*Kent 8. sınıf, 36 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Orda (orada) kimse yoktu.*”

Yön gösterme eki”-ra” ile çekimlenmiş olan “o” zamiri bulunma hal ekini alınca yön gösterme ekinin son sesi düşmüştür. Konuşma dilinde sık rastlanılan bir kullanımdır. Öğrencinin “orda” kelimesinde bu konuşma dili unsuru tespit edilmiştir.

*Kent 8. sınıf, 10 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Artık onla (onunla) konuşmam.*”

Kişi veya işaret zamirleri ilgi durumunda iken “ile” edatının eklenerek kelimedeki kullanılması sebebiyle konuşmada az çaba kuralı gereği ilgi ekinin “-in” söylenmemesi durumu söz konusu olabilmektedir. Öğrencinin “onla” kelimesinde bu kullanım görülmüştür.

*Kent 8. sınıf, 24 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Mahalede (mahallede) kimse onu oynatmıyordu.*”

Arapça kökenli olan “mahalle” kelimesinin içindeki çift ünsüz çekim eki aldığı zaman söyleyişte tekleşmiştir. Bu kelime öğrencilerin yazılı anlatımlarında dokuz kez bu hâliyle kullanılmıştır. Ayrıca yine Arapça olan “inşallah” kelimesinde de benzer durum tespit edilmiştir.

*Kent 5. sınıf, 9 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Çifçi (çiftçi) bize çok kızdı.*”

Sonunda çift sert (tonsuz) ünsüz bulunan “çift” kelimesi “-ci” yapım ekini alınca söyleyişte üç tane sert ünsüzün yan yana olması dilde bir zorluk ortaya çıkarmakta ve kişi kelime sonundaki sert ünsüzü konuşma dilinde bazen söylememektedir. Konuşma diline özgü bir kullanım olan bu durum az çaba kuralını örneklendirmektedir.

4. 1. 4. Konuştuğu Gibi Yazma:

Türkçe eklemeli bir dil olması sebebiyle konuştuğu gibi yazılmaya en yatkın dillerden biridir. Öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında az çaba kuralından sonra en fazla rastlanılan konuşma dili unsuru konuştuğu gibi yazmadır. Örnekteki öğrencilerde tespit edilen konuştuğu gibi yazma özellikleri örnek cümlelerde koyu yazılarak gösterilmiştir. Yazı dili gramerine göre yazılışları da parantez içlerinde gösterilmiştir.

*Kent 5. sınıf, 1 numaralı öğrencinin cümlesi:

*“Annesini **üzümüyen (üzmeyen)** bir çocuktü.”*

Türkçe kelimelerde ünlü daralması şimdiki zaman eki(-yor) ile yapılır. Ayrıca demek ve yemek gibi birkaç sözcükte de bu durum görülür. Yazı dilinde bunların dışında yapılan ünlü daralmaları yazım yanlışı olarak kabul edilir. Öğrencinin kullandığı üzmüyen kelimesinin olumsuzluk ekinde bulunan “e” ünlüsü sıfat fiil eki(-an) alınca daralarak “ü” haline gelmiş ve “y” kaynaştırma ünsüzü girmiştir. Konuşma diline ait bir özelliktir. Bu kelime, ses düşmesi olmadığı için dil ekonomisi sağlamayı amaçlayan az çaba kuralı kategorisine alınmamıştır. Ayrıca ünlü daralmasının yazı dili grameri dışındaki kullanımına öğrencilerin kompozisyonlarında 28 defa rastlanmıştır.

*Kent 5. sınıf, 36 numaralı öğrencinin cümlesi:

*“Bunları size **aktarıyım (aktarayım)**.”*

Öğrencinin yazılı anlatım çalışmasında tespit edilen aktarmak fiilinin istek kipinin birinci kişisiyle çekiminde istek kipi olan “e” daralarak “ı” olmuştur. Konuşma dilindeki ünlü daralmasına “y” sesi sebep olmaktadır.

*Kent 5. sınıf, 32 numaralı öğrencinin cümlesi:

*“Ayşe **dayanamıyarak (dayanamayarak)** kedinin yanına gitti.”*

Öğrencilerin yazılı anlatım çalışmasında tespit edilen dayanmamak fiili zarf fiil eki “-arak”ı alınca olumsuzluk ekindeki “a” ünlüsü daralmış ve “ı” olmuştur.

“*Kedi koşarken nerdeyse eşşğin (eşğin) altında kalacaktı.*”

Konuşmada karşılaşılan ünsüz ikizleşmesi durumu yazıya aktarılmıştır.

*Kent 8. sınıf 17, numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Birazdan gelicek (gelecek) buraya.*”

Gelecek zaman ekinin ilk sesi gelmek fiili 3. tekil kişiyle çekime girince daralarak “i” sesine dönüşmüştür.

*Kent 8. sınıf, 5 numaralı öğrencinin cümleleri:

“*Hiç, arkadaşlarlan (arkadaşlar ile) gezmeye gittik, dedi.*”

Vasıta hal eki “-la” ve bir diğer vasıta hal eki olan “-n” nin birlikte kullanımı tespit edilmiştir.

“*Kar yağışı (yağışı) sabaha kadar sürdü.*”

Yazı gramerinde yazımı karıştırılan sözcükler grubunda gösterilen ve yazım yanlış olan bu kullanımın konuşma dilinde hançere gereği kolaylık sağlama amaçlı “i” sesinin “a” olarak değiştirilmesi durumu görülmektedir.

*Kent 5. sınıf, 22 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Kediye pırenseseim (prenseseim) demeye başladım.*”

Yabancı kökenli bir kelime olan prenses, Türkçe söyleyiş özelliklerinin aksine başta çift ünsüz barındırmaktadır. Türk dilinin hançeresi gereği konuşma dilinde araya uygun ünlü getirilerek kelime söylenir. Bu durum konuştuğu gibi yazmanın temel unsurlarından biridir. Öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında benzer yabancı kökenli kelimelerde bu özelliğe toplam 15 defa rastlanmıştır.

*Kent 8. sınıf, 8 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Ali dinazoru (dinozor) karşısında görünce çok korktu.*”

Fransızcadan dilimize yerleşmiş olan dinazor kelimesi “dino+saure”(www.tdk.gov.tr) şeklinde bir birleşik kelimedir. Türkçe kökenli kelimelerde ilk hece dışında “o” ünlüsü kelimenin kök ve gövdesinde kullanılmaz. Konuşma dilinde kalıplaşmış olarak ve söyleyişte kolaylık sağlamak adına “o” ünlüsünün yerine “a” ünlüsü kullanılabilir.

*Köy 8. sınıf, 11 numaralı öğrencinin cümleleri:

“Yağni (ya:ni) bir icat yapabilirim.”

Konuşma dilinde uzun ünlü kullanımı Türkçenin söyleyiş özelliklerine uygun değildir. Yabancı dillerden alınan bazı kelimelerdeki uzun ünlü konuşmada uzatılarak söylenirken araya kolay söylemek adına “ğ” sesinin de belli belirsiz girmesi söz konusu olmaktadır. Öğrencinin yazılı anlatım çalışmasında kullanmış olduğu “yağni” kelimesinde bu durum tespit edilmiştir.

“Ney (ne), hiçbir şey anlamadım.”

Konuşma diline özgü bir kullanım olan “ne” soru sözcüğüne “-y” ünsüzünün eklenmesi durumu tespit edilmiştir.

4. 1. 5. Ağız Kullanımı

Türkçenin konuştuğu gibi yazmaya uygun olan yapısı sebebiyle yöreye özgü ifade şekilleri olan ağız kullanımına öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında sıkça rastlanmıştır. Örnekteki okulların ağız özelliği açısından homojen olmaması farklı yörelere ait ağız kullanımının da tespit edilmesini sağlamıştır. Örnekteki öğrencilerde tespit edilen ağız özellikleri kullanımları örnek cümlelerde koyu yazılarak gösterilmiştir. Yazı dili gramerine göre yazılışları da parantez içinde gösterilmiştir.

*Kent 5. sınıf, 1 numaralı öğrencinin cümlesi:

*“Kedi ölmek üzereydi, çok **vah**ti (**vakti**) kalmamıştı.”*

Vakit kelimesi yöreye özgü konuşma dilinde vahit şeklinde kullanılmaktadır. Bu kullanım öğrencinin yazılı anlatım çalışmasında görülmüştür.

*Kent 5. sınıf 14 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Kedinin sayı**bı** (sahibi) sen misin?*”

Sahip kelimesi yöreye özgü konuşma dilinde “sayıp” şeklinde kullanılmaktadır. Bu kullanım öğrencinin yazılı anlatım çalışmasında görülmüştür.

*Kent 5. sınıf, 24 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Onun da hayelleri (hayalleri) vardı.*”

Hayal kelimesi yöreye özgü konuşma dilinde “hayel” şeklinde kullanılmaktadır.

*Kent 5. sınıf, 35 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Çocuk dağya (dağa) doğru kaçtı.*”

Dağ kelimesine yönelme eki(-a) getirilince yöreye özgü konuşmada “dağya” şeklinde kullanılmaktadır.

*Kent 5. sınıf, 40 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Diğersi (diğer) günler kediyi ziyaret edip eve geliyorduk.*”

Diğer kelimesi cümlede sıfat olarak kullanılmıştır ancak öğrencinin yöreye özgü bir ağız özelliği olan iyelik çekimli şeklinde kullandığı tespit edilmiştir.

*Kent 5. sınıf, 41 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Sonra kidi (kedi) öldü onu mezara kömdük (gömdük).*”

Kedi ve gömmek kelimesi yöreye özgü konuşmada sırasıyla “kidi” ve “kömmek” şeklinde kullanılmıştır.

*Kent 5. sınıf, 45 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Müzik dinleriz ve vidyo (video) izleriz.*”

Video kelimesinin yöreye özgü konuşmada kullanımı “vidyo” şeklindedir.

*Kent 8. sınıf, 5 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Ona ben söyledüm (söyledim).*”

Çalışmanın yapıldığı yöreye özgü bir ağız kullanımı değildir. Ancak örnekteki öğrencilerin bazılarının farklı il ve ilçelerden gelme ailelere mensup olmaları sebebiyle başka yörelere özgü ağız kullarımlarına da rastlanmıştır.

*Kent 8. sınıf, 8 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Bir anda annesinin akşam ezeninden (ezanından) sonra geldiğini hatırladı.*”

Ezan kelimesi yöreye özgü konuşmada “ezen” şeklinde kullanılmaktadır. Bu kullanım öğrencinin yazılı anlatım çalışmasında görülmüştür.

*Kent 8. sınıf, 18 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Turgay nereye gidiyon (gidiyorsun) Ali, der.*”

Gitmek fiilinin şimdiki zaman II. tekil kişi çekimi yöreye özgü konuşmada “gidiyon” şeklinde kullanılmaktadır.

*Kent 8. sınıf, 20 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Mücüze (mucize) eseri o balıklardan biri Ahmet’in masasına geldi.*”

Mucize kelimesi yöreye özgü konuşmada “mücüze” şeklinde kullanılmaktadır. Bu kullanım öğrencinin yazılı anlatım çalışmasında görülmüştür.

*Köy 5. sınıf, 9 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Bu kedi ne kadar ider (eder)?*”

Etmek fiilinin geniş zaman III. tekil kişi çekimi yöreye özgü konuşma dilinde “ider” şeklinde kullanılmaktadır.

*Köy 5. sınıf, 16 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Yimekten (yemekten) kediye kalmadı.*”

Yemek kelimesi yöreye özgü konuşma dilinde “yimek” şeklinde kullanılmaktadır.

*Köy 5. sınıf, 27 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Oradan bir ses geldi hayır diyerekten (diyerek).*”

Diyerek zarf fiilinin yöreye özgü konuşma dilinde ayrılma hali ekiyle çekimi “diyerekten” şeklindedir.

*Köy 8. sınıf, 40 numaralı öğrencinin cümlesi:

“*Bunları mutlaka içecen (içeceksin) dedi.*”

İçmek fiilinin II. tekil kişi emir çekimi yöreye özgü konuşmada “içecen” şeklindedir.

4. 2. Araştırmanın Alt Problemlerine Yönelik Bulgu ve Yorumlar:

Araştırmanın alt problemlerine yönelik bulguların yapılan analizlerine geçilmiştir.

4. 2. 1. Araştırmanın 1. alt problemi: “Yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının öğrencinin anne eğitim düzeyi açısından incelendiğinde bir etkisi var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Öğrencilerin, yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının öğrencinin anne eğitim düzeyi değişkeni açısından kullanılan konuşma dili unsuru istatistiği Tablo 3’te ayrıntılandırılmıştır.

Tablo 3: Anne Eğitim Durumuna Göre Kullanılan Konuşma Dili Unsurları İstatistiği

Anne Eğitim Durumu	İnternet Dili Kullanımı		Argo Kullanımı		Az Çaba Kuralı		Konuştuğu Gibi Yazma Özellikleri		Yöresel Ağız Kullanımı	
	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet
Okula Gitmemiş	4	1	4	1	3	2	4	1	1	4
İlkokul	57	13	65	5	40	30	42	28	51	19
Ortaokul	41	17	53	5	33	25	36	22	40	18
Lise	30	10	33	7	25	15	28	12	31	9
Yüksekokul	6	2	8	0	6	2	4	4	7	1
Üniversite	14	5	15	4	11	8	10	9	13	6
Lisansüstü	1	0	1	0	0	1	1	0	1	0
Toplam	153	48	179	22	118	83	125	76	144	57

Tablo 3’e bakıldığında anne eğitim düzeyi yüksekokul olan 8 öğrencinin kompozisyonlarında argo unsuru kullanmadıkları görülmektedir. Ayrıca anne eğitim düzeyi lisansüstü olan öğrencinin konuşma dili unsurlarından sadece az çaba kuralını

kullandığını görülmektedir. Bunun dışında diğer tüm eğitim düzeylerinde konuşma dili unsurlarının kullanıldığı görülmektedir.

Anne eğitim düzeyinin konuşma dili kullanımına etkisini tespit etmek için Tablo 4'te görülen Anova Testi uygulanmıştır.

Tablo 4: Anne Eğitim Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurlarının Farklılık Testi (Anova)

Öğrencilerin Anne Eğitim Seviyesine göre Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık (Anova)						
		Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Karesi	F	P.
İnternet Dili Kullanımı	Gruplar Arası	,450	6	,075	,403	,876
	Grup İçi	36,087	194	,186		
	Toplam	36,537	200			
Argo Kullanımı	Gruplar Arası	,647	6	,108	1,105	,361
	Grup İçi	18,945	194	,098		
	Toplam	19,592	200			
Az Çaba Kuralı	Gruplar Arası	,653	6	,109	,439	,852
	Grup İçi	48,074	194	,248		
	Toplam	48,726	200			
Konuştuğu Gibi Yazma Özellikleri	Gruplar Arası	,872	6	,145	,608	,724
	Grup İçi	46,392	194	,239		
	Toplam	47,264	200			
Yöresel Ağız Kullanımı	Gruplar Arası	1,824	6	,304	1,512	,176
	Grup İçi	39,012	194	,201		
	Toplam	40,836	200			

Tablo 4'e bakıldığında anne eğitim düzeyine göre konuşma dili unsurları arasında yapılan varyans analizinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Tablo 5: Köyde Yaşayan 5. Sınıf Öğrencilerinin Anne Eğitim Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık Testi (Anova)

Köyde Yaşayan 5. Sınıf Öğrencilerinin Anne Eğitim Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık Testi (Anova)						
		Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Karesi.	F	P.
Yöresel Ağız Kullanımı	Gruplar Arası	2,013	4	,503	2,460	,059
	Grup İçi	9,207	45	,205		
	Toplam	11,220	49			

Köyde yaşayan 5. sınıf öğrencilerinin Tablo 5'te görüldüğü gibi anne eğitim durumunun kısmen de olsa yöresel ağız kullanımına etkisi olduğu görülmektedir.

Kırsalda eğitim düzeyi düşük kadınların yoğunlukta olması ve kırsalda yaşayan kadınlar arası konuşma dilinde yöresel ağız kullanımının fazla olması, köyde yaşayan 5. sınıf öğrencilerinin anne eğitim düzeylerinin yazılı anlatım çalışmalarında ağız kullanmaları üzerinde az da olsa etkisinin olduğu söylenebilir.

4. 2. 2. Araştırmanın 2. alt problemi: “Yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının öğrencinin ‘baba eğitim düzeyi’ açısından incelendiğinde bir etkisi var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Katılımcıların, yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının öğrencinin baba eğitim düzeyi değişkeni açısından kullanılan konuşma dili unsuru sayısı Tablo 6’da ayrıntılandırılmıştır.

Tablo 6: Baba Eğitim Durumuna Göre Kullanılan Konuşma Dili Unsurları

Baba Eğitim Durumu	İnternet Dili Kullanımı		Argo Kullanımı		Az Çaba Kuralı		Konuştuğu Gibi Yazma Özellikleri		Yöresel Ağız Kullanımı	
	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet
Okula Gitmemiş	2	0	2	0	2	0	0	2	1	1
İlkokul	41	10	46	5	27	24	34	17	34	17
Ortaokul	36	11	42	5	28	19	30	17	35	12
Lise	39	12	47	4	29	22	30	21	37	14
Yüksekokul	9	2	11	0	9	2	9	2	8	3
Üniversite	23	12	29	6	22	13	18	17	27	8
Lisansüstü	2	0	1	1	1	1	2	0	1	1
Toplam	152	47	178	21	118	81	123	76	143	56

Tablo 6’ya bakıldığında baba eğitim düzeyi okula gitmemiş olan öğrencilerin kompozisyonlarında konuşma dili unsurlarından sadece yöresel ağız özelliği kullandıkları görülmektedir. Baba eğitim düzeyi yüksekokul olan 11 öğrencinin konuşma dili unsurlarından argoyu hiç kullanmadıkları görülmektedir. Ayrıca baba eğitim düzeyi lisansüstü olan 2 öğrencinin konuşma dili unsurlarından İnternet dili kullanımı ve konuştuğu gibi yazma özelliklerini kullanmadıkları görülmektedir. Bunun dışındaki tüm eğitim düzeylerinde konuşma dili unsurlarının kullanıldığı görülmektedir.

Baba eğitim düzeyinin öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki konuşma dili unsurları kullanımına etkisini tespit etmek için Tablo 7’de görülen anova testi uygulanmıştır.

Tablo 7: Konuşma Dili Unsurları Kullanımının Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılık Testi (Anova)

Baba Eğitim Seviyesine göre Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık (Anova)						
		Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Karesi	F	P.
İnternet Dili Kullanımı	Gruplar Arası	,736	6	,123	,670	,674
	Grup İçi	35,163	192	,183		
	Toplam	35,899	198			
Argo Kullanımı	Gruplar Arası	,648	6	,108	1,144	,338
	Grup İçi	18,136	192	,094		
	Toplam	18,784	198			
Az Çaba Kuralı	Gruplar Arası	1,188	6	,198	,811	,562
	Grup İçi	46,843	192	,244		
	Toplam	48,030	198			
Konuştuğu Gibi Yazma Özellikleri	Gruplar Arası	2,058	6	,343	1,466	,192
	Grup İçi	44,917	192	,234		
	Toplam	46,975	198			
Yöresel Ağız Kullanımı	Gruplar Arası	,462	6	,077	,371	,897
	Grup İçi	39,780	192	,207		
	Toplam	40,241	198			

Tablo 7’ye bakıldığında baba eğitim düzeyine göre konuşma dili unsurları arasında yapılan varyans analizinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Tablo 8: Kentte Yaşayan 5. Sınıf Öğrencilerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurları Arasında Farklılık Testi (Anova)

Kentte Yaşayan 5. Sınıf Öğrencilerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurları Arasında Farklılık Testi (Anova)						
		Kareler Toplamı	Sd.	Ortalama Karesi	F	P.
Argo Kullanımı	Gruplar Arası	,480	5	,096	3,000	,020
	Grup İçi	1,441	45	,032		
	Toplam	1,922	50			

Tablo 8’den elde edilen bulguya göre kentte yaşayan 5. sınıf öğrencilerin baba eğitim düzeyine göre “argo kullanımı”nda da gruplar arası anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılığın nereden kaynaklandığını tespit edebilmek amacıyla Tablo 9’da görüldüğü gibi post-hoc testlerinden Tukey HSD çalıştırılmıştır.

Tablo 9: Çoklu Karşılaştırma Testi (Tukey HSD)

Çoklu Karşılaştırma Testi Tukey HSD							
Bağımlı Değişken			Ortalama Farkı (I-J)	Std. Hata	P.	%95 Güven Aralığı	
						Alt Sınır	Üst Sınır
Argo Kullanımı	İlkokul	Ortaokul	0,000	,116	1,000	-,34	,34
		Lise	-,059	,085	,982	-,31	,19
		Yüksekokul	0,000	,103	1,000	-,31	,31
		Üniversite	0,000	,086	1,000	-,25	,25
		Lisansüstü	-,500*	,146	,016	-,93	-,07
	Ortaokul	İlkokul	0,000	,116	1,000	-,34	,34
		Lise	-,059	,099	,991	-,35	,24
		Yüksekokul	0,000	,116	1,000	-,34	,34
		Üniversite	0,000	,100	1,000	-,30	,30
		Lisansüstü	-,500*	,155	,027	-,96	-,04
	Lise	İlkokul	,059	,085	,982	-,19	,31
		Ortaokul	,059	,099	,991	-,24	,35
		Yüksekokul	,059	,085	,982	-,19	,31
		Üniversite	,059	,062	,933	-,13	,24
		Lisansüstü	-,441*	,134	,022	-,84	-,04
	Yüksekokul	İlkokul	0,000	,103	1,000	-,31	,31
		Ortaokul	0,000	,116	1,000	-,34	,34
		Lise	-,059	,085	,982	-,31	,19
		Üniversite	0,000	,086	1,000	-,25	,25
		Lisansüstü	-,500*	,146	,016	-,93	-,07
	Üniversite	İlkokul	0,000	,086	1,000	-,25	,25
		Ortaokul	0,000	,100	1,000	-,30	,30
		Lise	-,059	,062	,933	-,24	,13
		Yüksekokul	0,000	,086	1,000	-,25	,25
		Lisansüstü	-,500*	,134	,007	-,90	-,10
	Lisansüstü	İlkokul	,500*	,146	,016	,07	,93
		Ortaokul	,500*	,155	,027	,04	,96
		Lise	,441*	,134	,022	,04	,84
		Yüksekokul	,500*	,146	,016	,07	,93
		Üniversite	,500*	,134	,007	,10	,90

Tablo 9’da görüldüğü üzere baba eğitim durumu “lisansüstü” olan öğrencilerin diğer eğitim düzeylerine göre “argo” kullanımlarının fazla olduğu görülmüştür. Bu durum, eğitim düzeyinin artmasıyla beraber daha fazla sosyal ortamda ve daha fazla iletişimde bulunan babanın argoya konuşma dilinde daha sık vermesine ve çocuğun da

model alma yoluyla öğrenmesi ve argo ifadeleri yazılı anlatım çalışmalarında daha fazla kullanması şeklinde yorumlanabilir.

4. 2. 3. Araştırmanın 3. alt problemi: “Yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının evde bilgisayar bulunma durumu değişkeni açısından incelendiğinde bir etkisi var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Katılımcıların, yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının evde bilgisayar bulunma durumu değişkeni açısından yüzdesi Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10: Evde Bilgisayar Bulunma Durumu Yüzdesi

Bilgisayar Bulunma Durumu Yüzdesi					
		F.	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Değer	Var	130	64,7	64,7	64,7
	Yok	71	35,3	35,3	100,0
Toplam		201	100,0	100,0	

Tablo 10’da görüldüğü gibi, evinde bilgisayar bulunan öğrenci yüzdesi, bulunmayanlara göre daha fazladır.

Tablo 11: Evde Bilgisayar Bulunma Durumuna Bağlı Konuşma Dili İstatistiği

Bilgisayar Bulunma Durumu	İnternet Dili Kullanımı		Argo Kullanımı		Az Çaba Kuralı		Konuştuğu Gibi Yazma Özellikleri		Yöresel Ağız Kullanımı	
	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet
	Var	98	32	114	16	80	50	83	47	94
Yok	55	16	65	6	38	33	42	29	50	21
Toplam	153	48	179	22	118	83	125	76	144	57

Tablo 11’e bakıldığında ise evde bilgisayar bulunma durumuna bağlı konuşma dili kullanımı kullanım istatistiği görülecektir. Tablo 11 incelendiğinde bilgisayar bulunmasının konuşma dili unsurlarının kullanımı ilişkin verilerinden İnternet dili kullanımı ve argo kullanımında evinde bilgisayar bulunanların bulunmayanlara oranla daha fazla konuşma dili unsuru kullandığı görülecektir. Aynı tabloya bakıldığında az çaba kuralı, konuştuğu gibi yazma özellikleri ve yöresel ağız kullanımında ise evinde

bilgisayar bulunmayanların, bulunanlara oranla daha fazla konuşma dili unsuru kullandığı görülecektir.

Tablo 12: Kente Yaşayan 5. Sınıf Öğrencilerinin Bilgisayar Sahip Olma Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık Testi

Kente Yaşayan 5. Sınıf Öğrencilerinin Bilgisayar Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık Testi (Bağımsız Örneklem t-testi)										
		Varyansların Eşitliği için Levene Test				Ortalamaların Eşitliği için t test				
		F.	P.	T	Sd	P.	Ortalama Farkı	Std. Hata Farkı	%95 Güven Aralığındaki Fark	
								Düşük	Yüksek	
Az Çaba Kuralı	Varyansların Eşitliği Varsayımı	,042	,839	-3,106	49	,003	-,517	,167	-,852	-,183
	Varyansların Eşitliğini Varsaymamak			-2,937	9,358	,016	-,517	,176	-,914	-,121

Tablo 12'deki 5. sınıf öğrencilerinin bağımsız örneklem t-test incelendiğinde istatistikî olarak konuşma dili unsurlarından az çaba kuralında anlamsal bir farklılık bulunmuştur. Levene test istatistiğinin varyansların homejenliğinin anlamlı çıkması neticesinde ($f=0,42$; $p=0,839$), t değeri -3,106 ve anlamlılık değeri 0,003 olarak hesaplanmıştır. Buna göre evinde bilgisayar bulunan öğrencilerin bulunmayanlara göre konuşma dili unsurlarından “az çaba kuralı”nı daha az kullandıklarını ve 0,517 farklılıklarının olduğunu belirtebiliriz. Bu farklılık istatistikî olarak da anlamlıdır ($\text{sig}=0,003$). Bu durum az çaba kuralının bir üst düzeyi sayılabilecek olan ve oldukça keyfi eksiltilelerle dolu olan bilgisayar yazışmalarında kullanılan dilin, gramer kuralları dışında daha informal olmasına bağlanabilir.

4.2. 4. Araştırmanın 4. alt problemi:

“Yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının İnternet kullanma durumu değişkeni açısından incelendiğinde bir etkisi var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Katılımcıların, yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının İnternet kullanma durumu değişkeni açısından yüzdesi Tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13: İnternet Kullanma Durumu Yüzdesi

İnternet Kullanımı					
		F.	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Kullanıyorum	137	68,2	68,2	68,2
	Kullanmıyorum	64	31,8	31,8	100,0
Toplam		201	100,0	100,0	

Tablo 13'te görüleceği üzere, İnternet kullanan öğrenci sayısının yüzdelik oranı, kullanmayanlara göre daha fazladır.

Tablo 14:İnternet Kullanma Durumuna Bağlı Kullanılan Konuşma Dili İstatistiği

İnternet Kullanımı	İnternet Dili Kullanımı		Argo Kullanımı		Az Çaba Kuralı		Konuştuğu Gibi Yazma Özellikleri		Yöresel Ağız Kullanımı	
	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet
Kullanıyorum	104	33	119	18	82	55	88	49	100	37
Kullanmıyorum	49	15	60	4	36	28	37	27	44	20
Toplam	153	48	179	22	118	83	125	76	144	57

Tablo 14'te İnternet kullanma durumuna bağlı konuşma dili kullanımı grup istatistiği görülecektir. Tablo 14 incelendiğinde İnternet kullananların konuşma dili unsurlarının kullanımı ilişkin verilerinden İnternet kullanmıyorum diyenlerin argo kullanımında İnternet kullananlara oranla daha fazla konuşma dili unsuru kullandığı görülecektir. Aynı tabloya bakıldığında diğer konuşma dili unsurlarının kullanımında oransal olarak çok düşük farklar olduğu görülecektir.

Tablo 15:İnternet Kullanımına Göre Konuşma Dili Kullanımı Testi(t-test)

İnternet Kullanımlarına Göre Öğrencilerin Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık										
		Varyansların Eşitliği için Levene Testi				Ortalamaların Eşitliği için t test				
		F	P.	T	Sd	P.	Ortalama Farkı	Std. Hata Farkı	%95 Güven Aralığındaki Fark	
								Düşük	Yüksek	
İnternet Dili Kullanımı	Varyansların Eşitliği Varsayımı	,041	,841	,100	199	,920	,007	,065	-,121	,134
	Varyansların Eşitliğini Varsaymamak			,100	123,742	,920	,007	,065	-,122	,135

Tablo 15'in devamı.

Argo Kullanımı	Varyansların Eşitliği	9,418	,002	1,458	199	,146	,069	,047	-,024	,162
	Varyansların Eşitliğini Varsaymamak			1,638	165,543	,103	,069	,042	-,014	,152
Az Çaba Kuralı	Varyansların Eşitliği	,767	,382	-,481	199	,631	-,036	,075	-,184	,112
	Varyansların Eşitliğini Varsaymamak			-,478	121,377	,633	-,036	,075	-,185	,113
Konuştuğu Gibi Yazma Özellikleri	Varyansların Eşitliği	2,373	,125	-,872	199	,384	-,064	,074	-,209	,081
	Varyansların Eşitliğini Varsaymamak			-,861	119,440	,391	-,064	,075	-,212	,083
Yöresel Ağız Kullanımı	Varyansların Eşitliği	1,425	,234	-,619	199	,537	-,042	,069	-,178	,093
	Varyansların Eşitliğini Varsaymamak			-,609	118,058	,544	-,042	,070	-,180	,096

İnternet kullanımının konuşma diline olan etkisini görmek amacıyla bağımsız örneklem testi uygulanmıştır. Tablo 15'te görüldüğü gibi öğrencilerin İnternet kullananlar ile kullanmayanlar arasında konuşma dili unsurlarının kullanımı arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 16: Kentte Yaşayan 5. Sınıf Öğrencilerinin İnternet Kullanım Durumuna Göre Kullandıkları Konuşma Dili Unsurları Farklılık Testi

Kentte Yaşayan 5. Sınıf Öğrencilerinin İnternet Kullanım Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurları Arasında Farklılık Testi (Bağımsız Örneklem t-testi)										
		Varyansların Eşitliği için Levene Testi			Ortalamaların Eşitliği için t test					
		F	P.	T	sd	P.	Ortalama Farkı	Std. Hata Farkı	%95 Güven Aralığındaki Fark	
									Düşük	Yüksek
Az Çaba Kuralı	Varyansların Eşitliği	,903	,347	-3,701	49	,001	-,527	,142	-,814	-,241
	Varyansların Eşitliğini Varsaymamak			-3,408	14,407	,004	-,527	,155	-,858	-,196

Örneklemin tamamına değil de kentte yaşayan ve İnternet kullanma durumuna göre 5. sınıf öğrencilerinin kullanmış oldukları konuşma dili unsurlarına bağımsız örneklem

testi uygulandığında Tablo 16’da görülen şu sonuçlar elde edilmiştir: Tablo 16 incelendiğinde kentte yaşayan 5. sınıf öğrencilerinin İnternet kullanımına göre konuşma dili unsurlarından “az çaba kuralı” nda anlamsal farklılığın olduğu görülmüştür. Levene test istatistiğinin varyanslarının homojenliğinin anlamlı çıkması neticesinde ($f=0,903$; $p=0,347$), t değeri ise $-3,701$ ve anlamlılık değeri $0,001$ olarak hesaplanmıştır. Buna göre İnternet kullanan öğrencilerin kullanmayanlara göre az çaba kuralını daha az kullandıklarını ve ortalama $0,527$ farklılığın olduğunu belirtebiliriz. İnternet kullanan öğrencilerin az çaba kuralını daha az kullanmaları, İnternet yazışmalarında kullanılan dilin konuşma dilinin yeni kullanım sahasında; konuşma dilinin temel gramer özelliği denilebilecek az çaba kuralından daha öte ve kişiye özgü olarak kullanılması şeklinde yorumlanabilir.

4. 2. 5. Araştırmanın 5. alt problemi: “Yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının sosyal medya kullanma durumu değişkeni açısından incelendiğinde bir etkisi var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Katılımcıların, yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının sosyal medya kullanma durumu değişkeni açısından yüzdesi Tablo 17’de ayrıntılandırılmıştır.

Tablo 17: Sosyal Medya Kullanma Durumu Yüzdesi

		Sosyal Medya Kullanma Durumu			
		F.	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Geçerli	Kullanıyorum	106	52,7	52,7	52,7
	Kullanmıyorum	95	47,3	47,3	100,0
Toplam		201	100,0	100,0	

Tablo 17’de görüleceği üzere, öğrencilerin sosyal medya kullananları ile kullanmayanları arasında konuşma dili unsurlarını kullanma bakımından oransal olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 18: Sosyal Medya Kullanma Durumuna Göre Konuşma Dili Kullanma İstatistiği

Sosyal Medya Kullanımı	İnternet Dili Kullanımı		Argo Kullanımı		Az Çaba Kuralı		Konuştuğu Gibi Yazma Özellikleri		Yöresel Ağız Kullanımı	
	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet
Kullanıyorum	80	26	91	15	60	46	72	34	76	30
Kullanmıyorum	73	22	88	7	58	37	53	42	68	27
Toplam	153	48	179	22	118	83	125	76	144	57

Tablo 18'deki öğrencilerin sosyal medya kullanma durumu istatistik tablosu incelendiğinde kullanıyorum diyenlerin de kullanmıyorum diyenlerin de konuşma dili unsurlarını kullandıkları görülecektir.

Tablo 19: Sosyal Medya Kullanımlarına Göre Öğrencilerin Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık Testi

Sosyal Medya Kullanımlarına Göre Öğrencilerin Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık Testi										
		Varyansların Eşitliği için Levene Test			Ortalamaların Eşitliği için t test					
		F	P.	T	Sd	P.(iki yönlü)	Ortalama Farkı	Std. Hata Farkı	%95 Güven Aralığındaki Fark	
								Düşük		Yüksek
Konuştuğu Gibi Yazma Özellikleri	Varyansların Eşitliği Varsayımı	10,062	,002	-1,776	199	,077	-,121	,068	-,256	,013
	Varyansların Eşitliğini Varsaymamak			-1,770	193,25	,078	-,121	,069	-,257	,014

Tablo 19'da görüleceği üzere tüm örnekleme, sosyal medya kullanımının konuşma dili unsurlarını kullanmada etkisinin anlamlı bir farklılığının olup olmadığını tespit etmek için t-testi uygulanmıştır. Sonuçlar incelendiğinde öğrencilerin sosyal medya kullanımlarının konuştuğu gibi yazma üzerinde sınırlı da olsa bir etkisinin olduğu görülmektedir. Sosyal medya kullanımındaki dilin plansız, özentisiz, çoğu zaman anlık olmasının öğrencilerin konuştuğu gibi yazma eğilimini kısmen arttırdığı söylenebilir.

Köyde yaşayan 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya kullanma durumlarına göre konuşma dili unsurlarını kullanma arasındaki farklılığı tespit etmek için Tablo 20'de görülen bağımsız örneklem t- testi çalıştırılmıştır.

Tablo 20: Köyde Yaşayan 8. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık Testi

		Köyde Yaşayan 8. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık (bağımsız örneklem t-testi)								
		Varyansların Eşitliği için Levene Test			Ortalamaların Eşitliği için t test					
Konuştuğu Gibi Yazma Özellikleri	Varyansların Eşitliği Varsayımı	F	P.	T	Sd	P.(iki yönlü)	Ortalama Farkı	Std. Hata Farkı	%95 Güven Aralığındaki Fark	
									Düşük	Yüksek
	Varyansların Eşitliğini Varsaymamak	4,684	,035	-2,06	48	,044	-,283	,137	-,559	-,008
	Varyansların Eşitliğini Varsaymamak			-2,01	37,227	,051	-,283	,141	-,568	,001

Test istatistiğinin anlamlı çıkması sonucuna göre sosyal medya kullananların, kullanmayanlara göre oransal olarak ortalama -0,283 daha az konuştuğu gibi yazma unsurlarını kullandıkları tespit edilmiştir. Bu sonuca göre sosyal medya kullanımının konuştuğu gibi yazma üzerinde negatif yönde bir etkisinin olduğu söylenebilir.

Kente yaşayan 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya kullanma durumlarına göre konuşma dili unsurlarını kullanma arasındaki farklılık olup olmadığını görmek amacıyla Tablo 21’de görülen bağımsız örneklem t- testi çalıştırılmıştır.

Tablo 21: Kentte Yaşayan 8. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurları Arasında Farklılık Testi

		Kentte Yaşayan 8. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurları Arasında Farklılık (bağımsız örneklem t-testi)								
		Varyansların Eşitliği için Levene Test			Ortalamaların Eşitliği için t-testi					
Yöresel Ağız Kullanımı	Varyansların Eşitliğini Varsaymamak	F	P.	T	Sd	P.	Ortalama Farkı	Std. Hata Farkı	%95 Güven Aralığında Fark	
									Düşük	Yüksek
	Varyansların Eşitliğini Varsaymamak	4,226	,045	-2,002	48	,051	-,295	,147	-,592	,001
	Varyansların Eşitliğini Varsaymamak			-1,837	18,28	,083	-,295	,161	-,632	,042

Test istatistiğinin anlamlı çıkması sonucuna göre sosyal medyayı kullananların, kullanmayanlara göre oransal olarak ortalama -0,295 daha az yöresel ağız kullandıkları

tespit edilmiştir. Bu sonuca göre çok az da olsa sosyal medya kullanımının yazılı anlatım çalışmalarında, yöresel ağız kullanımını azaltmada etkili olduğu söylenebilir.

4. 2. 6 Araştırmanın 6. Alt Problemi: “Yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının yıl boyunca okunan kitap durumu değişkeni açısından incelendiğinde bir etkisi var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Katılımcıların, yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının okunan kitap durumu değişkeni yüzdesi Tablo 22’de ayrıntılandırılmıştır.

Tablo 22: Okunan Kitap Sayısının Konuşma Dili Unsurlarını Kullanmadaki Yüzdesi

Son Bir Yılda Okunan Kitap Sayısı		F.	%	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	0-5 Arası	35	17,4	17,5	17,5
	6-11 Arası	58	28,9	29,0	46,5
	12-20 Arası	66	32,8	33,0	79,5
	21 ve üstü	41	20,4	20,5	100,0
	Toplam	200	99,5	100,0	
Kayıp Veri	Sistem	1	,5		
Toplam		201	100,0		

Tablo 22’de öğrencilerin okunan kitap durumu sayısının yüzdesi incelendiğinde tüm kitap okuma sıklıklarında kitap sayısının olduğu görülecektir. Öğrencilerin 12-20 arası kitap okuma sayılarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 23: Okunan Kitap Sayısının Konuşma Dili Unsurlarını Kullanmadaki İstatistiği

Kitap Sayısı	İnternet Dili Kullanımı		Argo Kullanımı		Az Çaba Kuralı		Konuştuğu Gibi Yazma Özellikleri		Yöresel Ağız Kullanımı	
	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet
0-5 Arası	21	14	29	6	19	16	21	14	27	8
6-11 Arası	47	11	53	5	33	25	29	29	39	19
12-20 Arası	55	11	58	8	36	30	47	19	48	18
21 ve üstü	29	12	38	3	29	12	27	14	30	11
Toplam	152	48	178	22	117	83	124	76	144	56

Tablo 23’teki öğrencilerin kitap okuma sayısına göre hangi konuşma dilini ne kadar konuştuklarını gösteren istatistik sonuçlarına bakıldığında az çaba kuralı ve konuştuğu

gibi yazma unsurlarının daha fazla kullanıldığı görülecektir. Kitap okuma sayısı değişkenine göre tüm konuşma dili unsurları öğrenciler tarafından kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 24: Öğrencilerin Okudukları Kitap Sayısına Göre Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık Testi (Anova)

		Öğrencilerin Okudukları kitap Sayısına göre Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık (Anova)				
		Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Karesi	F.	P.
İnternet Dili Kullanımı	Gruplar Arası	1,512	3	,504	2,824	,040
	Grup İçi	34,968	196	,178		
	Toplam	36,480	199			
Argo Kullanımı	Gruplar Arası	,229	3	,076	,773	,511
	Grup İçi	19,351	196	,099		
	Toplam	19,580	199			
Az Çaba Kuralı	Gruplar Arası	,794	3	,265	1,086	,356
	Grup İçi	47,761	196	,244		
	Toplam	48,555	199			
Konuştuğu Gibi Yazma Özellikleri	Gruplar Arası	1,470	3	,490	2,104	,101
	Grup İçi	45,650	196	,233		
	Toplam	47,120	199			
Yöresel Ağız Kullanımı	Gruplar Arası	,233	3	,078	,380	,768
	Grup İçi	40,087	196	,205		
	Toplam	40,320	199			

Öğrencilerin son bir yılda okudukları kitap sayısının konuşma dili unsurlarını kullanmada etkisinin olup olmadığını belirlemek için Tablo 24'teki Anova testi uygulanmıştır. Çıkan sonuç gruplar arasında İnternet kullanımı bakımından anlamlı farklılığın olduğunu göstermiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görebilmek için Tablo 25'te görülen Post-Hoc testlerinden Tukey HSD çalıştırılmıştır.

Tablo 25: Son bir Yılda Okunan Kitap Sayısı Göre İnternet Dili Özellikleri Kullanma Tukey HSD Testi Sonuçları

		Tukey HSD					
		%95 Güven Aralığı					
Bağımlı Değişken		Ortalama Farkı (I-J)	Std. Hata	P.	Alt Sınır	Üst Sınır	
İnternet Dili Kullanımı	0-5 Arası	6-11 Arası	,210	,090	,096	-,02	,44
		12-20 Arası	,233*	,088	,044	,00	,46
		21 ve üstü	,107	,097	,687	-,14	,36

Tablo 25'in devamı.

6-11 Arası	0-5 Arası	-,210	,090	,096	-,44	,02
	12-20 Arası	,023	,076	,990	-,17	,22
	21 ve üstü	-,103	,086	,630	-,33	,12
12-20 Arası	0-5 Arası	-,233*	,088	,044	-,46	,00
	6-11 Arası	-,023	,076	,990	-,22	,17
	21 ve üstü	-,126	,084	,439	-,34	,09
21 ve üstü	0-5 Arası	-,107	,097	,687	-,36	,14
	6-11 Arası	,103	,086	,630	-,12	,33
	12-20 Arası	,126	,084	,439	-,09	,34

Elde edilen veriye göre son bir yılda 12-20 arası kitap okuyanların 0-5 arası okuyanlara göre daha az İnternet dili özelliği kullandıkları tespit edilmiştir. Bu sonuç göre kısmen de olsa okunan kitap sayısının konuşma dili unsurlarını kullanmada etkili olduğunu söylenebilir.

4. 2. 7. Araştırmanın 7. Alt Problemi: “Yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının cep telefonu bulunma durumu değişkeni açısından incelendiğinde bir etkisi var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Öğrencilerin, yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının cep telefonu bulunma durumu değişkeni açısından yüzdesi Tablo 26’da ayrıntılandırılmıştır.

Tablo 26: Cep Telefonu Kullanma Durumu Yüzdesi

		Cep Telefonu kullanma Durumu			
		F.	%	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Var	105	52,2	52,2	52,2
	Yok	96	47,8	47,8	100,0
	Toplam	201	100,0	100,0	

Tablo 26’da görüldüğü gibi, öğrencilerin cep telefonu bulunma durumuna bakıldığında örnekleme cep telefonu sahibi olanların az bir farkla olmayanlara göre fazla oldukları görülecektir.

Tablo 27: Cep Telefonu Kullanım Durumuna Göre Kullanılan Konuşma Dili Unsurları İstatistiği

Cep Telefonu	İnternet Dili Kullanımı		Argo Kullanımı		Az Çaba Kuralı		Konuştuğu Gibi Yazma Özellikleri		Yöresel Ağz Kullanımı	
	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet
Var	79	26	89	16	62	43	69	36	72	33
Yok	74	22	90	6	56	40	56	40	72	24
Toplam	153	48	179	22	118	83	125	76	144	57

Tablo 27’deki öğrencilerin cep telefonu kullanma durumuna göre hangi konuşma dilini ne kadar konuştuklarını gösteren istatistik sonuçlarına bakıldığında az çaba kuralı ve konuştuğu gibi yazma unsurlarının daha fazla kullanıldığı görülecektir. Cep telefonu kullanma durumu değişkenine göre tüm konuşma dili unsurları öğrenciler tarafından kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 28: Cep Telefonu Kullanımlarına Göre Öğrencilerin Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık Testi

		Varyansların Eşitliği için Levene Test		Ortalamaların Eşitliği için t test						
		F.	P.	T	Sd	P.	Ortalama Farkı	Std. Hata Farkı	%95 Güven Aralığındaki Fark	
				Düşük		Yüksek				
Argo Kullanımı	Varyansların Eşitliği Varsayımı	18,301	,000	2,050	199	,042	,090	,044	,003	,176
	Varyansların Eşitliğini Varsaymamak			2,085	183,42	,038	,090	,043	,005	,175

Öğrencilerin cep telefonu sahip olma durumu göre konuşma dili unsurlarını kullanmada etkisinin olup olmadığını belirlemek için Tablo 28’deki t-testi uygulanmıştır. Çıkan sonuç gruplar arasında argo kullanımı bakımından anlamlı farklılığın olduğunu göstermiştir. Elde edilen veriler ($t=2,050, sig=2,042, ortalama fark=0,090$) incelendiğinde cep telefonu kullananların kullanmayanlara göre konuşma dili unsurlarından argoyu yazılı anlatım çalışmalarında daha fazla kullandıkları tespit edilmiştir. Cep telefonu kullanan öğrencilerin yüz yüze olmayan bir iletişim şekli olan

cep telefonundan yazılı (kısa mesaj) ve sözlü iletişimde daha rahat ve daha samimi olma şansına sahip olmaları ayrıca ergenlik çağında olmanın da etkisiyle iletişimlerinde argoyu daha fazla yer verdikleri düşünülmektedir.

Tablo 29: Köyde Yaşayan 8. Sınıf Öğrencilerinin Cep Telefonu Kullanım Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık Testi Sonuçları

Köyde Yaşayan 8. Sınıf Öğrencilerinin Cep Telefonu Kullanım Durumuna Göre Konuşma Dili Unsurları Arasındaki Farklılık (bağımsız örneklem t-testi)										
		Varyansların Eşitliği için Levene Test			Ortalamaların Eşitliği için t test					
		F.	P.	T	sd	P.	Ortalama Farkı	Std. Hata Farkı	%95 Güven Aralığındaki Fark	
									Düşük	Yüksek
Konuştuğu Gibi	Varyansların Eşitliği	8,719	,005	-2,087	48	,042	-,280	,134	-,550	-,010
	Varsayımı									
Yazma Özellikleri	Varyansların Eşitliğini			-2,087	46,866	,042	-,280	,134	-,550	-,010
	Varsaymama									

Köyde yaşayan 8. sınıf öğrencilerin cep telefonu sahip olma durumu göre konuşma dili unsurlarını kullanmada etkisinin olup olmadığını belirlemek için Tablo 29'daki bağımsız örneklem testi uygulanmıştır. Yapılan t-testinde t değeri -2,07 ve anlamlılık düzeyinin 0,042 olduğu görülmüştür. Test sonucu konuşma dili unsurlarından konuştuğu gibi yazmada anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Bu sonuç gruplar arasında konuştuğu gibi yazma unsurunda cep telefonu sahibi olanların olmayanlara göre daha az bir istatistiksel kullanım gösterdikleri anlaşılmıştır.

4. 2. 8. Araştırmanın 8. Alt Problemi: “Yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının köy-kent (yerleşim yeri) değişkeni açısından incelendiğinde bir etkisi var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Katılımcıların, yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının köy-kent (yerleşim yeri) değişkeni açısından karşılaştırılması sınıf düzeylerine göre ayrı ayrı yapılmıştır.

5. Sınıf Öğrencilerinin Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması

5. sınıf öğrencilerini cinsiyet değişkeni açısından yerleşim yerine göre karşılaştırmak için Tablo 30'da görülen çok değişkenli varyans analizi (Manova) kullanılmıştır.

Tablo 30: 5. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi

Çok Değişkenli Varyans Analizi Testi (MANOVA)							
Aranan		Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Karesi	F.	P.	Kısmi Eta Karesi
Yerleşim Yeri	İnternet Dili Kullanımı	,145	1	,145	1,059	,306	,011
	Argo Kullanımı	,001	1	,001	,033	,857	,000
	Az Çaba Kuralı	,001	1	,001	,002	,962	,000
	Konuştugu Gibi Yazma	,142	1	,142	,593	,443	,006
	Yöresel Ağız Kullanımı	,086	1	,086	,407	,525	,004
Cinsiyet	İnternet Dili Kullanımı	,020	1	,020	,143	,706	,001
	Argo Kullanımı	,001	1	,001	,033	,857	,000
	Az Çaba Kuralı	,335	1	,335	1,514	,221	,015
	Konuştugu Gibi Yazma	,055	1	,055	,231	,632	,002
	Yöresel Ağız Kullanımı	,145	1	,145	,686	,410	,007
Yerleşim Yeri- Cinsiyet	İnternet Dili Kullanımı	,043	1	,043	,317	,574	,003
	Argo Kullanımı	,118	1	,118	3,066	,083	,031
	Az Çaba Kuralı	,065	1	,065	,292	,590	,003
	Konuştugu Gibi Yazma	,011	1	,011	,047	,828	,000
	Yöresel Ağız Kullanımı	,275	1	,275	1,302	,257	,013

Tablo 30'dan elde edilen verilerden konuşma dili unsurlarından sadece argo kullanımında az da olsa anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Köydeki kızların ve kentteki erkeklerin konuşma dili unsurlarından argoyu hiç kullanmadıkları görülmüştür. Buna karşılık köydeki erkekler ve kentteki kızlar konuşma dili unsurlarından argoyu istatistikî olarak az da olsa yazılı anlatım çalışmalarında kullanmışlardır. Cinsiyet değişkeninin köydeki erkekler ve kentteki kızlar açısından yerleşim yerine göre konuşma dili unsurlarından argoyu kullanmada etkisinin olduğu söylenebilir.

Tablo 31: 5. Sınıf Öğrencilerinin Son Bir Yılda Okunan Kitap Sayısı Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi

Çok Değişkenli Varyans Analizi Testi (MANOVA)

Kaynak		Kareler Toplamı	sd	Ortalama Karesi	F.	P.	Kısmi Eta Karesi
Yerleşim Yeri	İnternet Dili Kullanımı	,027	1	,027	,202	,654	,002
	Argo Kullanımı	2,154E-05	1	2,154E-05	,001	,982	,000
	Az Çaba Kuralı	,345	1	,345	1,579	,212	,017
	Konuştuğu Gibi Yazma	,295	1	,295	1,258	,265	,013
	Yöresel Ağız Kullanımı	,015	1	,015	,070	,792	,001
Kitap Sayısı	İnternet Dili Kullanımı	,620	3	,207	1,556	,205	,048
	Argo Kullanımı	,026	3	,009	,211	,888	,007
	Az Çaba Kuralı	,351	3	,117	,535	,659	,017
	Konuştuğu Gibi Yazma	1,225	3	,408	1,742	,164	,053
	Yöresel Ağız Kullanımı	,185	3	,062	,296	,828	,009
Yerleşim yeri- Kitap Sayısı	İnternet Dili Kullanımı	,323	3	,108	,810	,491	,025
	Argo Kullanımı	,058	3	,019	,475	,701	,015
	Az Çaba Kuralı	1,072	3	,357	1,633	,187	,050
	Konuştuğu Gibi Yazma	,334	3	,111	,475	,701	,015
	Yöresel Ağız Kullanımı	1,338	3	,446	2,140	,100	,065

5. sınıf öğrencilerini son bir yılda okunan kitap sayısı değişkeni açısından yerleşim yerine göre karşılaştırmak için Tablo 31’de görülen çok değişkenli varyans analizi (Manova) kullanılmıştır. Elde edilen verilerden yerleşim yerine göre son bir yılda okunan kitap sayısı değişkeni karşılaştırıldığında konuşma dili unsurlarını kullanmada anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Bu durumda son bir yılda okunan kitap sayısının konuşma dili unsurlarını kullanmada yerleşim yeri değişkenine göre oransal olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

5. sınıf öğrencilerini anne eğitim durumu değişkeni açısından yerleşim yerine göre karşılaştırmak için Tablo 32’de görülen çok değişkenli varyans analizi (Manova) kullanılmıştır.

Tablo 32: 5. Sınıf Öğrencilerinin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yeriine Göre Karşılaştırılması Testi

Çok Değişkenli Varyans Analizi Testi (MANOVA)

Aranan		Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Karesi	F.	P.	Kısmi Eta Karesi
Yerleşim Yeri	İnternet Dili Kullanımı	,000	1	,000	,001	,977	,000
	Argo Kullanımı	,001	1	,001	,019	,890	,000
	Az Çaba Kuralı	,119	1	,119	,554	,459	,006
	Konuştuğu Gibi Yazma	,816	1	,816	3,416	,068	,037
	Yöresel Ağız Kullanımı	,065	1	,065	,327	,569	,004
Anne Eğitim Durumu	İnternet Dili Kullanımı	,615	6	,102	,751	,610	,048
	Argo Kullanımı	,169	6	,028	,703	,648	,045
	Az Çaba Kuralı	2,201	6	,367	1,704	,129	,103
	Konuştuğu Gibi Yazma	,834	6	,139	,582	,744	,038
	Yöresel Ağız Kullanımı	2,269	6	,378	1,905	,089	,114
Yerleşim Yeri - Anne Eğitim Durumu	İnternet Dili Kullanımı	,263	4	,066	,482	,749	,021
	Argo Kullanımı	,022	4	,005	,135	,969	,006
	Az Çaba Kuralı	,734	4	,183	,852	,496	,037
	Konuştuğu Gibi Yazma	1,696	4	,424	1,775	,141	,074
	Yöresel Ağız Kullanımı	1,242	4	,310	1,564	,191	,066

Tablo 32'den elde edilen verilerden, yerleşim yerine göre anne eğitim durumu değişkeni karşılaştırıldığında konuşma dili unsurlarını kullanmada anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Bu durumda anne eğitim durumunun konuşma dili unsurlarını kullanmada yerleşim yeri değişkenine göre etkisinin olmadığı söylenebilir.

5. sınıf öğrencilerini baba eğitim durumu değişkeni açısından yerleşim yerine göre karşılaştırmak için Tablo 33'te görülen çok değişkenli varyans analizi(Manova) kullanılmıştır.

Tablo 33: 5. Sınıf Öğrencilerinin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yeriine Göre Karşılaştırılması Testi

Çok Değişkenli Varyans Analizi Testi (MANOVA)

Aranan		Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Karesi	F.	P.	Kısmi Eta Karesi
Yerleşim Yeri	İnternet Dili Kullanımı	,240	1	,240	1,677	,199	,018
	Argo Kullanımı	,035	1	,035	,995	,321	,011
	Az Çaba Kuralı	,053	1	,053	,235	,629	,003
	Konuştuğu Gibi Yazma	,275	1	,275	1,156	,285	,013
	Yöresel Ağız Kullanımı	,031	1	,031	,149	,700	,002

Tablo 33'ün devamı.

Baba Eğitim Durumu	İnternet Dili Kullanımı	,151	6	,025	,177	,983	,012
	Argo Kullanımı	,560	6	,093	2,648	,021	,151
	Az Çaba Kuralı	1,082	6	,180	,801	,572	,051
	Konuştuğu Gibi Yazma	1,198	6	,200	,841	,542	,054
	Yöresel Ağız Kullanımı	,828	6	,138	,668	,676	,043
Yerleşim Yeri - Baba Eğitim Durumu	İnternet Dili Kullanımı	,440	4	,110	,770	,547	,033
	Argo Kullanımı	,202	4	,051	1,436	,229	,061
	Az Çaba Kuralı	,531	4	,133	,590	,671	,026
	Konuştuğu Gibi Yazma	,694	4	,174	,731	,573	,032
	Yöresel Ağız Kullanımı	1,043	4	,261	1,261	,291	,054

Tablo 33'ten elde edilen verilerden, yerleşim yerine göre anne eğitim durumu değişkeni karşılaştırıldığında konuşma dili unsurlarını kullanmada anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Bu durumda baba eğitim durumunun konuşma dili unsurlarını kullanmada yerleşim yeri değişkenine göre etkisinin olmadığı söylenebilir.

Yerleşim yerine göre 5. sınıf öğrencilerini bilgisayar sahip olma durumu değişkeni açısından karşılaştırmak için Tablo 34'te görülen çok değişkenli varyans analizi (Manova) kullanılmıştır.

Tablo 34: 5. Sınıf Öğrencilerinin Bilgisayar Sahip Olma Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi

Çok Değişkenli Varyans Analizi Testi (MANOVA)							
Aranan		Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Karesi	F.	P.	Kısmi Eta Karesi
Yerleşim Yeri - Bilgisayar Bulunma Durumu	İnternet Dili Kullanımı	,103	1	,103	,761	,385	,008
	Argo Kullanımı	,150	1	,150	3,948	,050	,039
	Az Çaba Kuralı	1,701	1	1,701	8,283	,005	,079
	Konuştuğu Gibi Yazma	,111	1	,111	,471	,494	,005
	Yöresel Ağız Kullanımı	,002	1	,002	,007	,933	,000

Tablo 34'ten elde edilen verilerden yerleşim yerine göre bilgisayar sahip olma durumu değişkeni karşılaştırıldığında konuşma dili unsurlarından argo kullanımı ve az çaba kuralında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Köyde yaşayan ve evinde bilgisayar bulunmayan 5. sınıf öğrencilerinden 26 kişide konuşma dili unsurlarından

argo hiç kullanılmamıştır, buna karşılık kentte yaşayan evinde bilgisayar bulunmayan 5. sınıf öğrencilerinden 7 kişide konuşma dili unsurlarından argo 1 kez kullanılmıştır. Bu istatistik evinde bilgisayar bulunmayan ve köyde yaşayan 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım çalışmalarında konuşma dili unsurlarından argoyu hiç kullanmadıkları sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca köyde yaşayan ve evinde bilgisayar bulunmayan 5. sınıf öğrencilerinden 19 kişide 7 adet az çaba kuralı kullanımı örneği tespit edilmiştir. Buna karşılık kentte yaşayan evinde bilgisayar bulunmayan 5. sınıf öğrencilerinden 2 kişide konuşma dili unsurlarından az çaba kuralının 6 kez kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu istatistik evinde bilgisayar bulunmayan ve kentte yaşayan 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım çalışmalarında konuşma dili unsurlarından az çaba kuralını köyde yaşayanlara göre oransal olarak oldukça fazla bir miktarda kullandıkları sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

5. sınıf öğrencilerini internet kullanma durumu değişkeni açısından yerleşim yerine göre karşılaştırmak için Tablo 35’te görülen Manova testi kullanılmıştır.

Tablo 35: 5. Sınıf Öğrencilerinin İnternet Kullanma Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi

Çok Değişkenli Varyans Analizi Testi (MANOVA)

Aranan		Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Karesi	F.	P.	Kısmi Eta Karesi
Yerleşim yeri	İnternet Dili Kullanımı	,097	1	,097	,715	,400	,007
	Argo Kullanımı	,008	1	,008	,202	,654	,002
	Az Çaba Kuralı	,427	1	,427	2,134	,147	,022
	Konuştugu Gibi Yazma	,013	1	,013	,054	,817	,001
	Yöresel Ağız Kullanımı	,136	1	,136	,639	,426	,007
İnternet Kullanımı	İnternet Dili Kullanımı	,026	1	,026	,192	,662	,002
	Argo Kullanımı	,001	1	,001	,016	,899	,000
	Az Çaba Kuralı	1,140	1	1,140	5,694	,019	,055
	Konuştugu Gibi Yazma	,363	1	,363	1,532	,219	,016
	Yöresel Ağız Kullanımı	,148	1	,148	,694	,407	,007
Yerleşim yeri- İnternet Kullanımı	İnternet Dili Kullanımı	,059	1	,059	,436	,511	,004
	Argo Kullanımı	,104	1	,104	2,706	,103	,027
	Az Çaba Kuralı	1,726	1	1,726	8,621	,004	,082
	Konuştugu Gibi Yazma	,009	1	,009	,039	,845	,000
	Yöresel Ağız Kullanımı	,079	1	,079	,373	,543	,004

Tablo 35'ten elde edilen verilerden, yerleşim yerine göre anne eğitim durumu değişkeni karşılaştırıldığında konuşma dili unsurlarından “az çaba kuralını” kullanmada gruplar arası bir farklılık ($P.=0,004$) bulunduğu bunun da istatistikî olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bu istatistik bize kentte yaşayan ve İnternet kullanmayan öğrenciler yazılı anlatım çalışmalarında konuşma dili unsurlarından az çaba kuralını köyde yaşayanlara göre çok daha fazla kullandıklarını göstermektedir. Bu durum için yerleşim yeri değişkeninin İnternet kullanmayanlar bakımından az çaba kuralı kullanımında etkili olduğu söylenebilir.

5. sınıf öğrencilerini sosyal medya kullanma durumu değişkeni açısından yerleşim yerine göre karşılaştırmak için Tablo 36'da görülen çok değişkenli varyans analizi (Manova) kullanılmıştır.

Tablo 36: 5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanma Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi

		Çok Değişkenli Varyans Analizi(Manova Testi)					
Aranan		Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Karesi	F.	P.	Kısmi Eta Karesi
Yerleşim Yeri	İnternet Dili Kullanımı	,187	1	,187	1,368	,245	,014
	Argo Kullanımı	,001	1	,001	,024	,877	,000
	Az Çaba Kuralı	,002	1	,002	,008	,927	,000
	Konuştuğu Gibi Yazma	,103	1	,103	,434	,511	,004
	Yöresel Ağız Kullanımı	,126	1	,126	,588	,445	,006
Sosyal Medya Kullanımı	İnternet Dili Kullanımı	,091	1	,091	,669	,415	,007
	Argo Kullanımı	,010	1	,010	,247	,620	,003
	Az Çaba Kuralı	,067	1	,067	,300	,585	,003
	Konuştuğu Gibi Yazma	,166	1	,166	,699	,405	,007
	Yöresel Ağız Kullanımı	,014	1	,014	,067	,796	,001
Yerleşim Yeri- Sosyal Medya Kullanımı	İnternet Dili Kullanımı	,011	1	,011	,084	,773	,001
	Argo Kullanımı	,004	1	,004	,095	,759	,001
	Az Çaba Kuralı	,042	1	,042	,189	,664	,002
	Konuştuğu Gibi Yazma	,053	1	,053	,223	,638	,002
	Yöresel Ağız Kullanımı	,100	1	,100	,464	,497	,005

Tablo 36'dan elde edilen verilerden, yerleşim yerine göre sosyal medya kullanma durumu değişkeni karşılaştırıldığında konuşma dili unsurlarını kullanmada anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Bu durumda sosyal medya kullanma durumunun konuşma dili unsurlarını kullanmada yerleşim yeri değişkenine göre etkisinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 37: 5. Sınıf Öğrencilerinin Cep Telefonu Kullanma Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yeri Göre Karşılaştırılması Testi

Çok Değişkenli Varyans Analizi(Manova Testi)							
Aranan		Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Karesi	F.	P.	Kısmi Eta Karesi
Yerleşim Yeri	İnternet Dili Kullanımı	,124	1	,124	,903	,344	,009
	Argo Kullanımı	,000	1	,000	,004	,951	,000
	Az Çaba Kuralı	,005	1	,005	,024	,876	,000
	Konuştuğu Gibi Yazma	,092	1	,092	,382	,538	,004
	Yöresel Ağız Kullanımı	,400	1	,400	1,916	,169	,019
Cep Telefonu Kullanma	İnternet Dili Kullanımı	,006	1	,006	,046	,830	,000
	Argo Kullanımı	,084	1	,084	2,188	,142	,022
	Az Çaba Kuralı	,010	1	,010	,044	,835	,000
	Konuştuğu Gibi Yazma	,047	1	,047	,195	,660	,002
	Yöresel Ağız Kullanımı	,163	1	,163	,781	,379	,008
Yerleşim Yeri - Cep Telefonu Kullanma	İnternet Dili Kullanımı	,013	1	,013	,097	,756	,001
	Argo Kullanımı	,017	1	,017	,441	,508	,005
	Az Çaba Kuralı	,159	1	,159	,712	,401	,007
	Konuştuğu Gibi Yazma	,002	1	,002	,006	,937	,000
	Yöresel Ağız Kullanımı	,539	1	,539	2,581	,111	,026

5. sınıf öğrencilerini cep telefonu kullanma durumu değişkeni açısından yerleşim yerine göre karşılaştırmak için Tablo 37'de görülen çok değişkenli varyans analizi (Manova) kullanılmıştır. Elde edilen verilerden yerleşim yerine göre cep telefonu kullanma durumu değişkeni karşılaştırıldığında konuşma dili unsurlarını kullanmada anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Bu durumda cep telefonu kullanma durumunun konuşma dili unsurlarını kullanmada yerleşim yeri değişkenine göre etkisinin olmadığı söylenebilir.

8. Sınıf Öğrencilerinin Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması

8. sınıf öğrencilerini cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırmak için Tablo 38’de görülen çok değişkenli varyans analizi (Manova) kullanılmıştır.

Tablo 38: 8. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi

Çok Değişkenli Varyans Analizi Testi(Manova)							
Aranan		Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Karesi	F.	P.	Kısmi Eta Karesi
Yerleşim Yeri	İnternet Dili Kullanımı	,216	1	,216	1,018	,316	,010
	Argo Kullanımı	,113	1	,113	,746	,390	,008
	Az Çaba Kuralı	,076	1	,076	,297	,587	,003
	Konuştugu Gibi Yazma	,121	1	,121	,494	,484	,005
	Yöresel Ağız Kullanımı	,149	1	,149	,814	,369	,008
Cinsiyet	İnternet Dili Kullanımı	,222	1	,222	1,047	,309	,011
	Argo Kullanımı	,004	1	,004	,027	,870	,000
	Az Çaba Kuralı	,295	1	,295	1,152	,286	,012
	Konuştugu Gibi Yazma	,103	1	,103	,421	,518	,004
	Yöresel Ağız Kullanımı	1,482	1	1,482	8,092	,005	,078
Yerleşim Yeri-Cinsiyet	İnternet Dili Kullanımı	,458	1	,458	2,161	,145	,022
	Argo Kullanımı	,120	1	,120	,792	,376	,008
	Az Çaba Kuralı	,030	1	,030	,117	,734	,001
	Konuştugu Gibi Yazma	,252	1	,252	1,029	,313	,011
	Yöresel Ağız Kullanımı	,209	1	,209	1,139	,288	,012

Tablo 38’den elde edilen verilerden, konuşma dili unsurlarından sadece ağız kullanımında anlamlı bir farklılık ($P.=0,005$) tespit edilmiştir. Bu durum örneklemdaki 8. sınıf öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre konuşma dili unsurlarından ağız özelliği kullanımında anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir. Elde edilen veriye göre 8. sınıfta okuyan erkekler kızlara oranla konuşma dili unsurlarından ağız özelliğini yazılı anlatım çalışmalarında daha fazla kullanmışlardır. Buna göre 8. sınıf öğrencilerinin cinsiyet değişkeni konuşma dili unsurlarından ağız özelliğini kullanmada etkili olduğu söylenebilir. Ancak yerleşim yeri ile cinsiyet birlikte çok değişkenli varyans analizine tabi tutulduğunda Tablo 38’de görüldüğü gibi anlamsal bir farklılık

tespit edilememiştir. Bu durumda cinsiyetin konuşma dili unsurlarını kullanmada yerleşim yeri değişkenine göre etkisinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 39: 8. Sınıf Öğrencilerinin Son Bir Yılda Okunan Kitap Sayısı Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi

		Çok Değişkenli Varyans Analizi Testi(Manova)					
Aranan		Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Karesi	F.	P.	Kısmi Eta Karesi
Yerleşim Yeri	İnternet Dili Kullanımı	,850	1	,850	3,916	,051	,041
	Argo Kullanımı	,016	1	,016	,100	,752	,001
	Az Çaba Kuralı	,189	1	,189	,707	,403	,008
	Konuştığı Gibi Yazma	,133	1	,133	,544	,463	,006
	Yöresel Ağız Kullanımı	,323	1	,323	1,592	,210	,017
Okunan Kitap Sayısı	İnternet Dili Kullanımı	,687	3	,229	1,055	,372	,034
	Argo Kullanımı	,097	3	,032	,206	,892	,007
	Az Çaba Kuralı	,138	3	,046	,172	,915	,006
	Konuştığı Gibi Yazma	,745	3	,248	1,019	,388	,033
	Yöresel Ağız Kullanımı	,347	3	,116	,570	,636	,018
Yerleşim Yeri-Okunan Kitap Sayısı	İnternet Dili Kullanımı	,633	3	,211	,972	,410	,031
	Argo Kullanımı	,253	3	,084	,535	,659	,017
	Az Çaba Kuralı	,127	3	,042	,159	,924	,005
	Konuştığı Gibi Yazma	,681	3	,227	,931	,429	,030
	Yöresel Ağız Kullanımı	,032	3	,011	,053	,984	,002

8. sınıf öğrencilerini son bir yılda okunan kitap sayısı değişkenini yerleşim yeri açısından karşılaştırmak için Tablo 39’da görülen çok değişkenli varyans analizi (Manova) kullanılmıştır. Elde edilen verilerden son bir yılda okunan kitap sayısı değişkeni yerleşim yerine göre karşılaştırıldığında konuşma dili unsurlarını kullanmada anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Bu durumda son bir yılda okunan kitap sayısının konuşma dili unsurlarını kullanmada yerleşim yeri değişkenine göre etkisinin olmadığı söylenebilir.

8. sınıf öğrencilerini anne eğitim durumu değişkeni açısından yerleşim yerine göre karşılaştırmak için Tablo 40’te görülen çok değişkenli varyans analizi (Manova) kullanılmıştır.

Tablo 40: 8. Sınıf Öğrencilerinin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi

Çok Değişkenli Varyans Analizi Testi (Manova)							
Aranan		Kareler Toplamı	sd	Ortalama Karesi	F.	P.	Kısmi Eta Karesi
Yerleşim Yeri	İnternet Dili Kullanımı	,688	1	,688	3,051	,084	,032
	Argo Kullanımı	,051	1	,051	,350	,556	,004
	Az Çaba Kuralı	,003	1	,003	,012	,911	,000
	Konuştuğu Gibi Yazma	,023	1	,023	,095	,759	,001
	Yöresel Ağız Kullanımı	,370	1	,370	1,863	,176	,020
Anne Eğitim Durumu	İnternet Dili Kullanımı	,517	5	,103	,458	,806	,025
	Argo Kullanımı	1,394	5	,279	1,912	,100	,095
	Az Çaba Kuralı	1,125	5	,225	,884	,495	,046
	Konuştuğu Gibi Yazma	1,634	5	,327	1,380	,239	,070
	Yöresel Ağız Kullanımı	1,100	5	,220	1,107	,362	,057
Yerleşim Yeri - Anne Eğitim Durumu	İnternet Dili Kullanımı	,189	2	,094	,419	,659	,009
	Argo Kullanımı	,158	2	,079	,543	,583	,012
	Az Çaba Kuralı	1,000	2	,500	1,964	,146	,041
	Konuştuğu Gibi Yazma	,462	2	,231	,975	,381	,021
	Yöresel Ağız Kullanımı	,421	2	,210	1,058	,351	,023

Tablo 40'tan elde edilen verilerden, yerleşim yerine göre anne eğitim durumu değişkeni karşılaştırıldığında konuşma dili unsurlarını kullanmada anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Bu durumda anne eğitim durumunun konuşma dili unsurlarını kullanmada yerleşim yeri değişkenine göre etkisinin olmadığı söylenebilir.

8. sınıf öğrencilerini baba eğitim durumu değişkeni açısından yerleşim yerine göre karşılaştırmak için Tablo 41'de görülen çok değişkenli varyans analizi kullanılmıştır.

Tablo 41: 8. Sınıf Öğrencilerinin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi

Çok Değişkenli Varyans Analizi Testi(Manova)							
Aranan		Kareler Toplamı	sd	Ortalama Karesi	F.	P.	Kısmi Eta Karesi
Yerleşim Yeri	İnternet Dili Kullanımı	,329	1	,329	1,492	,225	,016
	Argo Kullanımı	,033	1	,033	,226	,636	,003
	Az Çaba Kuralı	,172	1	,172	,654	,421	,007
	Konuştuğu Gibi Yazma	,070	1	,070	,280	,598	,003
	Yöresel Ağız Kullanımı	,400	1	,400	1,948	,166	,021

Tablo 41'in devamı.

Baba Eğitim Durumu	İnternet Dili Kullanımı	,856	5	,171	,775	,570	,042
	Argo Kullanımı	,702	5	,140	,968	,442	,052
	Az Çaba Kuralı	,559	5	,112	,425	,830	,023
	Konuştugu Gibi Yazma	1,144	5	,229	,922	,470	,049
	Yöresel Ağız Kullanımı	,544	5	,109	,530	,753	,029
Yerleşim Yeri - Baba Eğitim Durumu	İnternet Dili Kullanımı	,101	2	,051	,229	,796	,005
	Argo Kullanımı	,522	2	,261	1,797	,172	,039
	Az Çaba Kuralı	,215	2	,108	,408	,666	,009
	Konuştugu Gibi Yazma	,628	2	,314	1,266	,287	,028
	Yöresel Ağız Kullanımı	,152	2	,076	,369	,692	,008

Tablo 41'den elde edilen verilerden, yerleşim yerine göre baba eğitim durumu değişkeni karşılaştırıldığında konuşma dili unsurlarını kullanmada anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Bu durumda anne eğitim durumunun konuşma dili unsurlarını kullanmada yerleşim yeri değişkenine göre etkisinin olmadığı söylenebilir.

8. sınıf öğrencilerini evinde bilgisayar bulunma durumu değişkeni açısından yerleşim yerine göre karşılaştırmak için Tablo 42'deki Manova testi kullanılmıştır.

Tablo 42: 8. Sınıf Öğrencilerinin Bilgisayar Bulunma Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yeri Göre Karşılaştırılması Testi

		Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Karesi	F.	P.	Kısmi Eta Karesi
Yerleşim Yeri	İnternet Dili Kullanımı	,910	1	,910	4,192	,043	,042
	Argo Kullanımı	,000	1	,000	,001	,974	,000
	Az Çaba Kuralı	,018	1	,018	,069	,793	,001
	Konuştugu Gibi Yazma	,016	1	,016	,065	,799	,001
	Yöresel Ağız Kullanımı	,641	1	,641	3,281	,073	,033
Bilgisayar Bulunma Durumu	İnternet Dili Kullanımı	,208	1	,208	,959	,330	,010
	Argo Kullanımı	,100	1	,100	,658	,419	,007
	Az Çaba Kuralı	,031	1	,031	,121	,729	,001
	Konuştugu Gibi Yazma	,029	1	,029	,117	,733	,001
	Yöresel Ağız Kullanımı	,172	1	,172	,882	,350	,009
Yerleşim Yeri- Bilgisayar Bulunma Durumu	İnternet Dili Kullanımı	,129	1	,129	,593	,443	,006
	Argo Kullanımı	,022	1	,022	,146	,703	,002
	Az Çaba Kuralı	,048	1	,048	,185	,668	,002
	Konuştugu Gibi Yazma	,162	1	,162	,660	,418	,007
	Yöresel Ağız Kullanımı	,671	1	,671	3,439	,067	,035

Tablo 42’den elde edilen verilerden, yerleşim yerine göre evinde bilgisayar bulunma durumu değişkeni karşılaştırıldığında konuşma dili unsurlarından ağız kullanımında az da olsa anlamlı bir farklılık ($P.=0,67$) tespit edilmiştir. Kentte evinde bilgisayar bulunmayan öğrencilerin, köyde evinde bilgisayar bulunmayanlara göre oransal olarak daha yüksek bir değerde ağız özelliğini yazılı anlatımlarında kullandıkları tespit edilmiştir. Bu durumda evinde bilgisayar bulunma durumu değişkeninin konuşma dili unsurlarını kullanmada yerleşim yerine göre etkisinin olduğu söylenebilir.

8. sınıf öğrencilerini internet kullanma durumu değişkeni açısından yerleşim yerine göre karşılaştırmak için Tablo 43’te görülen çok değişkenli varyans analizi (Manova) kullanılmıştır.

Tablo 43: 8. Sınıf Öğrencilerinin İnternet Kullanma Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi

Çok Değişkenli Varyans Analizi Testi (MANOVA)							
Aranan		Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Karesi	F.	P.	Kısmi Eta Karesi
Yerleşim Yeri	İnternet Dili Kullanımı	,564	1	,564	2,567	,112	,026
	Argo Kullanımı	,004	1	,004	,028	,867	,000
	Az Çaba Kuralı	,223	1	,223	,872	,353	,009
	Konuştugu Gibi Yazma	,002	1	,002	,006	,936	,000
	Yöresel Ağız Kullanımı	,469	1	,469	2,355	,128	,024
İnternet Kullanımı	İnternet Dili Kullanımı	,023	1	,023	,104	,747	,001
	Argo Kullanımı	,198	1	,198	1,313	,255	,013
	Az Çaba Kuralı	,275	1	,275	1,075	,303	,011
	Konuştugu Gibi Yazma	,011	1	,011	,043	,837	,000
	Yöresel Ağız Kullanımı	,006	1	,006	,028	,867	,000
Yerleşim Yeri - İnternet Kullanımı	İnternet Dili Kullanımı	,006	1	,006	,029	,864	,000
	Argo Kullanımı	,000	1	,000	,002	,963	,000
	Az Çaba Kuralı	,058	1	,058	,224	,637	,002
	Konuştugu Gibi Yazma	,060	1	,060	,243	,623	,003
	Yöresel Ağız Kullanımı	,329	1	,329	1,653	,202	,017

Tablo 43’ten elde edilen verilerden, yerleşim yerine göre İnternet kullanma durumu değişkeni karşılaştırıldığında konuşma dili unsurlarını kullanmada anlamlı bir farklılık

tespit edilememiştir. Bu durumda İnternet kullanma durumunun konuşma dili unsurlarını kullanmada yerleşim yeri değişkenine göre etkisinin olmadığı söylenebilir.

8. sınıf öğrencilerini sosyal medya kullanma durumu değişkeni açısından yerleşim yerine göre karşılaştırmak için Tablo 44’te görülen çok değişkenli varyans analizi (Manova) kullanılmıştır.

Tablo 44: 8. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanma Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi

Çok Değişkenli Varyans Analizi Testi (MANOVA)							
Aranan		Kareler Toplamı	sd	Ortalama Karesi	F.	P.	Kısmi Eta Karesi
Yerleşim Yeri	İnternet Dili Kullanımı	,449	1	,449	2,054	,155	,021
	Argo Kullanımı	,015	1	,015	,100	,753	,001
	Az Çaba Kuralı	,338	1	,338	1,339	,250	,014
	Konuştuğu Gibi Yazma	,003	1	,003	,012	,912	,000
	Yöresel Ağız Kullanımı	,778	1	,778	4,117	,045	,041
Sosyal Medya Kullanımı	İnternet Dili Kullanımı	,034	1	,034	,153	,696	,002
	Argo Kullanımı	,033	1	,033	,218	,642	,002
	Az Çaba Kuralı	,094	1	,094	,373	,543	,004
	Konuştuğu Gibi Yazma	,717	1	,717	3,026	,085	,031
	Yöresel Ağız Kullanımı	,048	1	,048	,256	,614	,003
Yerleşim Yeri - Sosyal Medya Kullanımı	İnternet Dili Kullanımı	,078	1	,078	,356	,552	,004
	Argo Kullanımı	,011	1	,011	,073	,788	,001
	Az Çaba Kuralı	,592	1	,592	2,341	,129	,024
	Konuştuğu Gibi Yazma	,214	1	,214	,903	,344	,009
	Yöresel Ağız Kullanımı	1,309	1	1,309	6,929	,010	,067

Tablo 44’ten elde edilen verilerden, yerleşim yerine göre sosyal medya kullanma durumu değişkeni karşılaştırıldığında konuşma dili unsurlarından ağız özelliği kullanmada anlamlı bir farklılık (P.=0,010) tespit edilmiştir. Kente yaşayıp sosyal medya kullanmayanlar, köyde yaşayıp sosyal medya kullanmayanlara oranla yazılı anlatım çalışmalarında oransal olarak çok daha fazla ağız özelliği kullanmışlardır. Bu durumda sosyal medya kullanma durumunun konuşma dili unsurlarından ağız özelliğini kullanmada yerleşim yeri değişkenine göre etkisinin olduğu söylenebilir.

8. sınıf öğrencilerini cep telefonu kullanma durumu değişkeni açısından yerleşim yerine göre karşılaştırmak için Tablo 45'te görülen çok değişkenli varyans analizi (Manova) kullanılmıştır.

Tablo 45: 8. Sınıf Öğrencilerinin Cep Telefonu Kullanma Durumu Değişkenine Bağlı Konuşma Dili Unsurlarının Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması Testi

Çok Değişkenli Varyans Analizi Testi (MANOVA)							
Aranan		Kareler Toplamı	sd	Ortalama Karesi	F.	P.	Kısmi Eta Karesi
Yerleşim Yeri	İnternet Dili Kullanımı	,584	1	,584	2,697	,104	,027
	Argo Kullanımı	,157	1	,157	1,062	,305	,011
	Az Çaba Kuralı	,003	1	,003	,012	,913	,000
	Konuştuğu Gibi Yazma	,001	1	,001	,003	,958	,000
	Yöresel Ağız Kullanımı	,410	1	,410	2,093	,151	,021
Cep Telefonu Kullanma	İnternet Dili Kullanımı	,213	1	,213	,984	,324	,010
	Argo Kullanımı	3,141E-05	1	3,141E-05	,000	,988	,000
	Az Çaba Kuralı	,332	1	,332	1,303	,257	,013
	Konuştuğu Gibi Yazma	,183	1	,183	,773	,381	,008
	Yöresel Ağız Kullanımı	,011	1	,011	,055	,815	,001
Yerleşim Yeri- Cep Telefonu Kullanma	İnternet Dili Kullanımı	,052	1	,052	,240	,625	,002
	Argo Kullanımı	,483	1	,483	3,264	,074	,033
	Az Çaba Kuralı	,163	1	,163	,640	,426	,007
	Konuştuğu Gibi Yazma	,606	1	,606	2,556	,113	,026
	Yöresel Ağız Kullanımı	,574	1	,574	2,934	,090	,030

Elde edilen verilerden yerleşim yerine göre cep telefonu kullanma durumu değişkeni karşılaştırıldığında konuşma dili unsurlarından argo ve ağız özelliği kullanmada çok düşük de olsa anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Argo için (P.=0,74),ağız özelliği için de (P.=0,90) değerleri görülmüştür. Köyde yaşayan ve cep telefonu olmayan öğrencilerin argo kullanımı kentte yaşayan ve cep telefonu olmayan öğrencilere oranla oldukça azdır. Kentte yaşayan ve cep telefonu olmayanlar yazılı anlatım çalışmalarında konuşma dili unsurlarından argoyu daha fazla kullanmışlardır. Ayrıca kentte yaşayan ve cep telefonu olmayan öğrenciler konuşma dili unsurlarından

ağız kullanımını yazılı anlatım çalışmalarında köyde yaşayan ve cep telefonu olmayan öğrencilere göre oransal olarak çok daha fazla kullanmışlardır. Bu durumda cep telefonu kullanma durumunun konuşma dili unsurlarından argo ve ağız kullanımında yerleşim yeri değişkenine göre etkisinin olduğu söylenebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, belirlenen yöntem ışığında ulaşılan bulgulara yönelik yapılan yorumların irdelenmesi sonucunda düzenlenen sonuçlara ve bunlara dayalı geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5. 1. Sonuçlar ve Tartışma

Sonuçlar, araştırmanın problem durumu ve alt problemler çerçevesinde düzenlenmiştir.

5. 1. 1. Araştırmanın Problemine İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Konuşma dili unsurlarının yazılı anlatım çalışmalarında kullanımı ile ilgili alanyazındaki araştırmalar incelendiğinde kapsamlı çalışmaların olmadığı, bazı araştırmalarda (Akın, 2015; Doğan, 1994; Eker, 2003; Zülfikar, 2006; Gümüştam, 2013; Üstünova, 2002; Tüfekçioğlu, 2010; Çakır ve Topçu, 2005) ise konuşma dili unsurlarının yazım yanlışları veya anlatım bozuklukları konusu içerisinde kısmi olarak az çaba kuralı, ağız kullanımı, yakıştırma ve İnternet’te kullanılan dil özelliği başlıkları altında incelendiği görülmektedir. Çalışmamızda argo ve konuştuğu gibi yazmak da ayrı bir sınıflandırma kategorisine alınmıştır. Araştırma ortaokul 5. ve 8. sınıf öğrencileri üzerinde uygulanmıştır. Kırşehir ili evreni; merkez ilçeden iki ve diğer ilçelere bağlı köylerden üç ortaokul ve bu okullarda eğitim gören 201 öğrenci ise örnekleme oluşturmuştur. Evren ve örneklemin homojen oluşu araştırma sonuçlarının genellenebilirliğine katkı sağlamaktadır. Ancak bu araştırma her ne kadar konuşma dili unsurlarını geniş kapsamlı incelese ve tasnif etse de evren ve örneklemdaki kısıtlılıklar yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının tespitinde ve genel hükümler vermede tam anlamıyla yeterli olamayacaktır.

Araştırmaya konu olan tüm konuşma dili unsurlarının kullanımı öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında tespit edilmiştir. Özellikle az çaba kuralı ve konuştuğu gibi yazma unsurları sıkça kullanılmıştır. Dilin temelini oluşturan konuşma dilinin öğrencilerin yazılı anlatımını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu etkilerden, bazıları yazılı anlatımda önemli sorunlar oluşturabilmekte ve ifade bütünlüğünü bozabilmektedir.

Konuşma dilinin önemli özelliğinden biri olan az çaba kuralı gereği, akıcı ünsüzlerin konuşma dilinde söylenmemesine örnek teşkil eden kelimelerin yazı dilinde oldukça fazla kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca en çok kullanılan konuşma dili unsuru az çaba kuralı olmuştur. Bu durumda yazı dilinde görülen konuşma dili unsurlarının en fazlasının az çaba kuralı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İnternet ortamında kullanılan konuşma dili özelliklerinin de öğrencilerin yazılı anlatımlarında sıkça kullanıldığı tespit edilmiştir. İnternet'in özellikle sosyal paylaşımlar için kullanılmasının konuşma dilindeki keyfiyeti arttırdığı ve geçici de olsa bu yeni kullanımların günlük konuşma diline yerleştiği, oradan da öğrencilerin yazılı anlatımlarında kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Akbayık, Karadüz, Seferoğlu (2013), da çalışmalarında günlük konuşma dilinde kullanılan dilin İnternet ortamındaki yazılı sohbetlere taşınmasının, bu ortamlarda kullanılan dilin de günlük konuşma dilinde kullanılabileceği anlamına geldiğini belirtmişler ve konuşma dilinden ağ ortamına taşınan sözcüklerin, söz öbeklerinin ve söyleyiş biçimlerinin İnternet ortamında yeni söyleyişler ve söylemler eklenerek bu ortamın jargonunu oluşturduğunu ve oluşturulan bu jargonun sosyal yaşama taşınarak günlük konuşma dilinin bir parçası haline gelmesinin olası olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Genellikle /r/ - /l/ gibi akıcı seslerle kapanan kelimeler, söyleyişte eksiltiye (*değil mi* > *di mi*, *bir* > *bi*) uğrarlar (Tseng, 2002: 77). İnternet kullanımının etkisiyle söyleyişte

olan bu eksiltinin, öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında sıkça kullanılmaya başlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yazı dili gramerinin aksine konuşma dilinde görülen gelecek zaman eki “-acak”, zarf fiil eki olan “-arak” ve sıfat fiil eki olan “-an” ile de “y” kaynaştırma ünsüzünün etkisiyle ünlü daralmasının yapılması öğrencilerin yazılı anlatımlarında görülmüştür.

Konuşma dili ses özelliği olan ünsüz türemesi az da olsa öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında kullanılmıştır. Birkaç kelimedede “ş” ve “y” ünsüzlerinin türetilmesi durumu tespit edilmiştir. Akın (2015) ise çalışmasında konuşma dilinde en sık görülen ses türemesinin, “ne” soru sözcüğüne“-y” ünsüzünün eklenmesi olduğunu belirtmiştir.

Konuşma dilinin yazıdaki temel yansıması olan konuştuğu gibi yazma unsurunun yazılı anlatım çalışmalarındaki kullanım sebebi incelendiğinde, bu durumun bazen dilin doğal yapısından bazen de yabancı asıllı kelimenin Türkçeye uymayan ses özelliklerinin söyleyişinde yaşanan zorluktan kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kansızoğlu (2012), konuşma dilindeki bazı hatalı unsurların yazı diline aktarıldığı, özellikle öğrencilerin konuştukları gibi yazma eğiliminde oldukları sonucuna ulaşmış ve konuşma dili unsurlarının yazı dilinde kullanılmasını hata olarak belirtilmiştir.

Konuşma dilinin keyfi eksilteleri yazı dilinde muhakkak hatalara yol açmaktadır ama kalıplaşmış kullanımlar için bu durum söz konusu olur mu sorusu tartışmaya açıktır. Örneğin: abi, burda, orda, gurup gibi kullanımlar bir anlaşılmazlığa yol açmakta mıdır? Türkçe konuşmada başta çift ünsüze izin vermemektedir ama yazıda durum farklılık göstermektedir. Ancak TDK Yazım Kılavuzu’nda bu duruma yönelik farklı ifadeler bulunmaktadır. Başında çift ünsüz bulunan yabancı kelimelerin yazımı ile ilgili şu bilgiler mevcuttur: “Çift ünsüz harfle başlayan Batı kökenli alıntılar, ünsüzler arasına ünlü konulmadan yazılır: *francala, gram, gramer, gramofon, grup, Hristiyan, kral, kredi, kritik, plan, pratik, problem, profesör, program, proje, propaganda, pro-*

tein, prova, psikoloji, slogan, snop, spiker, spor, staj, stil, stüdyo, trafik, tren, triptik vb. Bu tür birkaç alıntıda, söz başında veya iki ünsüz arasında bir ünlü türemiştir. Bu ünlü söylenişte de yazılışta da gösterilir: *iskarpın, iskele, iskelet, istasyon, istatistik, kulüp* vb. (www.tdk.gov.tr). Türkçe öğretiminde bireyin “grup” kelimesini “gurup” şeklinde yazmamasını ancak yine İngilizceden dilimize yerleşen “clup” kelimesini araya ünlü getirerek kulüp şeklinde yazmasını telkin etmek hem gramerdeki tutarsızlığı ortaya koymakta hem de dilin hançeresine aykırılık teşkil etmektedir. Bu durum Türkçe öğretiminde sıkıntı oluşturmaktadır. Öyle ki hece TDK Türkçe Sözlük tarafından şu şekilde tanımlanmıştır:” *isim, dil bilgisi* Bir solukta çıkarılan ses veya ses birliği, seslem "Okumak sözünde üç hece vardır." (www.tdk.gov.tr). Konuşmada iki heceyle söylenen “gurup” kelimesini yazıda tek hece göstermek bu zıtlığı belirtmektedir. Bunlar yazım yanlışı olarak değerlendirilmekle birlikte anlamda bir açmaza yol açmakta mıdır? İletişimde anlaşmazlığa yol açmayan bazı konuşma dili unsurlarının yazıda kullanılmasının doğal bir durum olduğu söylenebilir.

Araştırmaya konu olan konuşma dili unsurlarının dışında da olsa birkaç kelimedeki akıcı ünsüz olan “y” ile bir diğer akıcı ünsüz olan “ğ” arasında eksiltiye bağlı olarak konuşma dili özelliği olan göçüşme (metatez) ses olayı da tespit edilmiştir. Yazı dilinde göçüşmenin kullanılmasında konuşma dili unsurlarının etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında konuşma dili unsurlarının kullanmalarının temel sebebinin konuşma dilinin doğallığı ve yazı diline göre çok daha özgür olması ve bu süreç içerisinde bireyin çok daha rahat kendini ifade etmesi şeklinde söylenebilir. Akın (2015) da araştırmasında konuşma dilinin yazı diline göre daha doğal olduğunu ve bireyin istese de yazı dilinin yapaylığını konuşmaya aktaramayacağı sonucuna ulaşmıştır.

Şu ana kadarki yapılan çalışmalar incelendiğinde yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının kesin hatlarla birbirinden ayrılmadığı görülmektedir. Aynı unsurun bazı çalışmalarda eksilti, bazılarında az çaba kuralı başlığı altında, bazılarında ise İnternet dili özelliği olarak adlandırıldığı tespit edilmektedir. Örneğin: (Tüfekçioğlu, 2010: 31) çalışmasında “bi” konuşma dili unsurunu, İnternet’e özgü eksilti, (Gümüştam, 2013) aynı unsuru eksilti, Lemi (2015) ise kaynaştırma olarak belirtmişlerdir. Konuşma dilinin değişken ve bireysel yönü süreklilik arz etse de belli kullanımların farklı şekilde adlandırılmaları dil bilimi açısından bir tutarsızlık oluşturmaktadır. Peki, bu unsurlar sınıflandırılırken nelere dikkat edilmelidir. Örneğin “bi ” kelimesi için İnternet eksiltisidir, demek yanlış olmamakta çünkü İnternet’te kullanımı bulunmaktadır. Ancak İnternet’te kullanılmadan önce de bu kullanım konuşma dilinde bulunmakta mıdır? Eğer verilecek cevap evet ise konuşma dili ile ilgili yapılacak sınıflamada bu kullanımı az çaba kuralı başlığı altında incelemek ve bu şekilde sınıflamak daha doğru olacaktır. Yazı dilinde görülen konuşma dili unsurlarını sınıflandırmada bu yaklaşımının daha tutarlı olacağı düşünülmektedir.

Konuşma dili grameri oluşturma, araştırma ve çalışmaları sözlü derlem üzerinden yapılır. Ancak sözlü derlem çalışmalarının ülkemizdeki yetersizliği ve Türkçenin konuşma dili unsurlarının bölgeye, ile, ilçeye, kasabaya hatta mahalleye göre bile değişkenlik göstermesi ve bu değişkenliğin de süreklilik arz etmesi yazılı anlatım çalışmalarında görülen konuşma dili unsurlarının güncel bir şekilde incelenmesini gerektirmesi açısından da bu çalışma katkı ve öngörü sağlayacaktır.

Sesli sayısı fazla olan Türkçede kelime oluşumunda ses ve harf arasındaki ilişki konuştuğu gibi yazma eğiliminde bir dil olan Türkçeyi dünyadaki en önemli dillerden biri yapar. Kişi konuşmasında çoğunlukla gramere uymaz. Bu bağlamda konuşma dilinin kendine has ve yazı dilinden ayrı gramerinin olması sorunu, bu özelliğin daha az

olduğu Avrupa dillerinde dil bilimciler tarafından araştırılmış ve önemli çalışmalar yapılmıştır. İngiliz dili için Michael McCarthy ve Ronald Carter (1997)'ın “Konuşma Dili: Nedir ve nasıl öğretebiliriz?” adlı makalelerinde konuşma dili gramerini örneklerle açıklamış ve bu alanda İngiliz dili gramer araştırmaları için şunları belirtmişlerdir. “İngiliz gramerinin betimsel özelliğinin tarihi; İngiliz gramerinin tamamen yazı dilinden oluşmadığı şeklindedir.” Konuşmanın da gramerinin olduğunu açıklamışlardır. Ayrıca hem İngiltere’de hem de ABD’de çok önemli sözlü derlem çalışmaları yapılmıştır.

Bu alanda Türk dili ile ilgili yapılan araştırmalar konuşma dilinin yazı dili üzerindeki etkileri üzerine olmuştur. Bu çalışmalarda konuşmanın kendine has özelliklerinin olduğu belirtilmiş ve bu özellikler kuramsal bir boyutta ele alınmıştır. Konuştuğu gibi yazılan ve yazıldığı gibi konuşulan dillerin en başında gelen Türkçenin de kendi hançeresine uygun bir konuşma gramerinin olduğu yapılan araştırmalarla bütün halinde olmasa da ayrı ayrı dile getirilmiştir. Çoğu kez yazılı metinler üzerinden yapılan bu tespitler Türkçenin konuşma dili gramerini oluşturmada yeterli değildir ama kuramsal olarak temelleri sayılabilir. Sözlü derlem alanındaki çalışmaların yetersizliği ki sadece ülkemizde ODTÜ bünyesinde böyle bir projenin henüz başlangıç aşamasında olması bu alanda çok daha fazla çalışmanın yapılması gerekliliğini gözler önüne sermektedir.

5. 1. 1. Araştırmanın Alt Problemlerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın bağımlı değişkeni olan konuşma dili unsurlarının kullanımına etkisini incelemek için araştırmacı tarafından belirlenen bağımsız değişkenlerin SPSS ile incelemesi sonucunda anlamsal farklılık oluşturacak düzeyde olanlar ile ilgili şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Örneklemedeki öğrencilerin son bir yılda okudukları kitap sayısının yazı dilinde kullanılan konuşma dili unsurlarına etkisine bakıldığında ise 12-20 arası kitap okuyanların 0-5 arası kitap okuyanlara göre daha az İnternet dili unsurlarını kullandıkları tespit edilmiştir. Kitap okuma sayısının artmasının konuşma dili unsurlarından internet dili unsurlarını kullanmak ile ters orantılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal medya kullananların, kullanmayanlara göre konuştuğu gibi yazma unsurlarını daha fazla kullandıkları tespit edilmiştir. Bu sonuca göre sosyal medya kullanımının konuştuğu gibi yazma unsurlarını kullanmada arttırıcı bir etkisinin olduğu söylenebilir.

8. sınıf öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre konuşma dili unsurlarından ağız özelliği kullanımında anlamsal farklılık olduğunu tespit edilmiştir. Elde edilen veriye göre 8. sınıfta okuyan erkekler, kızlara oranla konuşma dili unsurlarından ağız özelliğini yazılı anlatım çalışmalarında daha fazla kullanmışlardır. Buna göre, 8. sınıf öğrencilerinde cinsiyet değişkeninin konuşma dili unsurlarından ağız özelliğini kullanmada etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yerleşim yeri değişkeni sonuçlarına göre kente yaşayıp sosyal medya kullanmayanlar, köyde yaşayıp sosyal medya kullanmayanlara oranla yazılı anlatım çalışmalarında oransal olarak çok daha fazla ağız özelliği kullanmışlardır.

Yerleşim yeri etkisine bakıldığında ise kentte yaşayan 5. sınıf öğrencilerinden evinde bilgisayar bulunanlar ve internet kullananlar; evinde bilgisayar bulunmayanlar ve internet kullanmayanlara göre konuşma dili unsurlarından “az çaba kuralı”nı daha az kullanmışlardır. Ancak aynı grup öğrencilerin İnternet dili unsurlarını daha fazla kullandıkları tespit edilmiştir. Bilgisayar ve İnternet kullanımının öğrencilerin yazılı anlatımlarında İnternet’e özgü dil özelliklerinden olan keyfi eksilti kullanımını arttırdığı ve böylece daha önce konuşma dilinin temel özelliklerinden sayılan kolay söyleme

özelliği de denilen az çaba unsurlarının daha az kullanmalarını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yerleşim yeri etkisine bakıldığında ise kentte yaşayan 5. sınıf öğrencilerinin baba eğitim durumu “lisansüstü” olanlar diğer eğitim düzeylerine göre “argo”yu yazılı anlatım çalışmalarında anlamlılık oluşturacak düzeyde fazla kullanmışlardır. Eğitim düzeyinin artmasının öğrencilerin yazılı anlatımlarında argo kullanımını arttırdığı söylenebilir.

Konuşma dili unsurlarının kullanımına etkileri araştırılan bağımsız değişkenler olan yerleşim yeri, okumuş olduğu sınıf düzeyi, cinsiyeti, kitap okuma sayıları, anne ve baba eğitim durumu, bilgisayar sahip olma durumları, cep telefonu kullanımları, sosyal medya kullanımları İnternet kullanım durumu ile ilgili sonuçlar öğrencilerin bağımlı değişken olan konuşma dili unsurlarını kullanmada başka faktörlerin de olabileceği ihtimalini ortaya çıkarmıştır.

5. 2. Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgular ve araştırmanın sonuçları, hem bu alanda çalışacak araştırmacılara hem de Türkçe öğretiminin uygulayıcıları olan öğretmenlere hitap etmektedir.

5. 2. 1. Öğretmenlere Yönelik Öneriler

- 1.** Öğretmenler, yazı dilinin temelini konuşma dili olduğundan hareketle Türkçe dersinde öğrencilerin yazma düzeylerini geliştirmek için yaratıcı yazma (uyarıcı yazma, yazma oyunları, fikir birliği, hazırlıksız yazma...) stratejilerini daha işlevsel hâle getirecek etkinlikler kullanmalıdırlar.
- 2.** Öğretmenler, konuşma dili ile yazı dili arasındaki farkları örnek metin ve konuşma diyalogları üzerinden öğrencilere sıklıkla göstermeli; konuşma dilinin farklılığını proje çalışmalarıyla öğrencilere tespit ettirmelidir.

3. Öğretmenler, konuşma dili ile yazı dili arasındaki etkileşimi başta çocukların derslerde ve sınavlarda yapmış oldukları yazılı anlatım çalışmalarında olmak üzere kitap, dergi, gazete, afiş, tabela vb. alanlarda da göstermelidir.
4. Öğretmenler, konuşma dili ile yazı dili arasındaki farkları asgari düzeye indirmenin yazılı anlatım çalışmalarının kusursuzlaştırılmasında oldukça önemli olduğunu vurgulamalı, bunu örneklerle belirtmelidir.
5. Öğretmenler, konuştuğu gibi yazma alışkanlığı olan veya bu unsurları sıkça yazılı anlatım çalışmalarında kullanan öğrencilere dönüt vermeli, öğrencilerle birlikte yapılan çalışmalar kontrol edilmelidir.
6. Konuşma dili sürekli değişkenlik arz ettiğinden öğretmenlerin konuşma dili unsurlarını tespit ederken daha farklı sınıflandırmaların da olabileceğini göz önünde bulundurmaları gerekir.
7. İnternet kullanımının artmasıyla zamanının büyük çoğunluğunu bilgisayar başında geçiren öğrenciler internete özgü keyfi kullanımları ergen psikolojisi, özenti vb. sebeplerle farkında olarak ya da olmayarak konuşma dilinde de kullanmaktadırlar. Konuşma dilinde geçici de olsa yer bulan bu kullanımlara sözlü anlatım çalışmalarında öğretmenler dikkat etmelidir. Bu ifadelere dikkat edilmediği takdirde yazılı anlatım çalışmalarında da kullanılabilir. Bu ifadeler kullanılabilmektedir.
8. Konuşma dilinin etkisini asgari düzeye indirmek için başta Türkçe öğretmenlerinin öğrencilere sözlük ve yazım kılavuzu kullanma alışkanlığı kazandırmaları gerekmektedir.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Konuşma dili ve yazı dili etkileşimi alanında yeterli ve kapsamlı çalışma sayısının az olması bu alanda yapılacak çalışmalarda alanyazının geniş olmaması araştırmacılara bilimsel temel oluşturmada zorluk yaşatacaktır. Yapılacak çalışmalarda evren ve örneklemin geniş tutulması da objektif ve daha genellenebilir sonuçlar ortaya çıkaracaktır.

2. Konuşma dili grameri konusunda görüş birliği olmaması, net tanımlar ve kavramlar ortaya çıkarmada problemler yaşatmaktadır. Türkçenin konuşulduğu gibi yazılan önemli dillerden biri olduğu hatırlandığında İngilizce gibi etkileşimin az olduğu bir dilde bile konuşma dili grameri oluşturma çalışmalarının fazla olması ve bu alanda oldukça önemli çalışmaların yapılmış ve yapılıyor olması, Türkçe alanında da bu konuya daha fazla önem verilmesini gerektirmektedir.
3. Araştırmacılar farklı sınıf düzeyleri üzerinde de konuşma dili ile yazı dili etkileşimi ile ilgili çalışmalar yaparak sonuçlarını ilgililerle paylaşmalıdır.
4. Konuşma dili sürekli olarak değişkenlik arz ettiğinden araştırmacıların konuşma dili unsurlarını incelerken daha farklı sınıflandırmaların da olabileceğini göz önünde bulundurmaları gerekir.

KAYNAKLAR

Akarsu, B. (1984), *Wilhelm Von Humbot 'ta Dil Kültür Bağlantısı*, İstanbul, İnkılap Yayınları.

Akbayık, Karadüz, Seferoğlu (2013),“*Öğrencilerin İnternet Ortamında Kullandıkları Yazılı Sohbet Dili Üzerine Bir Araştırma*”, Bilig, S. 64.

Akın L. (2015), “*Konuşma Dili Grameri ve Sözlü Derlemeden Yararlanılarak Konuşma Dili Özelliklerinin Tespiti*”, Türkiyat Mecmuası C.25.

Aksan, D. (1995), *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 20.

Aliefendioğlu, H. (1994), “*Konuşma Dilinde Cinsiyete Dayalı Farklaşma*”, Ankara, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aydın, İ. (2014), “*Türkçe Öğretiminde Yazılı Anlatım Çalışmalarındaki Sorunlar Üzerine Bir İnceleme*” KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 16 (Özel Sayı I): s. 166-170.

Ayduttu, S. “*Dizilerin Türk Diline Olumsuz Etkileri*”, IJSES Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, S. 1, 2011, s. 32-33.

Bayrav, S. (1998), *Yapısal dil bilimi*, İstanbul, Multilingual Yayınları.

Çakır, H. ve Topçu H. (2005). “*Bir İletişim Dili Olarak İnternet*”. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 19: s. 71-96.

Develioğlu, F. (1990). *Türk Argosu*, Ankara: Aydın Kitapevi Yayınları.

Doğan, G. (1994). *Ama Bağlacına Edimbilimsel Bir Bakış*, Dilbilim Araştırmaları, Ankara: Hitit Yayınları, s. 195-205.

Dursunluoğlu, H.(2006) “*Türkiye Türkçesindeki Konuşma Dili İle Yazı Dili Arasındaki İlişki*” Erzurum AÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi 30: s. 1-21

Edward, Sapir (1921), *Language*, New York: Harcourt Brace, s. 8.

Eker, S. (2003), *Çağdaş Türk Dili*, Ankara: Grafiker.

Ergin, M. (1995), *Türk dili*, İstanbul: Bayrak Yayınları.

Geoffrey, Leech. Web: http://www.lancaster.ac.uk/fass/doc_library/linguistics/leechg/Engl%20grammar%20in%20conversation.psd. adresinden 25 Temmuz 2015'te alınmıştır.

Göçer, A. (2010). "*Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi*", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi "The Journal of International Social Research" Volume: 3 Issue: 12, s.184.

Görgü, A. T. (1997). "*Avusturya İlkokullarında Eğitim Gören Türk Çocuklarının Türkçe Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir Araştırma*" Basılmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Gümüşatam, G. (2013), "*Eksiltim (Ellipsis) ve Türkçede Eksiltim Türleri*", Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/1 Winter 2013, s. 1539-1552.

Güneş, F. (2007). *Türkçe Öğretimi ve zihinsel Yapılandırma*, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Günşen, A.(2006). *Türkçenin Çağdaş Sorunları*, İstanbul: Divan Yayınevi, s. 146

Hayran, M. ve O, Özdemir. (1996). "*Bilgisayar istatistik ve Tıp*" Ankara: Hekimler Yayın Birliği ve Medikal Araştırma Grubu.

Kansızoğlu, H. (2012), "*Konuşma Dili ve Yazı Dili Etkileşimi* ", Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 1, Sayı 1, s. 217-235, Kış 2012.

Kaplan, M. (1999). *Kültür ve Dil* , İstanbul: Dergâh

Karasar, N.(2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. s. 77.

Karpuz, H.Ö.(2006), *Türkçenin Çağdaş Sorunları*, İstanbul: Divan Yayınevi, s. 175.

Kılıç, M. ve Kılıç, M. A. (2012:2). "*Türkçeye Yabancı Dillerden Geçen Kelimelerde Algısal Ünlü Türemesi* " Ankara, 7. Uluslararası Türk Dili Kurultayı.

- Korkmaz, Z. (2003), *Gramer Terimleri Sözlüğü*, Ankara: TDK.
- Kükey, M. (2003) *Türkçenin Dilbilgisi I*, Samsun, Cem Ofset, 2003, s. 24
- McCarthy M. and Carter R. (1997). *Exploring Spoken Language*, Cambridge University Press
- Muharrem, K. (2002). “*Divânü Lûgati’t Türk’ün Halkbilimi Açısından Önemi*”, Folklor/Edebiyat, sayı:31, 2002/3, s. 41.
- Ong, Walter. (1999), *Sözlü ve Yazılı Kültür*, İstanbul: Metis Yayınları.
- Oxford. (2010). *Oxford Wordpower Dictionary*, New York: Oxford University Press.
- Özbay, M. (2003), *Öğretmen Görüşlerine Göre İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*, Ankara: Gölge Ofset Matbaacılık.
- Özbay, M. (2005), “*Türkiyat Araştırmaları*”, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara. S. 68.
- Özbay, M. (2006), *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri 2*, Ankara: Öncü Kitap.
- Özdemir, E. (1967), *Örnekli ve Uygulamalı Yazma Tekniği*, Ankara, Üçler Yayınevi.
- Özdemir, E. (1973). *Dil ve Yazar*, Ankara: TDK.
- Özkırmı, A. (1982). *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi*, Cilt:1, İstanbul.
- Püsküllüoğlu, A. (2004), *Türkçenin Argo Sözlüğü*, Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Sever, S. (2004). *Türkçe Öğretimi Ve Tam Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şamlıoğlu, K. (2011), “*On İkinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Bozuklukları Üzerine Bir Çalışma*” Yüksek Lisans Tezi, KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şengül, M. (2009) “*Sosyal Farklılıklardan Kaynaklanan Dil Kullanımı ve Türkçe Eğitimine Yönelik Bir Değerlendirme*” Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 4/8, 2009, s.2167

Tashakkori, A., Teddlie, C. (Eds). (2003). *Handbook of mixed methods in social and behavioral research*, Thousand Oaks, CA: Sage.

TDK, (2009). *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2009, s. 2154,1213

Tolğay, N. (2011), “*İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Bulunan Metinlerdeki Kelimelerin Çeşitliliği Bakımından İncelenmesi*”. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Trudgill, P. (1983), Sociolinguistics. *An Introduction to Language and Society*, London: Penguin Books.

Tüfekçioğlu, B. (2010). “*Dilsel Değişmelerin Dil Ekonomisi Bağlamında İnternet Ortamındaki Yazışmalara Yansımaları*”, JASS, S. 3/1, s. 29-30.

Türk, V. (2006), *Türkçenin Çağdaş Sorunları*, İstanbul: Divan Yayınevi, s.252.

Ünalın, Ş. (2007), *Sözlü Anlatım*, Ankara: Nobel Yayınevi.

Üstünova, K. (2002), Cümle Çözümlemelerinde Yüzey Yapı-Derin Yapı İlişkileri, *Dil Yazıları*, Ankara: Akçağ Yayınları. S.169.

Web:http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bilimsanat&arama=kelime&guid=TDK.GTS.565f4e0198a050.06894957 adresinden 17 Haziran 2015’te alınmıştır.

Web:http://www.tdk.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=197:Ali-nti-Kelimelerin-Yazilisi&catid=50:yazm-kurallar&Itemid=132 adresinden 17 Haziran 2015’te alınmıştır.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (1999). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yıldırım, F. ve Tahiroğlu, T. B. (2006), İnternette Türkçe Kullanımı Sorunları. *Türkçenin Çağdaş Sorunları*: Gazi Kitapevi, s. 359-378.

Yılmaz, S. (2012), *Türkçede Sözlü Derlem Oluşturma Çalışmaları Üzerine Değerlendirmeler*, İstanbul. s. 177.

Zülfikar, H. (2006), “*Doğru Yazalım Doğru Konuşalım*” Türk Dili, Ankara, TDK, s: 649.

EKLER

EK-1. Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Adı-Soyadı:

Okulu:

Sınıfı:

Cinsiyeti: Kız () Erkek ()

Geçtiğimiz bir sene boyunca okuduğunuz kitap sayısı nedir?

0-5 () 6-11 () 12- 20 () 21+ ()

Annenin Eğitim Durumu

() okula gitmemiş, () ilkokul , () ortaokul, () lise, () yüksekokul, () üniversite (lisans)
() lisansüstü

Babanın Eğitim Durumu

() okula gitmemiş, () ilkokul , () ortaokul, () lise, () yüksekokul, () üniversite (lisans)
() lisansüstü

Evdeki Bilgisayar Durumu

() var , () yok

İnternet Kullanma Durumu

() kullanıyorum, () kullanmıyorum

Sosyal Medya(Facebook,WhatsApp,Twitter vb.) Kullanma Durumu

() kullanıyorum, () kullanmıyorum

Cep Telefonu Durumu

()var ()yok

EK-2. Kompozisyon Konuları

Sevgili öğrenciler, aşağıda yer alan kompozisyon konularından öyküleyici anlatımdan istediğiniz bir tanesini; açıklayıcı anlatımdan da istediğiniz bir tanesini seçerek 2 tane kompozisyon yazınız.

ÖYKÜLEYİCİ ANLATIM KONULARI	
1. Soğuk bir kış gününde sokakta kalmış küçük bir kedinin başından geçen olayları anlatan bir hikâye yazınız.	
2. Yeni bir mahalleye taşınan bir çocuğun başından geçen olayları anlatan bir hikâye yazınız.	
3. Arkadaşlarına sürekli yalan söyleyen bir çocuğun başından geçenleri anlatan bir hikâye yazınız.	
4. Ormanda yavrusunu kaybeden bir tavşanın başından geçen olayları anlatan bir hikâye yazınız.	
5. Denizde yüzen ve iki kardeşi olan bir balığın başından geçen olayları anlatan bir hikâye yazınız.	
6. Çanakkale Savaşında Ahmet Çavuş'un başından geçenleri anlatan bir hikâye yazınız.	
7. Bir zaman makinesi icat eden Ali'nin başından geçenleri anlatan bir hikâye yazınız.	
AÇIKLAYICI ANLATIM KONULARI	
1. Kitap okumanın faydaları hakkında bir kompozisyon yazınız.	
2. İnternetin faydaları ve zararları hakkında bir kompozisyon yazınız.	
3. Köy ve şehir yaşamı hakkında bir kompozisyon yazınız.	
4. Öğretmen ve öğrenci ilişkileri size göre nasıl olmalıdır?' konulu bir kompozisyon yazınız.	
5. Çevre kirliliğinin nedenleri ve etkileri hakkındaki düşüncelerinizi yazınız.	

EK-3: Kodlama Örneği

1. İnter 4. Komp 5. Kitaplar } Konusu Dt. Uzun. Kitap 1 2 ①
2. Arık 5. ~~Kitaplar~~ Kitaplar Kay/Vol: 3
3. Arık Kitaplar

Okul Sınıf Sınıf Cinsiyet Geçtiğiniz bir süre boyunca okuduğunuz kitap sayısını notlayınız

Adı Soyadı: HASAN ALİ SARI (Text)
Okulu: ~~Okul~~ büyükoba orta okulu (Text)
Sınıf: SA 5. Sınıf → 1 B. Sınıf → 2
Cinsiyet: K () Erkek Q () Kadın

Geçtiğiniz bir süre boyunca okuduğunuz kitap sayısını notlayınız
0-1 () 6-11 () 12-20 () 21+ ()

Annenin Eğitim Durumu
() okula gitmemiş, () ilköğretim, () ortaokul, () lise, () üniversite (lisans)
() lisansüstü

Babanın Eğitim Durumu
() okula gitmemiş, () ilköğretim, () ortaokul, () lise, () üniversite (lisans)
() lisansüstü

Evdeki Bilgisayar Durumu
() var, () yok

İnternet Kullanma Durumu
() kullanıyorum, () kullanmıyorum

Sosyal Medya (Facebook, WhatsApp, Twitter vb.) Kullanma Durumu
() kullanıyorum, () kullanmıyorum

Cep Telefonu Durumu
() var, () yok

Sevgili öğretmenler, aşağıdaki yer alan kompozisyon konularından (yokluysa) anlatımdan yararlandığınız bir konuyu, açıklama anlatımdan da yararlandığınız bir konuyu seçerek 2 tane kompozisyon yazınız.

ÖVKELEYİCİ ANLATIM KONUSLARI

1. Sokak bir kız görsünde sokakta kalması küçük bir kofinin başından geçen olayları anlatan bir hikâye yazınız.
2. Yeni bir mahalleye taşınan bir çocuğun başından geçen olayları anlatan bir hikâye yazınız.
3. Arkadaşlarına sürekli yalan söyleyen bir çocuğun başından geçenleri anlatan bir hikâye yazınız.
4. Ormanda yarısını kaybeden bir tavşanın başından geçen olayları anlatan bir hikâye yazınız.
5. Denizde yüzmek ve iki kardeşi olan bir balığın başından geçen olayları anlatan bir hikâye yazınız.
6. Canakkale Savaşında Ahmed Çavuş'un başından geçenleri anlatan bir hikâye yazınız.
7. Bir zaman makinesi icat eden Ali'nin başından geçenleri anlatan bir hikâye yazınız.

AÇIKLAYICI ANLATIM KONUSLARI

1. Kitap okumanın faydaları hakkında bir kompozisyon yazınız.
2. İnternetin faydaları ve zararları hakkında bir kompozisyon yazınız.
3. Kötü ve iyi yaşam hakkında bir kompozisyon yazınız.
4. Öğretmen ve öğrenci ilişkileri size göre nasıl olmalıdır? konulu bir kompozisyon yazınız.
5. Çevre kirliliğinin nedenleri ve etkileri hakkındaki düşüncelerinizi yazınız.

İnter dt. Okulları - İnter (1/0) Konusu Gb. Yana Öğretmen - 20
Arık Kullanım - Arık (1/0) Sosyal Ağız Kullanım - 400 (1/0)
2. Gabu Kval. - Arık (1/0) Kitaplar Anlatım - Kitap (1/0)

Normal Okul
Kullanım uygulamaları için
belirli eller için /
sınıf için okullar.